

Onsdagen den 29 april

Kl. 09.00–15.24
16.00–16.13

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 10 och 14 april justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:513

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:513 Backaundantaget och
påminnelseavgifterna för trängselskatten i Göteborg
av Robert Hannah (FP)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:517

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:517 Sveriges psykologiska beredskap
av Sotiris Delis (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 7 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.

Stockholm den 21 april 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:520 Ocker som bedrivs av staten
av Jan Ericsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 juni 2015.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2014/15:3070, 3071 och 3073–3075 till utrikesutskottet

2014/15:3072 och 3076 till utbildningsutskottet

EU-dokument

KOM(2015) 177 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 23 juni*.

Planering och
byggande

§ 4 Planering och byggande

Civilutskottets betänkande 2014/15:CU10

Planering och byggande

föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall till bara reservation nr 1.

Under förra mandatperioden genomfördes den största översynen som Sverige skådat på många herrans år när det gäller regelverket för bostadsbyggande. Det lyftes på varje sten i arbetet med att ta bort hinder som ligger i vägen för ökat bostadsbyggande i Sverige. En bombmatta med förslag till åtgärder hamnade på riksdagens bord under våren 2014. Det handlade bland annat om enklare regler för att bygga student- och ungdomsbostäder, åtgärder som förenklar planprocessen och åtgärder som gör det lättare att bygga i täta stadsmiljöer.

Alliansregeringen hade ett tydligt fokus på planprocessen, på vägen från idé till byggstart. Denna väg är i Sverige snårig som en kostig kantad av diken och hinder. Några förslag sänktes då av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Sverigedemokraterna. Dessa förslag lade vi nu återigen i en alliansmotion. Tre färdiga lagförslag läggs i dag fram på

riksdagens bord. Jag beklagar att de inte går igenom, för plan- och bygglagen behöver utvecklas. Kristdemokraterna och övriga Alliansen kommer att fortsätta ha fokus på regelförenklingar för att snabba på byggprocessen. Planering och byggande måste och kan bli enklare och snabbare.

Med anledning av motionsförslagen finns i betänkandet fyra tillkännagivanden till regeringen. Det gäller frågor om privat initiativrätt till detaljplan, reduktion av bygglovsavgiften, riktvärden för trafikbuller och tillgänglighetskrav för studentbostäder.

Jag vill börja med bullerreglerna. Dessa har jag bullrat rejält om. Och så kom de äntligen, väldigt försenade och ack så försiktiga. Därför är det en viktig markering att majoriteten i riksdagen vill gå längre.

Herr talman! I vårt grannland Norge kan antingen en kommun eller en byggherre ta initiativ till ett byggprojekt. Att initiativet kommer från privat håll är väldigt vanligt. I de största städerna är det på det sättet i en absolut majoritet av fallen. Byggherren har en lagreglerad rätt att lägga fram ett planförslag och få det prövat av kommunen.

Den svaga översiktsplaneringen är en brist i det svenska systemet. På sikt bör den stärkas, och då är införandet av en initiativrätt för privata intressen även i Sverige ett sätt att komma åt problemet med kommuner som segdrar planbesked och planer.

Jag ser också fram emot att regeringen lyssnar på de andra tillkännagivandena och utarbetar ett förslag om att bygglovsavgiften ska minska om en kommun inte meddelar beslut i tid, samt att regeringen utreder möjligheterna för att göra lättnader i tillgänglighetskraven för studentbostäder.

Herr talman! Det finns mycket att göra för att få en fungerande bostadsmarknad. Det handlar inte minst om åtgärder för att skapa ökad rörlighet på bostadsmarknaden och åtgärder för att stärka den sociala hållbarheten. Det är inga enkla nötter att knäcka. Men vem har sagt att det behöver vara enkelt? Även om många av de åtgärder som beslutades under förra mandatperioden skapade debatt är det ingenting emot vad de frågor som återstår att lösa riskerar att göra.

Problemet är att utbudsökningen och efterfrågan inte möter varandra. Bostadsmarknaden är inte en marknad där det finns en produkt för alla. Ett annat problem är hur vi ska skapa ökad rörlighet på bostadsmarknaden. I bakgrunden skvalpar naturligtvis diskussionen om amorteringskrav, även om de just nu har lagts på is. Många kritiska röster har dock höjts under året och sagt att dessa riskerar att göra så att en redan ganska orörlig bostadsmarknad avstannar helt.

Unga har i många fall inte råd att köpa sin första bostad, de äldre vill inte lämna sina ibland för stora villor och den som har fått ett hyreskontrakt har kommit över något väldigt dyrbart som man inte vill släppa i första taget.

Liksom på planområdet finns det ingen quickfix, men vi måste börja ta de första stegen nu. Beröringsskräcken när det gäller bostadspolitikens svåraste frågor måste minska. Amorteringskraven kommer inte att göra situationen lättare, snarare tvärtom. Och från forskarhåll hör vi ett i stort sett enigt budskap: Ränteavdragen måste tas bort och reavinstbeskattningen lindras. Hyresregleringen nämns också ofta i debatten, även om det inte är lika vanligt i den politiska debatten.

Vi politiker kan inte blunda för vare sig forskningsresultat eller verklighet. Vi ser att utbudet är begränsat på bostadsmarknaden, vi ser att rörligheten är långsam och vi ser de långa köerna för att få en hyresrätt. Vi ser också en utbredd svarthandel med hyreskontrakt. Vi förstår att det kan framstå som paradoxalt att staten, samtidigt som vi oroar oss för en ökande skuldsättningsgrad, stimulerar den ökande belåningen med hjälp av ränteavdragen. Och ja, vi ser att unga får allt svårare att komma över sin första egna bostad på grund av stigande priser och bolånetak.

Vissa frågor kräver samarbete för att skapa långsiktighet. De stora frågorna inom bostadspolitikerna är ett sådant område. Men då måste man veta vad man vill, och man måste vilja någonting. Jag känner inte att den viljan finns.

Jag avslutar med ett citat. Tro det eller ej men i detta är Kjell-Olof Feldt spot-on: Det som är ekonomiskt önskvärt är ofta politiskt omöjligt. Och när det är politiskt möjligt är det ofta ekonomiskt för sent.

(Applåder)

Anf. 2 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Vi står bakom samtliga socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 15. I övriga delar ställer vi socialdemokrater oss bakom förslagen i betänkande CU10.

Vi ska i dag debattera planering och byggande. Det är ett högaktuellt ämne med i dagsläget rådande bostadsbrist. Dock ska vi komma ihåg att enkom förenklingar och förändringar i plan- och bygglagen inte löser bostadsbristen. Det krävs även att vi öppnar upp för att fler ska ha råd att efterfråga en ny bostad.

Sveriges Byggindustrier lade i januari fram en rapport, *Utan fungerande finansiering stannar bostadsbyggandet*, där de just varnade för politikernas tro på att förenklingar i lagstiftningen skulle lösa bostadsproblematiken. I stället visade deras rapport på att marknaden, om politiken inte kommer till rätta med att fler kan ha råd att efterfråga bostäder, i sämsta fall inte kommer att bygga mer än 140 000 bostäder och i bästa fall 170 000 bostäder fram till 2020. Även akademien påpekar att förändringar i plan- och bygglagen inte löser bostadsproblematiken. Det lyfts bland annat fram att utbudet av billigare bostäder behöver öka.

I valrörelsen utlovade den gamla regeringen 300 000 bostäder fram till 2020. Jag har dock inte sett några förslag på hur detta ska uppnås. Nu hörde jag Caroline Szyber nämna marknadshyra eller att åtminstone ta bort vissa regleringar av hyreslagen samt avskaffande av räntebidragen.

Utan en politik för att möjliggöra att fler ska kunna efterfråga en ny bostad kommer målen inte att uppfyllas. Där har den nya regeringen ett mål om 250 000 bostäder, och regeringen har infört ett investeringsbidrag för att komma till skott med bland annat byggandet av små och billigare lägenheter för att visa att vi tar bostadsbristen på största allvar. Vi har också genomfört förändringar i bullerförordningen för att underlätta byggandet av små lägenheter. Samtidigt tar vi också ansvar för de hälsorisker som buller faktiskt medför.

I stället går de borgerliga fram med gammal skåpmat och lägger fram tre konkreta lagförslag där man tidigare redan har förlorat här i riksdagen. Man kan undra om idéerna är slut.

Det är viktigt att vi tar till oss de synpunkter som aktörerna inom byggbranschen lyfter fram för oss. En viktig fråga är förutsägbarhet. Man vill veta spelreglerna för att långsiktigt kunna planera sina åtaganden, och då tycker jag det är märkligt att de borgerliga lyfter upp förslaget om begränsning av detaljplanekravet.

Frivilligheten för kommunerna att ta fram detaljplaner skulle kunna innebära för en husbyggare att i kommun A behövs det ingen detaljplan medan det skulle krävas i kommun B – olika regler för samma typ av byggnation.

I mina samtal som jag har fört med både byggföretag – stora som små – och andra intressenter är det ingen som har önskat just detta. Den ökade osäkerheten om vad som gäller och det ökade krånglet skulle snarare bromsa upp byggandet av nya bostäder.

En annan viktig aspekt av samma motion från borgerligheten är att ett införande av frivillighet att ta fram detaljplaner också skulle minska andra intressenters inflytande att påverka.

Plan- och bygglagen har som syfte att samla olika intressenter såsom kommuner, byggherrar, sakägare, stat med flera för att tillsammans uppnå en god helhetsverkan och en lämplig samhällsutveckling. Jag anser att det lagda förslaget går i en helt annan riktning.

De borgerliga partierna har även väckt en motion om antagande av detaljplan, vilket skulle innebära att betydligt fler planärenden skulle kunna delegeras från kommunfullmäktige till kommunstyrelse eller byggnadsnämnd. Det skulle innebära en begränsning av det demokratiska inflytandet i framtagandet av planärenden då det inte alltid finns representanter från alla i kommunfullmäktige invalda partier i vare sig kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden.

Det är inte heller alltid så att en kommunstyrelse och en byggnadsnämnd speglar valresultatet som ett kommunfullmäktige gör. Exempelvis i Huddinge kommun har den styrande borgerliga koalitionen inte majoritet i kommunfullmäktige, utan där är Sverigedemokraterna vågmästare. Men av någon oförklarlig anledning gick Sverigedemokraterna med på att införa nämnder med jämnt antal ledamöter, vilket i sin tur har gett de borgerliga ordförandena utslagsröst i nämnderna. Därmed speglar inte nämnderna längre det kommunala valresultatet. Demokratin riskerar att kraftigt åsidosättas med nämnda förslag, vilket naturligtvis är helt förkastligt.

De borgerliga partierna har väckt ytterligare en motion om planbestämmelser som upphävs efter genomförandetiden, där det föreslås att planbestämmelser som avser arkitektonisk eller estetisk utformning upphör att gälla efter genomförandetidens slut. Det riskerar att kommunerna känner sig tvungna att förlänga genomförandetiderna eller upprätta nya detaljplaner med långa genomförandetider. Lagstiftningsförslaget från borgerligheten riskerar att bli kontraproduktivt och motverka syftet och önskemålet om en mer flexibel hantering av detaljplaneinstrumentet.

Det finns också ett antal motioner om överklaganderegler. Jag delar uppfattningen om att det behövs en effektivisering av överklagandeprocessen, och regeringen har aviserat att det ska komma en proposition, benämnd *En effektiv och rättssäker PBL-överprövning*. Det är viktigt för mig att om en förändring görs ska den också vara rättssäker.

Avslutningsvis, herr talman, konstaterar jag att ett ökat bostadsbyggande åstadkommer vi inte genom att öka krånglet, minska demokratin eller genom att göra detaljplaneinstrumentet mindre flexibelt, såsom konsekvenserna riskerar att bli av de tre förslag som borgerligheten har lagt fram här i kammaren och som jag har argumenterat emot.

Vidare konstaterar jag att det behövs en politisk vilja för att få igång bostadsbyggandet. Det krävs kommunpolitiker som vill och vågar bedriva en aktiv markpolitik. Ser marknaden att viljan finns, svarar den också positivt. Det finns flera sådana bra exempel, men tyvärr finns det också många dåliga exempel på kommunföreträdare som motverkar byggande.

Återigen vill jag säga att det vore bra med en samstämmighet från politiken för att marknaden ska ha möjlighet att långsiktigt planera. Med det vill jag inte ha sagt att vi ska tycka lika i alla frågor – det kommer vi nog aldrig att göra – men vi måste våga lyfta blicken och vara lite visionära.

(Applåder)

Anf. 3 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! För tydlighetens skull vill jag börja med att säga att det var reservation 1 som jag yrkade bifall till.

När jag lyssnar på Socialdemokraternas företrädare i dagens debatt slås jag av att det ibland kan vara värt att fundera lite, läsa på förslagen och sätta sig in i dem innan man skjuter ned dem. Bara för att ett förslag kommer från andra sidan behöver det inte vara dåligt.

Nej, det är inte så att det inte sker något samråd i Norge. Där hålls det ett väldigt tydligt samråd, så man slipper långa utdragna överklagandeprocesser som i Sverige dras alldeles för mycket i långbänk.

Det talades mycket om vilja. Jag kan sammanfatta med att säga: På den rödgröna bostadspolitiska fronten intet nytt. Subventioner är det nygamla.

Nej, vi har inte slut på idéer. Vi har massor med idéer kvar. Det visar vi bland annat genom att väcka ett antal motioner och lägga fram ett antal konkreta lagförslag.

Det som jag undrar är: Vad vill regeringen? Att tala om vilja räcker inte. Det finns inte mycket på propositionslistan. Det finns inga skarpa förslag. Bullerförordningen tog sex månader att få fram.

När bostadsministern var med i lördagsintervjun talades det mycket om att man skulle ”bortse” från ideologiska skygglappar. Vad han själv, hans parti eller regeringen ville tumma på sades det ingenting om.

Så min fråga i dag är: Vad är det ni vill, och vad är ni själva beredda att tumma på?

Anf. 4 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Caroline Szyber! Jag tackar för frågan, men jag tror att vi bör sätta oss ned och resonera om hur det ser ut framåt. Det viktiga i bostadspolitiken är att få fram en efterfrågan på bostäder. Annars kommer det inte att bli fler bostäder. Man bygger ju inga bostäder om ingen efterfrågar dem. Det är ganska självklart.

Vi bör titta på vilka förslag som kan vara lämpliga. Vi har lagt fram ett förslag om investeringsbidrag som jag vet att ni inte gillar. Men vi måste också titta på hur vi får fram billigare mark. Det handlar om investeringar i infrastruktur för att komma åt den marken. Det handlar om storskalighet.

Det handlar om en industrialisering av byggandet för att kunna ta lärdom av tidigare byggen. Ett bygge får inte vara en ny uppfinning varje gång.

Jag har lyft fram ett bygge i Sollentuna som pressar både byggtiden och kostnaderna. Det är väldigt intressant. Det är hyreslägenheter som byggs i ett bullerstört område. Det är sådant här som vi måste titta på. Det är lokalpolitikerna som kan bedriva en aktiv markpolitik. De måste också kunna gå vidare framåt.

Vi vet hur det ser ut i viktiga områden som till exempel Stockholms län. Där finns det blandade majoriteter i regionen, så där behövs det nog en större samordning av politiken.

Jag utesluter inte att man kanske skulle titta på någon form av Stockholmsförhandling igen – det är bara en boll jag släpper. Men det behövs en samordning av både infrastruktur och bostadsbyggande över hela regionen, för det är här som den bostadsbristen finns i landet i dag.

Anf. 5 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Om regeringen nu vore den samarbetsregering som den vill vara kan man fråga sig varför man måste kalla ministern till utskottet för att få information.

Man kan också fråga sig varför man väljer att göra en satsning i en budget på subventioner som varken branschen eller vi vill ha eller skulle gå med på.

Vad är det för grund till ett samarbete och till en lyhördhet? Visst, man kan prata jättemycket om att man ska sätta sig ned med kommunerna, men det är fortfarande så att det är vi från riksdag och regering som har ett fokus på att se till att ge förutsättningar. Det gör vi framför allt genom lagstiftning.

Min fråga kvarstår: Vad vill regeringen själv göra konkret? Vad vill man göra för att se till att det kommer fram mer billig mark och att det går snabbare? Vad vill regeringen göra?

Som jag sa i debatten med bostadsministern – och det kan jag säga även till mina meddebattörer här i kammaren: Vill ni göra någon skillnad måste ni vara beredda på att möta kritik. Den som vill vara allas vän kommer garanterat att misslyckas på det bostadspolitiska området. Den som själv inte formulerar sina åsikter och strategier kommer ovillkorligen att bli ett redskap för andra.

Det jag lyfte fram i mitt anförande var att experterna talar mycket om avreglering av hyresmarknaden. Jag har inte sagt det, och jag skulle uppskatta att det inte lades ord i min mun som jag inte har sagt, men nog måste vi samtidigt förhålla oss till det som alla ekonomer och forskarvärlden lyfter fram som problem på bostadsmarknaden. Vi måste ta ett helhetsgrepp. Det går inte att hålla på och dutta lite här och lite där.

Anf. 6 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Caroline Szyber! En viktig del som vi tittar på är hur vi ska få fram infrastruktur. Infrastruktur är oerhört viktigt för att få fram de byggbara marker som behövs och klara av de stora behov som finns. Där måste vi bland annat titta på alternativa finansieringsformer.

Det har inte alltid varit vårt partis främsta argument, men vi är villiga att titta på hur man till exempel kan använda sig av pensionspengar för att i ett tidigare skede få fram investeringar. Sådant är oerhört viktigt att titta

på. Jag öppnar gärna för en diskussion om hur vi kan komma vidare med det. Det är viktigt att vi gör det.

Det är lite roligt att man kritiserar våra investeringsbidrag. Jag är själv ingen stor ivrare av investeringsbidrag, men vi har i dag en exceptionell marknad där behovet är jättestort. Ungdomar kan inte flytta hemifrån, och studenter får inte bostad där de fått möjlighet att studera. Vi måste göra någonting. Här är vi från regeringssidan tydliga med att sätta ned foten. Det är viktigt att vi kommer igång nu. Marknaden har inte lyckats lösa problemet, och då måste vi från politiskt håll våga visa i vilken riktning vi måste gå.

Det krävs också mycket annat för att pressa kostnaderna så att fler ska kunna efterfråga en ny bostad. Det handlar, som jag sa tidigare, bland annat om billig mark, om storskalighet och även om industrialisering av byggandet. Då tänker jag inte på miljonprogramsområdena och den byggnationen, men vi måste hela tiden ta lärdom av tidigare byggnationer bland annat för att kunna pressa kostnaderna.

Anf. 7 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Som framgått av det som tidigare talare sagt handlar betänkandet om planering och byggande.

Planeringen av våra tätorter är grunden för tätortsutvecklingen. Att kommunerna arbetar aktivt med sin översiktsplan och med att ta fram detaljplaner för utvecklingsområden samt ser på möjligheterna till förtätningar är självklart grunden för nyproduktion. Att ha markberedskap och tydliga kriterier för hur marktilldelningar går till, gärna då med färdiga detaljplaner, skulle förbättra situationen. Kommunerna har i dag ett stort ansvar när det gäller att arbeta för att möjliggöra produktion av moderna hållbara bostäder.

Att planera klokt för att möjliggöra nyproduktion av bostäder, utförda av många olika exploitörer, är väl något vi alla i grunden tycker är viktigt. Tyvärr har vi i dag ett system som tar lång tid, kostar mycket pengar och i vissa fall försvårar nyproduktionen. Våra detaljplaneringar lyfts av många olika debattörer, myndigheter och andra aktörer, upp som ett hinder för att få till ett ökat byggande, bland annat av OECD, EU-kommissionen och Bokriskommittén. Vi har ett system som gynnar de stora aktörerna framför de små.

För att kunna bygga hus i tätort krävs i dag en omfattande kommunal planering. Den planeringen börjar med att kommunen har en översiktsplan, kanske även en fördjupad sådan. Därtill ska en detaljplan göras för att man slutligen ska kunna söka och få bygglov. När man fått sitt bygglov krävs att man får startbesked. Först därefter kan man börja bygga. I den bästa av världar skulle det kunna ske på kanske två år, men så ser det inte ut i verkligheten. I stället tar det i genomsnitt mellan sju och åtta år från idé till dess att man kan överlämna nyckeln till en ny lägenhet för kunden.

Som vi alla vet finns det mängder av ärenden som aldrig kommer så långt. Skälen till det är många, och jag tänkte att jag skulle rada upp några av dem. Kommunens politiker är inte intresserade av att det byggs, i alla fall inte det som exploitören tänkt sig och som kunder efterfrågar. Tjänstemännen på kommunkontoret gillar inte ens förslag. Därför krävs det otaliga besök hos dem för att vända och vrida på huset, dess höjd, färg

eller taklutning. Ja, i grunden kanske det finns lika många åsikter som det finns tjänstemän och politiker – om man har otur.

Därtill är det ofta kö till plankontoret. Man kanske kan få sin detaljplan om två år eller så. Men man kommer nog inte att vara prioriterad eftersom området är litet och det inte är så många lägenheter man tänkt bygga, kanske 20. Då finns det större och viktigare projekt, kan tyckas.

Om man till sist ändå får sin detaljplan och den blir antagen är det närmast legio att den överklagas, oftast i alla instanser. Det innebär i regel inte någon ändring av detaljplanen, annat än att det då gått massor av tid. Bra, då söker jag mitt bygglov, och vad händer? Jo, samma grupp människor som överklagade detaljplanen överklagar nu även bygglovet i samtliga instanser, också det utan att det blir några förändringar. Det enda som skett är att ytterligare tid har gått. Vissa kallar detta för demokrati. Jag är tveksam till om det är det som det ska kallas.

Herr talman! Detta kan vara vardag för en liten exploatör som frustrerat konstaterar att tänkt projekt inte blir verklighet. Det kan vara en exploatör som bygger till priser som ligger ganska långt under de förslag till högsta-hyra som finns i regeringens subventionsförslag. Det är de aktörerna som inte kommer fram.

Sedan finns det kommuner som arbetar offensivt, snabbt och smidigt för att få mindre exploatörer till projekt, kommuner som jobbar med processen och är mycket lyhörda. Problemet med överklaganden har man oftast ändå, men se då har vi staten som via länsstyrelsen eller andra statliga myndigheter rycker ut och ser otaliga hinder för byggnation. Det är hinder i form av riksintressen, strandskydd, buller, dålig infrastruktur, avsaknad av kollektivtrafik, alltför näraliggande militära övningsområden, jordbruksmark, ödlor, grodor eller sällsynta växter. Allt det är i sig viktigt, men det hindrar byggnation.

Vi har under åren byggt upp regelverk av vilka många är befogade, men sammantaget är det en djungel av överlappande lagar och regler. Tyvärr drar nyproduktionen av bostäder oftast det kortaste strået i en process som blir mycket lång och dyrbar. Om vi bara tittar på riksintressena ser vi att de täcker 55 procent av Sveriges yta.

Herr talman! Detta borde vi alla i kammaren ha ett stort intresse av att förändra. Vi har en bostadsminister som säger sig vilja vända på alla stenar. Tyvärr tycker jag att han än så länge möjligen har lyft på dem och sedan lagt dem tillbaka.

Alliansregeringen arbetade under den senaste mandatperioden effektivt och aktivt med regelförenklingar i plan- och bygglagen och med förenkling av byggreglerna. Över 100 förenklingsförslag fick vi igenom. Därtill pågår utredningar som fortsatt tittar på ytterligare förenklingar för att korta tiderna och göra reglerna enklare. I dagens betänkande har vi från Alliansen en rad förslag till ytterligare förenklingar, men som vanligt är Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och oftast även Sverigedemokraterna emot dessa.

Tänk om det i kammaren fanns majoritet för att kommunen själv skulle få avgöra om det behövs detaljplan eller inte, att kommunen skulle få avgöra om man kan gå från översiktsplan direkt till bygglov! Tyvärr är det inte fallet. Tänk om vi i kammaren skulle få majoritet för att antagandet av detaljplan kunde ske i kommunstyrelse eller byggnadsnämnd! Tänk om man skulle genomföra lagförslaget att planbestämmelserna kunde

upphävas efter genomförandetiden! Tyvärr kan jag konstatera att viljan till förenklingar är ytterst liten.

Herr talman! Tänk om regeringen hade ett genuint intresse av att fortsätta att förenkla och förtydliga reglerna! Då skulle förutsättningarna för nyproduktion av bostäder förbättras. Det kunde finnas fler vägar att gå. Man skulle våga tänka lite annorlunda.

Ett förslag, kanske mer radikalt, är att vi vågade oss på tanken att ta bort detaljplanen.

Det andra – kanske enklare att få majoritet för – vore att förtydliga kommunernas planeringsansvar, så att de på ett tidigt stadium hade krav på sig att ha detaljplanerad mark, men utan att det vore alltför detaljerat. En exploatör skulle då enbart behöva söka bygglov. Alla tidigare skeden skulle redan vara avvägda och beslutade. Kunde vi komma överens om att det vore en väg att gå skulle vi möjliggöra bättre konkurrens och göra det lättare för små aktörer att komma in och öka bostadsbyggandet.

Herr talman! Med det vill jag understryka att jag står bakom de fyra tillkännagivanden som finns i betänkandet och samtliga alliansreservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

(Applåder)

Anf. 8 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag uppfattade Ewa Thalén Finné rätt. Menar hon att det var fler detaljplaner som överklagades än som inte överklagades?

Enligt de siffror jag har är det bara 22 ½ procent av detaljplanerna som överklagas till länsstyrelsen. Av dem är det endast drygt 60 procent som sedan går från länsstyrelsen till mark- och miljödomstolen. I slutändan hamnar det någonstans runt 8 procent som går till Miljööverdomstolen, vilket ju inte är någon majoritet. Detta är alltså inte det vanligaste som sker. Men det kan naturligtvis finnas regionala skillnader. Det kan jag tänka mig.

Vad gäller ärenden om lov är det ungefär 2,8 procent som överklagas till länsstyrelsen. Hälften av dem överklagas till mark- och miljödomstolarna, det vill säga 1 ½ procent.

Det finns problem, och det går ibland långsamt att komma framåt i processer. Det är vi överens om. Men när vi beskriver verkligheten tror jag att det är bra att vi ändå har denna bild klar för oss.

Kan Ewa Thalén Finné förtydliga för mig – hade du uppfattningen att det var mer än hälften?

Anf. 9 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Leif Nysmed har undringar om hur jag uttryckte mig. Jag kan konstatera att det finns områden där detaljplaner inte överklagas. Det kan vi vara överens om. Men vi kan också vara överens om att det finns väldigt stora regionala skillnader. I de områden där vi har störst behov av nyproduktion, det vill säga i våra storstäder och universitetsstäder, överklagas oerhört stora mängder av detaljplaner. Framför allt om man vill förtäta i stadsmiljö eller i tätortsmiljö överklagas oerhört stora mängder. Sedan finns det självklart detaljplaner som inte överklagas, men på de platser där vi har de största behoven av byggnation tycker jag att väldigt mycket överklagas.

Jag har en fråga till Lars Nysmed och Socialdemokraterna. Du pratade väldigt mycket i ditt anförande om storskalighet, och självklart finns det projekt som blir bättre om man gör mycket och lär sig av sina tidigare byggnationer. Det vet jag. Men jag är egentligen mer intresserad av vilken syn ni har på möjligheterna att komma in för de små aktörerna, som bygger mindre områden, kanske med hus med fyra lägenheter i varje, till helt andra priser än de stora byggdrakarna. De upplever det som hopplöst svårt, framför allt i vissa kommuner, att över huvud taget få en detaljplan och få marktilldelning. Vill vi ha konkurrens, och det pratar vi ganska vitt om att vi vill, måste vi hitta vägar in för de mindre aktörerna. I dag kommer de inte in på väldigt många håll. Har ni några funderingar om detta?

Anf. 10 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Jag heter *Leif* Nysmed. Ewa Thalén Finné kallade mig Lars.

(EWA THALÉN FINNÉ (M): Förlåt!)

Vad gäller små byggare kan jag säga att det i socialdemokratiska kommuner pågår ett aktivt arbete med att bjuda in fler aktörer att bygga för att hålla ned kostnaderna och öka konkurrensen på marknaden. Vi har flera goda exempel på det bara i Stockholms län. Det är en aktiv politik som man får föra ute i kommunerna också.

Sedan är det även viktigt att de kommuner som har ambitioner att bygga mycket ser till att ha ordentligt med personal i sina förvaltningar. Jag kan rekommendera Ewa Thalén Finné att titta på hur Järfälla har gjort nu senast. Man har anställt otroligt många nya handläggare för att klara ökningen av bostadsbyggandet och möta de aktörer som ska kunna komma in och fram snabbt.

Men vad gäller detaljplaner och att komma fram snabbt handlar det också om rättssäkerhet. Visst, jag skulle ibland önska att man bara satte spaden i backen och körde, men det är många olika intressenter som ska enas. Kommunens intressen, de statliga intressena, byggherrarnas intressen och grannarnas intressen ska samordnas. Där tror jag att det är viktigt för alla aktörer att man kliver upp ur skyttegravarna och slutar skylla på plan- och bygglagen som det stora problemet, att man faktiskt sätter sig ned och diskuterar och förarbetar byggplanerna lite grann.

Jag satt och pratade om den här problematiken med en arkitektfirma, som hjälper företagen att komma framåt inför detaljplan och så vidare. De säger att det är viktigt att vara ute och lyssna mycket i närområdet vilka uppfattningar som råder. Det är oerhört viktigt just i förtättningsområden att man är lite proaktiv också och tar till sig hur ens projekt uppfattas av dem som kommer att drabbas av det.

Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna och Leif Nysmed kan inte se att också de regelverk vi har är hinder. Självklart måste vi alltid ha en rättssäker process. Självklart ska man ha en dialog och en diskussion. Men jag vet områden där man har haft dialog och diskussion i tio år, ändrat, lyssnat in, ändrat lite till och lyssnat in alla grupper igen. Då startar det en

ny grupp, för det var ju ändå några som inte var nöjda. Det går väldigt sällan att göra någonting som alla tycker är bra.

Vad jag tycker är olyckligt är att man inte tycks ha någon vilja att se att vi har regelverk som överlappar varandra och som är en djungel som försvårar för att få till tydligare och enklare regler, framför allt för de små aktörerna. De stora har juridiska avdelningar. De har kompetens. Men de små aktörerna har aldrig detta på det sättet. Det är därifrån vi måste titta på våra regelverk.

Som jag sa i mitt anförande finns det kommuner där man verkligen jobbar med det här. Men det är för många kommuner som inte gör det. För att bjuda emot dem som inte gör det tycker jag att vi har ett ansvar att jobba med ytterligare förenklingar.

Anf. 12 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Som hörs har jag en lite ansträngd röst, men jag hoppas ändå att anförandet och debatten ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Vi för en bostadspolitisk debatt här i dag. Vi kan konstatera, likt tidigare, att vi har en stor bostadsbrist och att det är väldigt många, framför allt bland unga, som i dag är i behov av bostäder. Vi behöver en rad åtgärder för att komma till rätta med den situation vi har i dag, vilken, som vi tidigare har konstaterat, framför allt är föranledd av en invandringspolitik där man helt saknar framförhållning vad gäller bostadsmarknaden.

När det gäller nyproduktion av bostäder behöver vi minska byggkostnaderna för att kunna få fram framför allt fler hyresrätter men även bostadsrätter. Ska de unga som behöver komma ut på bostadsmarknaden, men även övriga, ha möjlighet att ta de bostäder som byggs behöver vi få ned kostnaderna för byggnationen, så att hyrorna kan hållas på en lägre nivå.

När vi kommer till dagens framställningar av motioner och förslag kan vi se att Sverigedemokraterna har varit tillsammans med Alliansen och fällt regeringen på fyra punkter. Det är väldigt viktiga punkter som vi har lagt fram. Jag vill bland annat lyfta fram bullernivåerna som en viktig förändring för att få till fler bostäder.

När jag lyssnar på regeringen och Leif Nysmed kan jag konstatera att vi delar väldigt mycket av synen på att vi ska få utökat bostadsbyggande men framför allt få ned priserna. Jag delar uppfattningen att vi behöver industrialisera i större omfattning och få ned kostnaderna.

Vi behöver få fler små byggherrar som kan vara med och lägga anbud för att också kunna bygga. I dag ser vi att tre stora byggbolag dominerar marknaden, vilket inte är en bra förutsättning om vi ska kunna pressa priserna framöver. Det är också en inställning som vi ser från Alliansens sida. Det finns väldigt mycket som vi delar gemensamt härinne och som kan få till större byggnation och billigare priser.

En av de frågor vi faller regeringen på gäller privat initiativrätt som möjliggör för dem som vill bygga att själva kunna ta fram detaljplaner och på så vis snabba på hela processen. Vi stöder också förslag på en reducerad bygglovsavgift de gånger som kommunerna tar alldeles för lång tid på sig för att bevilja bygglov.

Vi har från Sverigedemokraternas sida lagt fram förslag om överklaganderegler och att minska antalet instanser som det i dag är

möjligt att överklaga till. Det är någonting som har föranlett att byggloven tar alldeles för lång tid att få. Där behöver vi tillsammans se över det systemet så att vi kan snabba på processen.

Vi menar på att byggpriserna skulle behöva sänkas med ungefär 25 procent för att kunna komma ned till en nivå där människor har möjlighet att bo i de nyproducerade hus och lägenheter som byggs. Där har vi till exempel sett förslag på Sabos kombohus som är ett utmärkt exempel på hur man kan få ned priserna och som kan möjliggöra att fler har möjlighet att ta det som byggs.

Vi behöver samordna när det gäller detaljplaner och liknande tillsammans med en större region. Det är någonting som det eventuellt kan komma förslag på från den kommitté som arbetar med den frågan. I övrigt har vi lagt fram förslag som ännu inte har kommit till kammaren om förändringar av EBO-lagen. Det handlar om nyanländas möjlighet att bosätta sig var de vill i Sverige.

Det är i dag ett fåtal kommuner som fortfarande har bostäder att erbjuda medan det i första hand i storstadsregionerna är väldigt svårt att få en bostad. Vi talar om personer som behöver studera i storstäder men också de som behöver ta jobb och de företag som söker personer som kan jobba i deras branscher i framför allt storstadsregionerna. Det är viktigt att vi i första hand kan tillhandahålla en bostad för dem som är i behov av det för att kunna ta de jobb som finns i storstadsregionerna.

Boverket har släppt en rapport som visar att vi behöver bygga ungefär 71 000 bostäder de närmaste åren fram till 2020. När man talar siffror är det alltid svårt att ta till sig exakt vad det innebär. I dag byggs det ungefär 40 000 om året. Det innebär nästan en fördubbling av antalet bostäder för att få en balans på bostadsmarknaden. Det är skrämmande siffror som presenteras från Boverkets sida. Det är stora åtaganden som vi har att ta ställning till när det gäller att få fram fler bostäder till rimliga kostnader.

Herr talman! För tids vinnande väljer Sverigedemokraterna att yrka bifall till reservation 16, och vi avstår från övriga yrkanden.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram den fråga som flera har tagit upp här. Det gäller bullernivåerna. Där har riksdagen tidigare lyft fram behovet av att öka nivåerna för att kunna bygga i attraktiva områden där bullernivåerna är högre.

Från regeringens sida valde man att bara lägga fram ett förslag om att höja nivåerna med fem decibel för lägenheter på upp till 35 kvadratmeter. Sverigedemokraterna ställer sig bakom en höjning av bullernivåerna med fem decibel för alla lägenheter och även fem decibel ytterligare för lägenheter på upp till 35 kvadratmeter.

Herr talman! Från Alliansens sida vill man begränsa höjningarna till enbart studentlägenheter. Där finns det flera remissinstanser som har lyft fram problematiken med att bara innefatta studentlägenheter. Bland annat tycker Svea hovrätt och Boverket att det saknas en tydlig definition av vad studentlägenheter egentligen är för någonting.

Går man vidare är det flera instanser – bland annat Sabo, HSB, Sveriges Byggindustrier och flera kommuner – som säger att det finns ett stort behov av att underlätta för att bygga fler smålägenheter, varför man menar att man bör underlätta vad gäller bullernivåerna för alla lägenheter upp till 35 kvadratmeter.

I detta anförande instämde Mikael Eskilander och Runar Filper (båda SD).

Anf. 13 EMMA HULT (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi planering och byggande, något som jag har många personliga kopplingar till. Jag är byggnadsingenjör. Jag har studerat lagstiftningarna under min utbildning, och jag skrev mitt examensarbete med titeln *En enklare plan- och bygglag?* Jag har jobbat med både bygglov och planeringsfrågor, både som handläggare och som beställare. Jag har suttit i den kommunala nämnd som hanterar frågorna om planering och byggande.

Jag skulle vilja påstå att jag kan det där med planering och byggande hyfsat bra. Men några som kan det ännu bättre är de remissinstanser vi använder oss av. Därför vill jag påpeka att vi ibland bör lyssna på dem lite mer än vad vi faktiskt gör. Det har vi också gjort, bland annat när det gäller det förslag till ny bullerförordning som nu ligger. Jag ställer mig bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 15 och 19.

Frågor om planering och byggande är viktiga. Det är i dessa frågor vi sätter ramen för hur samhället ska utformas, och det är med dessa lagstiftningar som vi kan möjliggöra så att samhället byggs för alla. Det är viktigt att vi bygger samhället för alla. Det ska vara ett samhälle där alla får plats och där alla kan bo, leva och vara.

Vi behöver säkerställa den kommunala och regionala planeringen av mark och vatten för att på bästa sätt kunna nå upp till de nationella miljö kvalitetsmålen om bland annat god bebyggd miljö och hänsyn till natur och kulturmiljö. Jag ser inte hur en utökad privat initiativrätt för detaljplaner skulle kunna säkerställa detta.

Tvärtom behöver vi i stället stärka den långsiktiga och översiktliga planeringen, där vi bör ta hänsyn till flera saker. Det gäller bebyggelsebehov, behovet av samhällsservice, arbetsplatsområden, platser för framställning av förnybar energi, kretsloppshantering, matproduktion med mera. Vi behöver också ta hänsyn till ödlor, grodor och sällsynta växter, som Ewa Thalén Finné nämnde innan.

Det råder en allvarlig bostadsbrist i det här landet. Det är något vi på allvar försöker råda bot på. Vi kan inte lösa bostadsbristen med fler bygglovsbefriade åtgärder. Attefallshusen har möjligtvis skapat några nya bostäder, men de har också skapat några nya problem.

Vi behöver se konsekvenserna av de nya befrielserna som vi har genomfört. Vi behöver se hur kommunerna väljer att hantera de nya regelverken, om va-kapaciteten räcker till och vilken typ av bebyggelse som blir konsekvensen av de nya reglerna.

Allt detta behöver vi titta närmare på innan vi går vidare med fler bygglovsbefriade åtgärder.

Studenter är en grupp som också ska få plats, i alla fall i det samhälle som jag vill att vi ska ha. Därför undrar jag över varför de borgerliga partierna uppenbarligen inte vill att studenter ska få samma plats i vårt samhälle som alla andra. Jag har sagt det i denna kammare förut, och tydligen behöver jag säga det igen: Studenter är inte en homogen grupp.

Herr talman! Alla studenter är inte unga, friska och starka. Studenter kan vara äldre, vara funktionsnedsatta och till och med ha barn. Studenter

är inte en grupp som tål mer än någon annan. Studenter är precis som du och jag – väldigt olika. Det enda som studenter har gemensamt är att de just studerar. Dessutom är studenters bostad ofta också deras arbetsplats. Studenter har oftast inte ekonomi för att kunna åka på semester eller fly till någon stuga över helgen. Studenter har precis samma behov som vi andra av bullerfria miljöer och tillgänglighet.

Därför kan jag inte förstå den motion där man vill utreda ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och pröva andra lättnader i byggreglerna för studentbostäder. Vad är det som säger att en student inte behöver åka hiss när han eller hon har storhandlat eller kunna vända med rullstolen på toaletten?

Under de senaste åren har det genomförts ändringar i bland annat Boverkets byggregler som har möjliggjort byggandet av mindre studentbostäder. Flera av dessa förändringar har gällt kraven på bostadens utformning, men kraven på att en bostad ska vara tillgänglig och användbar för alla har fått vara kvar. Studentbostäder ska, precis som andra bostäder, vara tillgängliga för alla – även för dem med funktionsnedsättning.

Det bör i sammanhanget framhållas att Boverket i en rapport på den tidigare, borgerliga, regeringens uppdrag redan har utrett om de tekniska egenskapskraven på tillgänglighet och användbarhet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov bör ändras. I rapporten är Boverkets förslag att inte ändra lagen. Det finns enligt Boverkets mening inte tillräckliga skäl för en sådan förändring. Det beror bland annat på att den minskade kostnaden som följer av att man tar bort tekniska egenskapskrav är relativt liten i förhållande till byggkostnaden i dess helhet. Det är även osäkert om borttagandet av kraven skulle leda till ett ökat byggande av studentbostäder. Verket framhåller också att det som är tänkt som en regelförändring mycket väl kan leda till att regelverket blir mer komplicerat.

När en utredning inte ger det svar som beställaren hoppas på hjälper det inte att tillsätta en ny utredning. Jag tror att det är dags att sansa sig lite och se hur de ändringar som vi har genomfört slår när nu byggandet av såväl studentlägenheter som andra bostäder tack vare regeringens satsningar äntligen kan komma igång efter åtta års stiltje.

I det betänkande som vi nu debatterar finns också motioner om att skapa ännu mer flexibla bullerregler. Regeringen har nyligen i förordningen om riktvärden för trafikbuller annonserat att bullerreglerna ska justeras så att det blir tillåtet med höga decibeltal just för små lägenheter för att dessa ska kunna tillskapas. Som jag nämnde i början: Vi har tagit hänsyn till remissinstanserna.

Herr talman! Det är inte läge att nu ytterligare luckra upp bullerreglerna. I den nya bullerförordningen har vi tagit hänsyn till remissinstanserna och vägt in deras förslag. Nu behöver vi också följa upp effekterna på folkhälsan.

Jag kommer nu tillbaka till studenterna. Jag förstår inte hur de borgerliga partierna kan välja att stå fast vid sitt kritiserade förslag om att studenter ska tåla mer buller än någon annan. I ett utskottsinitiativ passar man på att pressa fram frågan, utan att ta hänsyn till remissinstansernas massiva kritik. Det visar på att man uppenbarligen inte vill bygga det

samhälle som jag vill bygga – ett samhälle där också studenterna ska kunna bo på samma villkor som vi alla.

Studenter är lika bullerkänsliga som alla andra, om inte mer. Studenter har redan i dag en mycket utsatt situation, och dessutom är studenternas bostad också deras arbetsplats. Studenter är inte en homogen grupp. Studenter är inte en grupp som tål mer buller än någon annan, och de ska därför inte utsättas för mer buller än någon annan.
(Applåder)

Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Jag vet knappt var jag ska börja, för jag har aldrig hört någon som motsäger sig själv så mycket som Emma Hult gör i detta anförande. Min rekommendation är att Emma Hult läser de remissvar som hon så tydligt hänvisar till och säger är så tydliga. När det gäller frågan om buller i förhållande till tillfälliga bostäder såsom studentbostäder är studentföreningarna, studentstiftelserna och studentkårerna alla överens. De tycker att det är okej att under en begränsad tid i detta tillfälliga boende ha möjlighet att bygga fler studentbostäder centralt och bra, nära kollektivtrafik. Buller mäts på ytterväggar. Med den moderna byggteknik vi har behöver det inte innebära att inomhusmiljön blir så mycket sämre.

Återigen: Om man nu säger att man ska lyssna på alla dessa remissinstanser och verkligen har vägt samman deras svar förstår jag inte varför man i den ena stunden talar om och höjer upp vikten av att lyssna på studenterna och i den andra stunden inte alls verkar ha lyssnat på de remissinstanser som också för fram studenternas röst. De är tydliga med att det behövs fler bostäder, och de vill att det ska finnas en möjlighet att de byggs snabbt och nära kollektivtrafik och nära universiteten.

I detta anförande instämde Ola Johansson (C).

Anf. 15 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte, Caroline Szyber, om du har läst remissvaren och haft ett samtal med Sveriges förenade studentkårer. Det är självklart att alla aktörer är i desperat behov av bostäder till studenterna. Men Sveriges förenade studentkårer är inte speciellt intresserade av att man ska peka ut studenter som en enskild grupp som ska klara mer buller. För mig är det den aktör som företräder de flesta studenter i Sverige. Och tro mig – jag har läst!

Det är jättebra att Caroline Szyber nämner de moderna tekniska möjligheter vi har i dag. Men som byggnadsingenjör blir jag lite förbryllad. Det är precis som du säger: Bullret mäts på utsidan av fasaden. Problemet är att vår lagstiftning inte är kompatibel. Det finns alltså inget krav som säger att bara för att det är en viss bullernivå på utsidan överensstämmer kraven på ventilationsaggregaten, på god ventilation och god inomhusnivå med de bullerkrav som ställs på fasaden. Det gör att om vi skulle tillåta höga bullernivåer på fasaden kan vi inte garantera en god inomhusmiljö. Om man inte kan öppna fönstret för att det bullrar så mycket utanför tycker inte jag att det är en god boendemiljö.

Vi har tydligt hört att det är många som vill se en ytterligare översyn, men jag tycker att vi ska titta på folkhälsoperspektivet först. Fem decibel, som vi nu har valt att höja med, är ganska mycket. Jag tycker att vi ska

vara lite varsamma, för det här handlar om folkhälsan. Jag vill inte se en drastisk förändring där.

Anf. 16 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Jag förstår att det här har varit en jobbig fråga för regeringen, och jag förstår att man kanske behövde sex månader för att läsa alla dessa remissvar och för att träffa alla dessa personer. Men vi drar helt olika slutsatser.

Ja, det finns en hel del saker som ska vägas in. Men i slutändan är det så att det behöver byggas mer. Där har också majoriteten sagt att man kanske kan se en förändring. Större delen av Stockholm skulle inte ha kunnat byggas i dag med de bullernivåer som föreslås i förordningen. Man kan absolut diskutera detta utifrån många olika aspekter. Men som vanligt: Bara för att ett förslag kommer från den andra sidan behöver det inte skjutas ned. Jag förstår som sagt att det har gjort ont och tagit lång tid.

Jag vill också nämna någonting när man talar om tillgänglighet för studentbostäder. Det exempel som vi lyfter fram är att man kan titta på Norge. Där finns det alltid en möjlighet att komma in även för personer med funktionsnedsättning. Det finns också alltid en toalett på alla plan. Men det kanske inte behöver vara så att *alla* lägenheter är helt och fullt tillgänglighetsanpassade.

Återigen: Boverket sa nej. Men bara för det tycker inte jag att man ska lägga saker och ting i en byrålåda. I Alliansen är vi tydliga. Vi fortsätter att vända och vrida på varje sten. Vi visade stor lyhördhet, och vi försöker verkligen komma framåt. Som vi har hört tidigare tar Miljöpartiet och bostadsministern upp en sten. Någon säger nej, och man lägger ned den och gör ingenting.

Jag har några frågor. Ni vill bygga mycket mer. Men vad är det ni vill bygga? Ni talar hela tiden om att ni tar steg och att saker och ting ska vägas. Men jag undrar: Vad vill bostadsministern? Vad vill Emma Hults parti? Vad vill regeringen? Var vill ni bygga någonstans? Och hur vill ni bygga? Ni säger bara nej hela tiden.

(Applåder)

Anf. 17 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Att påstå att vi säger nej när vi satsar så mycket pengar i investeringsbidrag för att just tillskapa nya bostäder gör mig lite bekymrad. För mig är det inte ett nej; det är ett ja till alla dem som står utan bostad. Det är ett ja till de unga som vill flytta hemifrån. Det är ett ja till de studenter som inte kan ta sin utbildningsplats eftersom det inte finns någon bostad på orten.

Detta är inte bara ett Stockholmsproblem. Nu är vi tillbaka i att vi i princip har bostadsbrist för både unga och studenter i alla städer som har ett högre lärosäte. Det är bra att Caroline Szyber förstår, som hon säger.

Nu finns det ett förslag framme, och som jag har sagt tidigare tycker jag att vi ska titta på hälsoeffekterna.

Jag förstår inte hur man kan säga att en del av lägenheterna inte ska vara tillgängliga. I dag har vi en enorm bostadsbrist. Om jag som student skulle bo i en lägenhet, råka ut för en olycka och hamna i rullstol ska jag alltså inte kunna bo kvar i min lägenhet eftersom den inte är anpassad. Det finns då heller ingen annan lägenhet att tillgå, för bostadsbristen är så stor.

Caroline Szyber och jag var på samma seminarium häromveckan. Det handlade om hur äldre ska kunna bo kvar längre. Jag tog med mig en viktig sak från det seminariet som jag tyckte var väldigt tydlig: Det var inte bara för äldre man skulle bygga tillgängligt. De sa att man ska bygga tillgängligt för alla. I den gruppen ingår också studenter.

Nu gör vi en statlig satsning, för vi ser att det behövs. Det är ett exceptionellt läge där det inte har skett någon förändring. Det är inte plan- och bygglagen som tillskapar lägenheter. Det är satsningar, investeringar och initiativ. Vi måste få fram byggbar mark, absolut, och där måste vi prata med våra kommunala företrädare. Det är precis som det har nämnts tidigare: Om kommunen är förberedd finns det också mark att bygga på.

Alla lägenheter måste dock vara tillgängliga. Jag kan inte stå för en politik som innebär att någon som hamnar i en situation där man inte kan bo kvar sedan inte har någonstans att ta vägen. Vi har inte ett överskott av lägenheter i det här landet. Vi har brist på lägenheter, och det försöker vi råda bot på.

(Applåder)

Anf. 18 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja prata lite med Emma Hult om det här med planering, som jag vet att hon är väldigt bevandrad i.

Jag kan instämma i att vi behöver säkerställa en planering som tar hänsyn till miljö kvalitetsmålen och den goda bebyggda miljön. Vi vet att många kommuner inte arbetar aktivt med sitt översiktsplanearbete, och trots att man ska pröva sin översiktsplan varje mandatperiod vet vi att många inte gör det. Det är väldigt ledsamt, och det tror jag att vi är helt överens om.

Men om vi ponerar att man är den här mönsterkommunen som ändå jobbar väldigt aktivt med sin översiktsplan är det kanske ändå så att man inte lika aktivt har möjlighet att få fram detaljplaner i den mån som det efterfrågas. Detta drabbar ofta de små aktörerna. De små aktörerna i dag bygger ofta till helt andra priser. Jag vet små företag som bygger långt under maxhyran i er subvention. Tänk om vi kunde få fram regelverk som verkligen möjliggjorde för de här små företagen att få sitt bygglov och kunna börja bygga!

Det finns två vägar att gå. Jag vet att Emma Hult är helt negativ till min möjligen radikala tanke att ta bort detaljplan, men om vi skulle kunna fundera i den riktningen att vi antar regelverk som stärker kraven på kommunerna att ha detaljplanelagd mark utan extremt mycket detaljer som man söker bygglov på, skulle det kunna vara en väg framåt?

Anf. 19 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Ewa Thalén Finné, det finns kommuner som jobbar så redan i dag. Det är väl dem vi ska dra lärdom av. Uppsala är ett av mina favoritexempel när det gäller detta. Där går man just fram med detaljplaner som inte är speciellt reglerade. Det finns ju ingenting som säger att en detaljplan ska vara reglerad ned i minsta detalj. Ofta kommer dessa krav från våra kollegor ute i kommunerna. Vi måste nog alla ta det ansvaret och prata med våra kommunala politikerkollegor som vill ställa krav i detaljplanen som egentligen borde komma i bygglovsskedet.

Visst är det tragiskt att inte kommuner tar sitt ansvar vad gäller översiktsplanering, och det är givetvis också någonting som vi behöver diskutera. Jag känner mitt ansvar. Vi sitter och styr i fler kommuner än vad ni gör för tillfället, och därför är min plan också att diskutera med alla mina kollegor ute i landet.

Att kommunen ska få välja om man vill ha en detaljplan eller inte ser jag inte skulle släppa in fler. Om nu kommunen redan från början är negativt inställd till små bolag kan de ju bestämma att där de små bolagen vill bygga, där kräver vi detaljplan.

Jag ser alltså inte att det skulle vara en lösning på problemet, och jag ser inte heller att vi ska misstro kommunerna. Snarare måste vi stötta dem och se till att de förstår vikten av detta. Kommunen har ett ansvar i det här, och det kravet kanske vi ska diskutera.

Anf. 20 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja bakifrån, utifrån det som Emma Hult lyfte upp. Med det förslag vi hade i juni förra året och som vi nu har fortsatt med om att kommuner själva kunde få välja om man ska ha detaljplan eller inte, så kan ju både Emma Hult och jag se bilden, precis som hon tecknat: Det kommer att finnas kommuner som inte anammar det och kanske framför allt mot dem som de inte vill ska bygga. Det kan vi vara helt överens om.

Det är därför som jag tycker att det vore intressant att faktiskt våga gå vidare, vilket majoriteten och regeringen absolut säger nej till. Jag tycker att det är synd, för jag tror att vi skulle vinna mycket på det.

Emma Hult lyfter fram att det finns kommuner som jobbar så, bland annat Uppsala. Jag vet att man har försökt i Västerås, och jag vet kommuner i Skåne där man jobbar väldigt mycket på detta. Vi kan fundera på hur vi får kommunerna att ha mindre detaljerade planer. Kanske har man väldigt duktiga stadsarkitekter med högtflygande tankar om arkitektur och hur ett område ska se ut. Ofta är det då de som lägger in både färg på hus, taklutning och så vidare i detaljplanerna, vilket man möjligen i stället skulle ha i bygglovet.

Visst skulle vi alla behöva prata med våra kommunpolitiker, men det finns en annan väg, och det är att vi funderar på hur vår lagstiftning ser ut och hur detaljerat detta får vara. Där kan vi jobba proaktivt. Vi kan både ha dialog och fundera på hur lagstiftningen ser ut. Vad går att förändra och förbättra?

Anf. 21 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Jag håller med dig, Ewa Thalén Finné, men jag vill också värna det kommunala självstyret. Det känns lite som om Ewa Thalén Finné också vill det, för om kommunerna ska få bestämma själva om de vill ha en detaljplan eller inte handlar det ju om att ge mer makt till kommunerna. Jag tycker att de har ganska mycket makt, och därför tycker jag att vi behöver tala med våra politikerkollegor, för de är ofta de som ställer de detaljerade kraven.

Uppsala har inte bara försökt, de har också lyckats. De håller på med ett nytt område som heter Rosendal. Där har man väldigt många små aktörer inne, därför att man tänker på ett annat sätt när man väljer att planera.

Jag tror alltså att det handlar mycket om en politisk vilja ute i kommunerna, men givetvis behöver vi lyfta upp frågan, prata om frågan och se vikten av den. Man behöver inte ha med en skiss, ett foto eller en rendering av byggnaden i detaljplanen, för den kommer inte att se ut så i slutändan i alla fall. Det vet vi alla som har jobbat med detaljplaneprocesser. Man ritat upp en byggnad, men när byggnaden står där så har den en helt annan färg och ser ut på ett helt annat sätt, för det hanteras oftast i bygglovet.

Jag tror inte att vi löser problemet genom att låta kommunerna själva bestämma om de ska ha en detaljplan eller inte. Jag tycker att det är ett viktigt och värdefullt demokratiskt verktyg som kommunen ska upprätta.

Anf. 22 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det här är ett mätinstrument, och jag ber om att få tillstånd för att placera det här i talarstolen.

(TALMANNEN: Vi har faktiskt inte diskuterat frågan innan, och jag skulle vilja att du tar ned det. I kammaren använder vi bara det talade ordet utan att använda andra saker.)

Herr talman! Då löser jag det på annat sätt.

Herr talman! Strålsäkerhetsmyndigheten uppskattar att 325 000 bostäder har en radonhalt som överstiger 200 becquerel per kubikmeter. Om vi begränsar urvalet till egna hem handlar det om 250 000 av totalt 1,9 miljoner hus som före 2008 låg över 200 becquerel per kubikmeter. Över den nivån bedömer Folkhälsomyndigheten i sina allmänna råd att det innebär en olägenhet för människors hälsa.

Förhöjda radonhalter inomhus orsakar ca 500 lungcancerfall årligen. Därför behövs fortlöpande sanering, och sedan 2008 är det 21 000 egna hem som med hjälp av radonbidraget har kunnat saneras. Trots att vi känner till att det är betydligt fler bostäder som skulle behöva saneras har inte bidraget gått åt. Svensk Radonförening bedömer att man egentligen måste mäta radonhalten i 2 miljoner bostäder om målet på maximalt 200 becquerel per kubikmeter ska nås.

Senast som Boverket gick ut med en informationskampanj om radonsanering och möjligheten att söka bidrag var 2006. Tacka fasen för att pengarna som avsatts i budgeten inte gått åt, när få ens vet om att det går att söka.

När Helena Lindahl och jag skrev motionen om en handlingsplan för radonhalter i bostäder, som Centerpartiet i utskottet har reserverat sig för, var det med vetskapen om att Boverket redan fått ett uppdrag – och levererat – att utvärdera radonbidraget och föreslå åtgärder.

Självklart, menar vi, borde det även i fortsättningen finnas möjlighet att både mäta och, om det behövs, åtgärda hälsofarliga radonhalter i bostäder. Därför är det förvånande att det inte i något av budgetalternativen ingår något anslag för vare sig sanering eller informationsinsatser, trots att Boverkets rekommendation är att anslaget för information borde öka så att de avsatta medlen för sanering kommer till nytta.

Ännu mer förvånande är det då när bostadsministern i en intervju hänvisar till ROT-avdraget som en möjlighet för fastighetsägare att åtgärda radonet, speciellt mot bakgrund av att hans egen regering bara

några veckor senare talar om att vanliga husägares möjlighet att göra ROT-avdrag ska begränsas i syfte att finansiera bostadssubventioner till bostäder.

Herr talman! Några mycket uppskattade regelförenklingar som infördes av Alliansen är Attefallshuset och ett antal andra bygglovsbefriade åtgärder som syftar till att få fram fler bostadsmöjligheter inom redan planerade och bygglovsbeviljade tomter. En takkupa, en mindre utbyggnad och ett 25 kvadratmeter stort hus som kan användas som bostad har blivit populärt och har, om än på marginalen, bidragit till att vi fått några fler sängar för människor att sova i under natten.

Centerpartiet vill gå vidare och föreslår liknande regelförenklingar som gör att människor kan starta och utveckla sitt företag vid sin bostad, i källaren, i garaget eller med en mindre utbyggnad. Beroende på vilken sorts verksamhet det är behövs det olika former av tillstånd. Med vårt förslag ska just bygglovet, eller den lilla avvikelser från detaljplanen, vara det minsta hindret för företag att växa från en sidoverksamhet till ett företag som kan anställa. När tiden är mogen ska företaget kunna flytta till mer ändamålsenliga lokaler i ett verksamhetsområde där störningarna för omgivningen är mindre och där företaget kan fortsätta att växa.

Det här har tidigare varit enklare om din bostad också har varit en lantbruksfastighet. Då har det sedan 1947 års byggnadslag trädde i kraft varit möjligt att bygga nya ekonomibyggnader, så länge de kan hänföras till näringsverksamheten – ett jord- eller skogsbruk. Då, 1947, kunde det vara några grisar, höns, kor, en häst, skog och lite åkrar.

Herr talman! Så ser inte ett modernt lantbruk ut i dag. Som en motreaktion mot den rationalisering och specialisering som har skett på svenska gårdar ser vi i dag mer av förädling, förpackning och försäljning av det som produceras på gården. Vi ser vid sidan av gårdens maskinverkstad andra typer av tillverkning och reparationer, till exempel entreprenadverksamhet. Vi ser satsningar på turism och upplevelser. Fler bönder väljer att utveckla sin verksamhet men stöter på samma svårigheter som den gör som vill bygga ut sitt garage till en lagerlokal i sitt villaområde. Det blir nej från byggnadsnämnden med hänvisning till en lag från 1947. Det vill vi i Centerpartiet se över – inte genom att ta bort möjligheten att komplettera med ekonomibyggnader utan genom att göra en vidare och mer tidsenlig tolkning. Då ska även de som håller landskapet öppet med hästar och sällskapsdjur av olika slag kunna ställa upp byggnader för det.

Därför yrkar jag bifall till reservation 14 om bygglovsregler för näringsverksamhet på landsbygden.

Mycket av det som diskuteras i dag är regelförenkling. Vi kan konstatera att regeringen i stället för att fortsätta längs det spåret har växlat över till bostadssubventioner. När vi i Centerpartiet, Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår att det ska vara kännbart för kommuner att vara sena med bygglovshandläggningen, och får majoritet för tillkännagivanden, reserverar sig Socialdemokraterna och Miljöpartiet mot det. När vi får majoritet för att gå vidare och se över tillgänglighetskraven i studentbostäder så att tillgänglighet kan bibehållas men med större yteffektivitet är de emot.

Nu när vi äntligen genom starka påtryckningar och debattartiklar, ett otal enkla frågor, skriftliga frågor, interpellationer och till slut under hotet av ett tillkännagivande förmått regeringen att besluta om en ny förordning om buller är det både för sent och dessutom för lite. När vi påpekar det och förordar de nivåer som byggbranschen och studentbostadsföretagen anser vara möjliga att skydda de boende mot är regeringspartierna emot.

Herr talman! ”Less is more” funkar inte om ambitionen är att få fram fler bostäder.

Egentligen är det ganska okontroversiella förslag vi för fram, men för att slippa ta strid och utsätta sig för kritik försöker regeringen köpa sig fri genom att senare i höst föreslå en återgång till bostadssubventioner som alla fastighetsägare, inklusive de allmännyttiga och byggbranschen, helst vill slippa. I stället begränsas ROT, samtidigt som anställningskostnaderna i byggbranschen för unga under 25 år ökar med 2,4 miljarder.

Det fjärde tillkännagivandet om att införa en privat initiativrätt för detaljplaner är ju ett av alla de förslag som har utretts men som ännu inte lagts fram som skulle förenkla och snabba på planprocesserna ytterligare. En mycket raljant opposition kritiserade att vi lät tillsätta 55 utredningar och uppdrag som ledde till 112 skarpa förslag för att förenkla och förbättra bostadsmarknaden. Nu vill de inte kännas vid kritiken utan anklagar oss i stället för att inte ha gjort någonting under åtta år. Det vi ser nu är en regering utan egna initiativ som administrerar den bostadspolitik vi har skapat men som inte lyckas föra fram konkreta förslag till riksdagen för beslut.

Emma Hult från Miljöpartiet menar att man borde stärka översiktsplanen i stället för att släppa fram privat initiativrätt. Att stärka översiktsplanen är just syftet vi har med att lägga fram ett sådant förslag.

Herr talman! Det yttersta beviset på vad vi ser är att man styvnackat håller fast vid sitt motstånd mot de tre förslagen till förenklingar i kommunernas detaljplanearbete. För det första möjligheten att i fler fall än i dag själv få bedöma när en detaljplan behöver tas fram. För det andra att kunna delegera antagandet av mindre detaljplaner till byggnadsnämnd eller kommunstyrelse. För det tredje att kunna tillåta små avvikelser och upphävande av planbestämmelser efter genomförandetidens slut.

När jag reser runt och talar med bostadsföretag som har stora renoveringsbehov är det just detta de pekar ut som det största problemet. Det handlar om alltför detaljerade och styrande planbestämmelser som reglerar byggnaders färg, fasad och utformning, som dessutom är gamla och otidsenliga. Det försvårar och hindrar när fasader egentligen borde bytas ut, isoleras och dessutom kanske byta kulör. Kan detta inte göras inom den befintliga detaljplanen måste en ny utarbetas. Det är tidsödande. Detaljplanen riskerar att stöta på problem med överklaganden från grannar och boende som motsätter sig arbetena av olika skäl. Ewa Thalén Finné beskrev detta mycket pedagogiskt, så jag går inte in på djupare detaljer där.

I ett område som ursprungligen byggts utan hisskrav med fyra våningar leder en ny detaljplan ofelbart till såväl tillgänglighetsåtgärder inne i bostäderna som hisskrav och en diskussion med kommunen om parkeringsnormer. De enkla energieffektiviseringsåtgärderna, stambytena och förtätningen av bostäderna, blir inte av. Det blir sämre för miljön, sämre för de boende och allra sämst för dem som saknar bostad.

Jag vill därför vädja till ledamöterna att tänka om och rösta ja till åtminstone det förslaget. Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 1.
Herr talman! Jag har lite kvar.

I torsdags besökte jag Linköping tillsammans med den tidigare miljöministern Lena Ek, Centerpartiet. Vi såg där hur man inredde vindsvåningar i 60-talshus. Trots att det hade varit möjligt att göra lägenheterna några kvadratmeter större än de 35 reglerade kvadratmeterna tvingades man skapa döda utrymmen på vindarna så att kravet på hiss upp till vinden skulle kunna undvikas. Det känns onödigt, men det är helt enligt de regler och normer som är beslutade.

I stället hade man i samma hus schaktat bort jord så att man i källarplanet – under huset, alltså – kunde göra om gamla förråd, tvättstugor och andra döda utrymmen till fullt tillgängliga markplanslägenheter med egen ingång och uteplats. Genialiskt! Jag rekommenderar er om ni inte redan har gjort det att besöka Stångåstaden i Linköping.

Vi gick också runt i Vallastaden, som det förra utskottet besökte, där nu kvartersmark för 1 000 bostäder börjar växa fram och grunden börjar läggas för det som till 2017 ska bli ett bomässeområde med flera byggherrar som samsas om gemensam infrastruktur, el, vatten, sophantering och avlopp i ett sinnrikt tunnelsystem som Tekniska verken i Linköping har utvecklat.

Med de intrycken stärks jag i min tro på att vi om vi inte vågar genomföra regelförenklingar nationellt i stället skulle kunna låta län eller kommuner gå före och pröva ny teknik, energieffektivitet, byggregler och planprocesser som vi tror på men vill testa innan de införs fullskaligt.

Jag inser att vi i Centerpartiet sannolikt blir ensamma om att rösta på vår reservation 20. Därför yrkar jag inte bifall till den, men jag vädjar till regeringen och till övriga partier att gå vidare med frågan om försöksverksamhet i Östergötland eller något annat län. Mycket av det vi här talar om att det skulle behövas är redan utrett och färdigt att föras fram till beslut eller prövas i en försöksbädd som Östergötland.

Herr talman! Trots att vi under de senaste åren har haft ett rekordstort bostadsbyggande saknas det 113 000 bostäder som skulle ha behövts om bostadsbyggandet motsvarat befolkningsökningen från 2009 till i dag. Enligt Boverket saknas det 426 000 bostäder de kommande åren. Roger Hedlund, Sverigedemokraterna, säger att det här är skrämmande siffror. Centerpartiet ser det snarare som en möjlighet att tillskapa dessa bostäder eftersom de möjliggör ett Sverige som växer sig starkare.

Oavsett om målet är satt till 250 000 eller 300 000 bostäder fram till 2020 behövs det mer bostadspolitik än vad regeringen presterar. 3,2 miljarder av skattebetalarnas och ROT-avdragstagarnas pengar i subventioner må låta mycket, men med tanke på att det bara är vissa kategorier av bostäder som får ta del av pengarna, att bidragen koncentreras kring storstäderna och att regeringen i och med kommande budgetbeslut redan i förväg bestulit byggbranschen på 2,4 miljarder i form av högre arbetsgivaravgifter för de 50 000 unga som jobbar i byggindustrin gör de återstående 800 miljonerna i subventioner ingen som helst nytta. De har bara en kostnadsdrivande verkan.

Till sist: Vi har lyssnat på ett resonemang från vår bostadsminister om svårigheterna med att ta fram en förordning om buller, trots att förarbetet är färdigt och de flesta remissinstanser är positiva till det förslag som remitterats. Det hade kunnat träda i kraft samtidigt som den nya lagen.

Herr talman! Apropå den här mätaren: Det är svårt, det här med buller. Det var därför jag tog med den upp i talarstolen. Jag köpte den för 599 kronor på ett av de mer kända elektronikföretagen.

(TALMANNEN: Jag skulle vilja att du håller dig till det talade ordet, Ola Johansson. I kammaren ägnar vi oss bara åt det talade ordet. Ledamöter har inte rätt att ta med sig saker upp i talarstolen.)

Jag använder den inte. Den uppmäter ljudnivån 59 decibel som maxvärde under en normal debatt här i kammaren. Hade detta varit buller vid en fasad skulle det ha varit precis under det normalvärde som regeringen föreslår i sin förordning och alldeles intill det normalvärde som vi föreslår i vårt tillkännagivande. Observera att det i så fall hade varit uppmätt vid fasaden! Hade man inte velat lyssna på mitt anförande eller annat som sägs i kammaren hade man kunnat stänga fönstret eller stänga av tv:n.

Det är inte lätt, det här med buller. Det var det som var syftet med min pedagogiska uppvisning. Jag hoppas att ni förstår budskapet.
(Applåder)

Anf. 23 TALMANNEN:

Jag vill påminna talaren om att den använda talartiden översteg den anmälda med 60 procent.

Jag vill också påminna om att talmannen och gruppledarna har kommit överens om att anföranden normalt inte behöver vara längre än 8 minuter, i större och viktigare ärenden 12 minuter.

Anf. 24 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att för tids vinnande yrka bifall endast till reservation 5, men vi står självfallet bakom alla våra förslag.

I dag debatterar vi en viktig del av bostadspolitiken: Hur ska förutsättningar skapas för ökat bostadsbyggande?

Nej, inte med investeringssubventioner, utan här finns en möjlighet att skapa förutsättningar – här i kammaren i dag.

Sverige har under mycket lång tid byggt alldeles för lite bostäder – ungefär hälften av vad våra nordiska grannländer har byggt per capita sedan början av 1990-talet. Det finns många orsaker till det låga svenska bostadsbyggandet.

En orsak är att planprocesserna är ineffektiva. Vägen från idé till byggstart är kantad av hinder. Det är inte ovanligt med planprocesser som sträcker sig från sex till åtta år, ibland kanske uppemot tio år. Långa och ineffektiva planprocesser leder till ökade kostnader, höjer riskpremierna och försämrar konkurrensen. Endast de stora företagen har råd att ligga ute med pengar under så lång tid innan huset är färdigt.

Dessutom har vi över 100 statliga mål som påverkar processen. Vi har hört om riksintressen. En annan fråga är strandskyddsregler. Det finns många andra typer av krångel och hinder som man måste förhålla sig till om man ska bygga bostäder.

Nyligen bidrog Gunnar Ivarsons stiftelse för hållbart samhällsbyggande med ett debattinlägg i en bok. Den heter *Så får vi fler och billigare hyresrätter*. Författarna påtalar att mer än 50 procent av

dagens 20–27-åringar bor hemma eftersom det finns för få bostäder på marknaden. De hävdar också att produktionskostnaderna skulle kunna sänkas betydligt genom deras förslag. Det är ett debattinlägg. Det finns många fler.

Det finns aktörer som Sabo, intresseorganisationen för de kommunala bostadsföretagen, som arbetar för att pressa byggkostnaderna. Är de husen typgodkända? Kan man bygga dem över hela Sverige? Nej, det kan man inte, även om det är godkänt i många kommuner. Samma omständliga process sker i kommun efter kommun trots att deras byggteknik gör att man kan bygga de här husen snabbare och med mycket bättre kvalitet. Man kan också pressa priserna för boendet genom att effektivisera. Deras upphandlingar har varit framgångsrika. Större serier ger även bättre produktion. Men trots detta möter de hinder efter hinder.

Herr talman! 156 kommuner har en bostadsmarknad i obalans, en bostadsmarknad där många söker bostad eller vill byta bostad, vilket gör det extra svårt för unga, nyanlända och socialt utsatta personer. Kraven på hyresgästerna trissas upp. Om detta vittnar många medborgare.

I dagens betänkande finns det många förslag som skulle kunna underlätta bostadsbyggande.

Majoriteten i civilutskottet har beslutat om fyra uppdrag till regeringen, så kallade tillkännagivanden, om planering och byggande. Vi vill i betänkandet att bullerfrågan ses över – det har vi hört om tidigare i debatten. Vi vill få fram en initiativrätt när det gäller detaljplaner för fastighetsägare. Vi vill att bygglovsavgiften ses över, så att de kommuner som inte meddelar beslut i tid behöver kompensera för det. Vi vill dessutom se över tillgänglighetskraven i fråga om studentbostäderna.

Men det finns, som sagt, även reservationer som skulle kunna göra skillnad om kammaren i dag röstar för dem.

När den nya regeringen under hösten 2014 tog över ansvaret för reformarbetet fanns det flera färdiga förslag. Den förra regeringen presenterade 112 förslag som vi fattade beslut om och oändliga mängder av utredningar som skulle kunna bli verklig politik och underlätta bostadsbyggandet.

Men vi noterar att tempot i reformarbetet har sjunkit anmärkningsvärt. Därför är vår uppmaning: Använd möjligheten nu, med det underlag som finns, och se till att riva hinder och bygga fler bostäder!

Hur kan planprocessen starta snabbare? Hur kan snävare tidsgränser för kommunernas och länsstyrelsernas handläggning bidra till en förkortad process? Det är bara ett par frågor bland många.

De långa överklagandeprocesserna hämmar bostadsbyggandet. Det anser inte Leif Nysmed. Men vi är många som faktiskt har hörsammat det som aktörerna på marknaden säger. Det tar för lång tid från idé till att huset står färdigt. Det är mycket angeläget att riksdagen snarast får ta ställning till förslag om lagändringar som innebär en möjlighet till en snabbare och effektivare prövningsordning vad gäller överklaganden enligt plan- och bygglagen. Beslut bör i stället överklagas till mark- och miljödomstolen som första instans.

En annan reservation handlar om antagande av detaljplaner. Där skulle kommunerna kunna ges mer frihet. Vi menar att plan- och bygglagen kan reformeras så att kommunfullmäktige kan uppdra åt kommunstyrelse eller byggnadsnämnd att anta en plan som inte är av principiell beskaffenhet

eller annars av större vikt. Det finns ju kommuner där man är helt överens om detaljplanens innehåll, där det inte finns konflikter. Då skulle man kunna påskynda processen.

Jag vill också nämna något om Folkpartiets reservation kring planering för grönområden och rekreation. När vi bygger täta städer är det viktigt att tänka på de livsmiljöer som vi skapar. Vi från Folkpartiet vill framhålla den hållbara utvecklingen för dem som ska bo i våra täta urbana miljöer. Detta är också viktigt, har vi noterat, för förskolebarn. De mår helt enkelt bra av att få utrymme och möjlighet att vistas på grönytor. Det är viktigt med stadsnära skog, som ger möjligheter till lättillgängligt friluftsliv och rekreation. Det är också viktigt att i stadsplaneringen beakta de boendes möjligheter till friluftsliv och rekreation.

Sedan handlar det om åtgärder utan bygglov. Är det rimligt att så många åtgärder på det egna huset ska omfattas av bygglov? Det tycker inte vi. Vi tycker att reformarbetet ska fortsätta med att se över vad man faktiskt kan göra med sin egen fastighet, även som småhusägare. Det regelförenklaringsarbetet är viktigt, och det borde fortsätta. Som ett led i det arbetet har Boverket fått ett uppdrag att se över detta.

Om byggnaden ligger i ett område med detaljplan behöver du som fastighetsägare ofta ett bygglov för att ändra utseendet på byggnaden. Det gäller om du vill måla om huset, till exempel från gul till röd färg, om du vill byta fasadbeklädnad, från puts till trä, och om du vill byta material på taket, från tegel till plåt. Om du vill ändra planlösningen i större omfattning i huset kan det krävas bygglov. Kommunerna kan besluta om minskad eller utökad bygglovsplikt. Och man får betala för de här besluten.

Om stadsbyggnadsförvaltningarna kunde slippa hanteringen av många småärenden skulle resurser frigöras för de långsiktiga, stora och omfattande planerna. Det krävs och behövs mer frihet för enskilda fastighetsägare att fatta den här typen av beslut.

Herr talman! Andra produkter som riktar sig till konsumenter har visat att priset har kunnat pressas genom konkurrens och produktutveckling. Det kan också ge konsumenterna bättre produkter. Mobiltelefoner, platta skärmar, resor, bilar, cyklar med mera visar att produktutvecklingen spelar roll och att konkurrensen spelar roll. Det blir prispress. Det borde gälla även bostäder.

Men varför ser det inte ut på det sättet? Det finns för många hinder, och det kostar pengar. Det finns för få aktörer – det kostar pengar. Det finns för lite innovationer och produktutveckling – det kostar pengar. Det är för långa beslutsvägar innan man får bygga. Under tiden står allt stilla – det kostar pengar. Konsumentens förhandlingsposition blir för dålig. Valmöjligheten finns inte, på grund av att det finns för lite bostäder. Detta kostar pengar, och det är alltid konsumenten som i slutändan betalar.

Jag noterar också att boendekostnaderna är höga i nyproduktion. Det är inte så att hyresgäster alltid tycker att det är billigt att bo i hyresrätt. Det måste göras mer för att effektivisera byggprocessen.

Hela samhället blir lidande av att inte bostadsmarknaden fungerar. Ett företag som vill rekrytera personal väljer i stället att etablera sig i Berlin. Sjukhusen kan inte rekrytera personal. Forskare väljer andra länder. Detta är inte rimligt.

Vi måste göra det enklare att bygga, och det behövs mer konkurrens. Administration och myndighetsbeslut behöver effektiviseras – det kan vi

påverka här i riksdagen. Vanliga småhusägare behöver mer frihet att kunna göra förändringar i sin fastighet. Om vi tar bort en del av allt krångel som finns gynnas kommuner, enskilda fastighetsägare och medborgare.

Herr talman! Att bygga hus är att bygga samhällen. Allt börjar med vad som byggs eller inte byggs. Vi behöver underlätta, och vi behöver riva hinder, inte minst för att de som står utanför bostadsmarknaden, såsom många av dagens unga, ska kunna påbörja sitt vuxenliv.

Frihet och ansvar går att förena. Och, herr talman, liberalism är att människor själva får bestämma hur de vill bo.

(Applåder)

Anf. 25 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Nina Lundström påstod att jag inte tyckte att det var några problem med överklagandeprocesser. Jag var tydlig i mitt anförande med att jag är beredd att se över detta, för det är ett problem. Regionalt är det kanske ett större problem än vad det är nationellt.

Min invändning handlade om att man faktiskt ska belysa hur det ser ut. Det är inte mer än hälften av alla detaljplaner som överklagas, utan det är 22 ½ procent som överklagas till länsstyrelserna. Sedan sjunker det allteftersom det går uppåt. Det är viktigt att vi har den rätta bilden när vi debatterar och diskuterar.

En annan invändning jag har vad det gäller överklagandeprocessen handlar om att det är ett rättssäkert system. Som jag sa kommer det väl en proposition om det här där man gör bedömningen huruvida man kan göra förändringar utifrån det rättssäkra läget när det gäller att medborgare och andra intressenter faktiskt ska kunna överklaga processer.

Vi är alla måna om att komma fram fort med byggande, men är det på bekostnad av demokrati och inflytande ställer jag upp en del frågetecken. Det måste vi också kunna diskutera. Jag vet inte om det är den rätta vägen att gå att öppna gräddfiler för vissa byggherrar så att de bara kan köra på. Plan- och bygglagen handlar om att samla de intressen som finns kring byggandet, samhällsbyggandet, som du också är inne på. Vi måste faktiskt bevara det, eftersom det handlar om hur vi vill att vårt samhälle ska utvecklas. Är det en part som ska bestämma, eller ska vi bestämma tillsammans?

Anf. 26 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! Jag brukar säga att plan- och bygglagen är ett av de bästa demokratiska verktyg som vi har. Den är mycket viktig, och dessa processer är mycket demokratiska.

Vi i Folkpartiet står upp för möjligheten att överklaga beslut. Men därefter, när denna möjlighet finns, kan man fundera på om det är det mest optimala system som vi har i dag.

Exempelvis är det problematiskt att länsstyrelsen å ena sidan är rådgivare och å andra sidan är myndighetsutövande. Vi tycker att det finns anledning att se över hur snabbt denna överklagandeprocess kan formuleras av det skälet att det inte är själva överklagandet som är det stora bekymret, utan det är hur processen ser ut.

När jag lyssnade på Leif Nysmed när han nämnde olika procentsatser lät det som att detta inte är viktigt och prioriterat.

När det gäller många av de förslag som vi lägger fram i dag och som handlar om den administrativa processen noterar jag att Socialdemokraterna gång efter annan säger: Just det här ska vi inte titta på. Just det här ska vi inte förändra.

Då blir min fråga: Vad ska vi förändra? Hur ska vi effektivisera? Eller tycker inte Socialdemokraterna att det är viktigt?

Jag tror att det är mycket viktigt att se över processen, och det är faktiskt något som vi har rådighet över här i riksdagen.

När jag har lyssnat på de små byggföretagen har de sagt att de inte har råd med den administrativa processen. Det tar för lång tid från idé till att huset står färdigt.

Då måste vi lyssna på dem. Jag gör det. Men vad är Leif Nysmeds svar på den frågan? På vilka sätt avser Socialdemokraterna och Leif Nysmed att bidra till att tiden från idé till att huset står färdigt blir kortare? Och hur snabb kan den processen bli?

Anf. 27 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Nina Lundström undrar om jag vet hur snabb den processen kan bli. En sådan retorisk fråga kan jag naturligtvis inte svara på.

Däremot finns det en hel del intressanta saker att titta på. Nina Lundström lyfter fram länsstyrelsen och dess rådgivande roll. Den är jag beredd att titta närmare på. Hur stor tonvikt ska de råd som länsstyrelsen ger under en detaljplaneprocess ha för nästa ställningstagande när något överklagas till exempelvis länsstyrelsen, eller om det blir någon annan instans som i framtiden får ta hand om dessa frågor?

Jag tycker att staten ska ha ett större ansvar för de råd som man ger till kommunerna i detaljplaneförfarandet. Jag tror att vi är ganska eniga i fråga om att man måste vara tydligare. Man kan inte ge råd i ena stunden och i andra stunden, när ett överklagande kommer, ha en annan inställning.

Det är sådana synpunkter som företagare och även akademien har lyft fram till mig när de har tittat på denna process. Det finns alltså saker att göra där. Men rättssäkerheten är, återigen, mycket viktig för mig innan större förändringar görs.

Jag ser fram emot den proposition som ska läggas fram. Då får vi möjlighet att diskutera detta vidare. Jag tror att vi då kan landa i gemensamma åsikter. Åsiktsskillnaderna är nog inte så jättestora som det kan låta i en sådan här debatt i kammaren. Jag hoppas att vi ska komma fram till ett gemensamt synsätt på frågan.

Anf. 28 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det vore utomordentligt bra om det kunde finnas bred uppslutning i riksdagen kring att verkligen se över allt krångel och alla hinder som finns. Det gäller inte bara de små byggföretagen och byggherrar i bred mening. Det handlar även om småhusägarna, som också upplever detta krångel.

Jag vill framhålla i debatten att alla små beslut som ska processas genom systemet tar mycket kraft och tid för kommunerna. Samtidigt vet vi att många stadsbyggnadsförvaltningar har stora utmaningar när det gäller att hinna med de stora processerna. Därför vore det mycket bra att rensa i systemet och ge mer frihet under ansvar.

Jag noterar att Leif Nysmed inte kan ange vad som skulle vara riktmärket för en planprocess. Om vi tittar på andra länder tar det mindre än två år även i fråga om krångliga planprocesser. Det är anmärkningsvärt att en planprocess i Sverige, fram till att huset står färdigt, tar mellan sex och åtta år och i värsta fall uppemot tio år.

De små aktörerna mäktar inte med finansiellt att sitta och vänta på att få ett beslut på att de får börja bygga. Det drabbar inte minst studentbostäderna. Vi har många exempel ute i landet på att de små byggarna, som också vill bygga studentbostäder, också hamnar i långa processer.

Men jag välkomnar att Leif Nysmed säger att det kommer att läggas fram en proposition. Just nu råder det stor osäkerhet om vad regeringen avser att göra. Det blir spännande att få hantera denna proposition.

Tills det kommer förslag kommer vi från Alliansen i civilutskottet att ligga på i dessa frågor. Beredningsunderlag och utredningar finns nämligen, och alla möjligheter finns nu för riksdagen att agera.

(Applåder)

Anf. 29 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till yrkande 4 i motion 2014/15:154, som behandlas i betänkandet under punkt 18. Motionen rör kommunernas rätt att ställa krav på energisnåla bostäder, utöver de regler som Boverket föreskriver. Vänsterpartiet står även bakom regeringspartiernas samtliga reservationer i detta betänkande.

Det finns fyra tillkännagivanden från utskottet med anledning av detta betänkande. Jag ska kommentera några delar.

Jag börjar med att kommentera den privata initiativrätten till detaljplanen. De krav som finns uppställda i plan- och bygglagen för att garantera en demokratisk process och för att ett flertal allmänna och enskilda intressen ska beaktas i planläggningen bör sätta ramarna för hur detaljplanearbetet kan bedrivas.

Till att börja med är en detaljplan helt nödvändig för att visa hur ett komplett område ska bebyggas. Det handlar alltså inte bara om de aktuella bostadshusen utan även om var gatorna ska gå, var parker och grönområden ska placeras, var kollektivtrafik och transporter ska dras. Detta sker för att man ska kunna ta ställning till olika intressekonflikter som kan uppstå. Kanske behövs det ett daghem eller en skola i området som kommunen behöver titta närmare på. I många fall kan större utredningsarbeten behöva sjösättas.

Det är alltså ingen slump att det ofta är plankontoren i kommunerna som sitter med detta arbete. Det skulle helt enkelt bli alldeles för rörigt och ineffektivt om delar av detta skulle brytas ut och privatiseras. Det finns, enligt mig, helt uppenbara samordningsvinster med att hela den kommunala apparaten kan involveras för att man ska kunna ha så välplanerade bostadsområden som möjligt, vilket vi ofta har i Sverige.

Förslaget om en privat initiativrätt går, såvitt jag förstår, ut på att samma person som förut satt i kommunhuset nu ska sitta hos ett byggbolag och planera något som man utifrån den positionen har betydligt sämre förutsättningar att planera och med ett mycket starkt kommersiellt intresse i ryggen.

Att döma av förslaget ska det kommunala planmonopolet kvarstå, vilket innebär att planen ändå måste godkännas utifrån dagens principer. Det innebär alltså ett förfaringssätt som adderar ytterligare led i planprocessen, med den skillnaden att den har sämre insyn och demokratisk förankring. Det kommer att förlänga dagens ledtider.

Hela idén bygger på en missuppfattning om vad problemet med bostadsbyggandet och planeringen i dag är. Vi har, tvärt emot vad de borgerliga partierna tycks tro, en mycket decentraliserad planprocess i Sverige. Den skulle inte behöva decentraliseras ytterligare. Vi sticker ut i internationella sammanhang genom avsaknaden av nationell fysisk planering, i princip ingen regional planering och en mycket svag och framför allt inte bindande översiktlig planering. Vi skulle behöva mycket mer av samordning mellan exempelvis landstingens och regionernas ansvar för kollektivtrafik, Trafikverket och de andra statliga målen.

Förslaget om mindre detaljplanering medför sämre förutsättningar för samordning mellan bebyggelseplanering och infrastrukturplanering och risk för att olämplig bebyggelse tillkommer i förhållande till riksintressen, strandskydd, hälsa, säkerhet, olyckor, översvämningar och annat. Att privatisera hela detaljplaneinstitutet skulle undergräva många komponenter som i dag är viktiga i planeringen av våra städer.

Norge, som det hänvisas till i betänkandet och som många här har hänvisat till, har en betydligt mer genomarbetad översiktsplan. Och både den regionala och den nationella planeringen i många europeiska länder är betydligt mer utvecklade än i Sverige.

Vi tror i stället att man skulle titta på att förstärka den regionala planeringen. Exempelvis har vi i regionen Stockholm problemet med borgerligt styrda kommuner som inte tar ansvar för bostadsförsörjningen utan åker snålskjuts på kommunerna runt omkring. Bindande mål för antal byggda bostäder skulle kunna upprättas på det regionala planet och sedan följas upp på olika sätt. På det sättet skulle bostadsförsörjningen bli mer rättvist fördelad över regionen, och vi kan se till att bygga på den mark som det är bäst att bygga på – oavsett kommungränser. En förstärkning av den regionala planeringen skulle kunna ge förutsättningar för en snabbare planprocess och smidigare bygglovshantering.

Plan- och bygglagen är att betrakta som ett slags ramlag. Det är egentligen inte det som står i den som gör att planprocesserna ibland – inte alltid – drar ut på tiden. Ofta är det i stället det utredningsarbete som måste ske för att upprätta till exempel en byggnad som påverkar. Man behöver hantera och förhålla sig till konkreta planeringsproblem, och många gånger kan det leda till långa förhandlingar med olika intressenter.

Jag tror att det ibland finns en övertro på att man kan lösa planeringsproblem med plan- och bygglagen. Jag tror att till exempel en tydligare vägledning av Boverket i dessa situationer vore en betydligt viktigare åtgärd. Precis som Sabo och många andra pekar på är det i grunden brist på resurser som är det största problemet med plan- och bygglagens tillämpning. Det är brist på yrkesgrupper som arkitekter och lantmätare på många nivåer, och vi har sett en hög personalomsättning när det har varit stora pensionsavgångar. Det leder till att projekten försenas.

Sedan är det förstås så att återkommande förändringar i regelverket skapar oerhörda förseningar i sig. Kraft och tid behöver återigen läggas på nya utbildningsinsatser, och projekten måste ibland uppdateras och

försenas därför ytterligare. Gammal praxis kan då ibland inte längre användas, och det blir osäkerhet i tillämpningen. Investeringar i fastigheter och infrastruktur är långsiktiga. I grunden tror jag därför det är oklokt att ständigt vända och vrida på förutsättningarna för dessa stora investeringar.

Flera av de förändringar av plan- och bygglagen som de borgerliga partierna föreslår innebär en avsevärt krångligare och mer resurskrävande bygglovshandling. Det är allvarligt eftersom det är bygglovshandlingen kommunerna har allra svårast att rekrytera personal till, och det gäller framför allt personal med tillräcklig kompetens.

Det finns ytterligare ett tillkännagivande från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna, innehållande krav på försämringar av tillgängligheten i våra bostäder. Det är på många sätt helt orimligt att i dagsläget föra fram den typen av förslag. Förutom det självklara, det vill säga att även personer med funktionsnedsättning och deras vänner och släkt har rätt att leva ett fullgott liv, har vi i dag ett stort problem när det gäller den stora andel av vårt bestånd som inte är tillräckligt tillgängligt. En betydande andel flerfamiljshus i Sverige saknar till exempel hiss – detta samtidigt som vår nations befolkning blir allt äldre.

Om inte ens den lilla andel nybyggnation som finns byggs med tillgänglighet i dag kommer vi att ha ganska stora problem i framtiden. Antingen bygger vi anpassat från början, eller så får vi i efterhand spendera mycket pengar på att anpassa våra bostäder. Dessutom har Boverket på den tidigare regeringens uppdrag redan utrett om de tekniska egenskapskraven när det gäller tillgänglighet och användbarhet bör ändras för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov. Boverket kom dock fram till att det inte fanns skäl för detta utan framhåller att ändringen endast kan leda till en begränsad minskning av byggkostnaderna och att det som är tänkt som en regelförenkling mycket väl kan leda till att regelverket blir mer komplicerat att tillämpa.

Tillkännagivandet gällande buller innebär att bostäder i fortsättningen kommer att få byggas i mycket bullriga miljöer. För studentbostäder föreslås en bullernivå bli accepterad som en samlad expertis anser medför påtagliga risker för människors hälsa. Det är sorgligt att de borgerliga partierna verkar immuna mot expertkunskap och forskning på detta viktiga område som rör vår boendemiljö. I grunden behöver en lagstiftning gällande buller syfta till att tvinga fram bullerreducering – inte till att anpassa sig efter dagens bullersituation. Utifrån kunskapsläget vi har i dag skulle en ordentlig konsekvensanalys behöva tas fram *innan* vi utsätter våra barn för de föreslagna bullernivåerna.

Jag ska säga några ord om hållbart byggande. Vi menar att kommunerna behöver få behålla rätten att ställa krav på mer energisnåla bostäder än vad Boverkets byggregler föreskriver. Bostadssektorn står i dag för ungefär 40 procent av utsläppen i Sverige, och vi har åtagit oss att minska dem. För att uppnå den målsättning som finns i EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda är det nödvändigt att minska energianvändningen både genom att renovera dagens bostadsbestånd och genom högre krav på energianvändning vid nybyggen.

I nuläget är Boverkets krav otillräckliga dels i förhållande till de tekniska möjligheter vi har i dag, dels i förhållande till våra uppställda miljömål. Det kommer att innebära att utvecklingen mot ett mer

energieffektivt byggande försvåras och försenas. Nya projekt som till exempel Hammarby Sjöstad i Stockholm, Västra Hamnen i Malmö och Norra Djurgårdsstaden i Stockholm kommer inte att vara möjliga att genomföra. Det är projekt som har bidragit till nytänkande och miljömässig teknikutveckling.

Det här regelverket sporrar inte till framtagande av nya, moderna sätt att hantera vårt energiberoende utan sätter tvärtom stopp för det. Det är ett ganska märkligt förhållningssätt i ett läge där EU snart kräver nollenergihus. I stället skulle vi vilja se en gemensam plan och ett samråd mellan kommun, byggbransch och andra berörda parter för att se hur vi faktiskt ska kunna uppnå de miljömål vi har satt upp.

Anf. 30 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att kommentera en del av de saker Nooshi Dadgostar sa och som jag tycker kräver en djupare genomlysning. Det rör att de rödgröna, med stöd av Nooshi, påstår att det är ett övertagande av det privata när det gäller möjligheten att utarbeta detaljplaner. Många som diskuterar detta brukar säga till mig: Men vi har ju redan den möjligheten.

När en kommun bestämmer sig för att ett område ska detaljplanläggas är det inte alltid kommunen själv har den resurs, kunskap och kompetens som behövs – framför allt inte om det är en kommun som endera är hårt belastat av mycket planarbete, bygglovsansökningar och annat eller inte är van vid att så väldigt ofta utarbeta stora detaljplaner. De är lyckosamma när ett företag tar ett sådant initiativ inom ramen för gällande översiktsplan och kanske ett planprogram eller andra bestämmelser som reglerar områdets utformning. Kommunen välkomnar ofta det.

Jag har en känsla av att ingången vänstersidan har är att man vill begränsa den möjligheten ytterligare. Jag tycker att det är väldigt olyckligt. I de exempel Nooshi Dadgostar drar beskriver hon behovet av kollektivtrafik, förskolor och annan typ av infrastruktur som är viktig för att ett område ska kunna fungera. Jag håller med om att det är viktiga saker.

Först och främst är det inte skäl för en kommun att säga nej till att utarbeta en detaljplan; det är mycket tydligt i vårt förslag. Det handlar om de små förändringarna – det som jag tidigare nämnde förhindrar, fördröjer och försvårar förtätningar. Det rör kanske ytterligare en våning eller möjligheten att byta fasad, energieffektivisera etcetera. Det är den typen av små detaljplaneförändringar vi är ute efter.

Jag skulle alltså vilja fråga Nooshi Dadgostar hur hon ser på dagens situation, där byggföretag och exploatörer alltså redan får lov att arbeta med detaljplaner i kommunens tjänst och på kommunens uppdrag.

Anf. 31 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Ola Johansson för frågan om detaljplaner.

Sverige har haft detaljplaneinstitut sedan 1907. Under den här perioden har vi haft både ett mycket högt och ett mycket lågt bostadsbyggande. Vi hade ett 1960-tal där vi låg på 100 000 byggda bostäder per år och ett 1990-tal där vi låg på 10 000–11 000 byggda bostäder per år – med ungefär samma regelverk. Med det vill jag ha sagt att kärnfrågan förmodligen inte ligger i regelverket i sig.

Däremot vill jag säga att jag tycker att det finns en poäng med att vi har ett demokratiskt planerande av våra bostäder och våra kommuner. Är man som kommun ålagd att genomföra detta får man naturligtvis attrahera den kompetens som finns för att ta fram detaljplaner. Man kan som kommun inte säga att man inte har den kompetensen. I så fall finns det ju mycket annat kommunen skulle kunna avstå ifrån, som äldreomsorg och skola – ja, det finns många olika saker kommunerna är ålagda att genomföra.

Jag tror att huvudfrågan här ligger just på personalförsörjningssidan. Jag kan gå tillbaka till min egen kommun, där vi länge har haft svårigheter att attrahera rätt personal.

Jag tycker att man ska vara lite pragmatisk och praktisk. Det är inte regelverket i sig som sätter stopp för bostadsbyggandet. Att planera bostäder och städer kräver samordning, och det kräver insyn och transparens. Det kan inte ligga på ett enskilt bolag som vill göra en affär, för då är det helt andra intressen som styr.

Anf. 32 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! För Centerpartiet är det kommunala självstyret grundläggande. Vi ser också möjligheter för regionerna att få ett ökat inflytande över hur kommunerna sköter sin planering. Vi vill också lätta upp och se till att det finns en privat initiativrätt. Men Nooshi Dadgostar och Vänsterpartiet låter bestämt stenarna ligga kvar. Man lyfter inte ens på dem; man tittar på dem stint.

Vi pekar ut Norge som ett exempel att titta på. Nooshi Dadgostar och Vänsterpartiet väljer att titta bort. Hon framhåller vikten av att lyssna till experter. Ja, men det beror på vilka experter man lyssnar på. Om man vill lyssna på en expert som säger ja citerar man gärna den. Om man vill lyssna på en expert som säger nej är det ännu bättre. Det är så politiken ser ut om Nooshi Dadgostar får bestämma.

Jag skulle vilja förtydliga min fråga lite grann. Situationen i dag är att kommunerna har tagit sitt ansvar och utarbetat översiktsplaner och dessutom planprogram för områden som de har pekat ut som möjliga för byggande av bostäder. De kanske till och med har pekat ut vilken typ av bostäder det ska vara, hur områdena ska trafikeras med kollektivtrafik, var förskolor och skolor ska ligga, möjligheten till vårdinrättningar, äldreomsorg och så vidare.

Vad säger du då till de byggföretag som sitter och tittar på dessa planer och som redan har skrivit avtal med markägarna och väntar på att kommunerna ska trycka på knappen och säga: Okej, nu kör vi igång? Samtidigt vet de att skälet till att kommunerna säger nej är att de inte har resurser och att de inte vill. Vad säger du till de företag som vill bygga bostäder men som inte får?

Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack, Ola Johansson, för den jätteviktiga frågan om hur vi gör med de kommuner som verkar helt ointresserade av att bygga ut sin kommun och bygga fler bostäder.

Jag tycker att Norge är ett väldigt bra exempel. Borgerligheten har lite missuppfattat exemplet Norge. Där har man en regional planering som är mycket tydligare än den vi har här.

Jag tycker verkligen, precis som Ola Johansson själv är inne på, att vi med piska och morot ska se till att kommunerna faktiskt sätter spaden i marken och inte stoppar utbyggnader. Låt mig ta de exempel som finns i Stockholmsregionen, Täby och Danderyd, där man väldigt medvetet har sålt ut sin allmännyttan. Man sitter med armarna i kors och kan inte bygga, och man har valt att inte ha ett aktivt markarbete för att bygga ut kommunen eftersom man har tagit ett sådant politiskt beslut.

Det är av nationellt och regionalt intresse att bostadsbyggandet fördelas rättvist över regionerna, även i de andra storstadsregionerna. Trots de borgerliga majoriteterna som det här handlar om och som fungerar som bromskloss måste man kunna bygga hyresrätter i dessa kommuner. Där tror jag att exempelvis bindande avtal eller liknande på regional nivå skulle vara att föredra för att det ska kunna byggas på dessa platser. Jag är helt överens med Ola Johansson om det. Men då måste också Ola Johansson och hans allians prata med sina kommunpolitiker i regionen. Det kanske hade varit ett ännu enklare sätt att få igång byggandet i dessa kommuner.

Anf. 34 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Jag har begärt replik i huvudsak för att göra en rättelse av mitt tidigare yrkande. Jag yrkar bifall till reservationerna 15 och 18.

När jag ändå står i talarstolen vill jag passa på att ställa en fråga till Vänsterpartiet och Nooshi Dadgostar eller ta upp till diskussion något som i alla fall oroar mig.

Ett annat förslag i betänkandet som den tidigare alliansregeringen lagt fram och som man nu står bakom är att hänskjuta beslut om detaljplan till facknämnd eller kommunstyrelse. För oss som små partier, både Miljöpartiet och Vänsterpartiet men också några av de borgerliga partierna, skulle det innebära att vi inte får vara med i alla beslut vad gäller detaljplaner.

Hur anser du och Vänsterpartiet att den lokala och den nationella demokratin i detaljplaneprocessen skulle påverkas om ett beslut av en detaljplan i stället skulle tas av kommunstyrelsen, där Vänsterpartiet inte skulle ha någon möjlighet att påverka beslutet?

Anf. 35 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Emma Hult, för frågan!

Vänsterpartiet betraktar sig inte som ett litet parti utan som ett stort parti som vill påverka och påverka mycket i svensk politik.

Borgerlighetens utgångspunkt är att beskära det demokratiska inflytandet i stadsplaneringen och föreslår olika försämringar av insyn och transparens i bostadsplaneringen.

Jag förstår problemet med långa ledtider, men jag tror att man måste tackla problemet på ett annat sätt. Det kommer alltid att finnas människor som bryr sig om sitt område och vill påverka. Och det kommer alltid att finnas folk som vill bo i de nya bostäder som kommer till.

Vi skulle behöva ha en omvänd dialogprocess och inleda med att prata med människor innan byggandet sätts igång och, som Leif Nysmed var inne på, vara mer proaktiva i dialogarbetet. Då tror jag att man skulle kunna få ned ledtiderna från idé till spaden i backen. Det kanske kommer bra idéer från folk som har riktiga, uppriktiga synpunkter på nya projekt som politiken eller folk från byggbranschen inte har tänkt på.

Att hänskjuta beslutet till facknämnd tror jag ärligt talat kan förkorta processen med max en vecka.

Anf. 36 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Det är betryggande att höra att vi har en samsyn och är oroade över det här. Jag tackar för dagens debatt och replikskiftet.

Anf. 37 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Nooshi Dadgostar säger nej till allt, och det har vi hört flera gånger om i debatterna. Hon talar om vad som inte ska genomföras och vad som inte är bra. Då frågar jag: På vilket sätt anser Vänsterpartiet att man ska underlätta byggandet?

Jag uppfattar att Vänsterpartiet inte tycker att man ska effektivisera planprocessen eftersom det inte är planprocessen och administrationen som är problemet, utan att det handlar om bemanningen på stadsbyggnadskontoren.

Det jag tycker är viktigt här är att se över varenda fråga som hämmar byggande. Det är de unga på bostadsmarknaden som står och väntar på bostäder. Om vi inte får göra något åt bullerregelverket, om vi inte ska se över regelverk som stoppar upp planprocesser och om vi inte ska ge kommunerna mer frihet, då är min fråga till Vänsterpartiet: Vad ska vi då göra för att snabba upp planprocessen? I värsta fall tar det tio år från idé till att ett hus står färdigt. Det kan ta sex till åtta år från idé till att ett hus står färdigt. Varför ser det ut så, Nooshi Dadgostar? Vad är förklaringen? Jag skulle vilja höra från Vänsterpartiet varför verkligheten ser ut på det sättet.

Jag tycker nämligen att det är ett stort bekymmer och att vi som politiker ska vara beredda att titta också på allt det som vi själva styr över.

Här i Sveriges riksdag fattar vi mängder av beslut som rör planprocessen. Jag är beredd att ta bort hinder och krångel så att folk hittar någonstans att bo, och folk vet själva hur de vill bo. Finns det något Vänsterpartiet är berett att titta på?

Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Nina Lundström för den viktiga frågan om hur vi får igång byggandet. Plan- och bygglagen i sig har ju inte rest sig upp och byggt några bostäder. Det funkar inte så.

Låt mig bena ut frågan. Det som skapar nya bostäder är investeringar i nya bostäder. Det är kapital som ser till att vi får upp bostäder till ungdomar, pensionärer och alla som behöver.

Regeringen har gått ut med att man vill ha ett investeringsstöd. Vi vet att det är ett mycket träffsäkert verktyg för att öka investeringsnivån, som har varit oroväckande låg på bostadsmarknaden i Sverige i förhållande till andra länder.

Vi är glada över detta investeringsstöd. Vi tror att det kan kicka igång bostadsbyggandet och byggandet av hyresrätter med hyror för normalinkomsttagare, inte stora villor vid kajkanten som vanliga människor ofta inte har råd med.

Sverige är berömt för att ha en hög bostadsstandard. Det är för att vi ställer höga krav på hur människor ska bo. Även om man är fattig ska man

inte behöva bo i en koja på gatan. Vi har regelverk och lägstanivåer för att vi anser att det ska vara så i ett anständigt och modernt välfärdssamhälle.

Jag tror mycket på modernisering. När vi går framåt i tiden måste det innebära förbättringar. Människor ska leva i hälsosammare boendemiljöer. De ska få en bättre bostadsstandard i takt med att vi går mot framtiden.

Försämringarna i regelverket går i motsatt riktning. Då får vi fram lägenheter genom att bejaka försämringar. Det är fel väg att gå.

Anf. 39 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet svarar inte på frågan varför det tar så lång tid från idé till att huset står färdigt även när det finns pengar. Varför tar det sex till tio år från idé till att huset står färdigt? Vänsterpartiet måste ha någon idé om varför det tar så lång tid även när pengarna finns.

Alla tar upp detta. De små byggarna, de små fastighetsägarna och studentbostadsstiftelserna frågar alla varför det ska ta så lång tid innan huset står färdigt.

I Holland, som civilutskottet besökt, och i andra länder i Europa kan de ofta klara av omständliga processer på mindre än två år. Varför går det så sakta i just Sverige? Vänsterpartiet måste ha ett svar på den frågan.

När vi de senaste åren har röstat om olika förslag i kammaren har Vänsterpartiet sagt nej till precis allt. Vad är Vänsterpartiets lösning, förutom ett litet investeringsstöd?

Jag tror att vi måste underlätta och riva hinder. Vi måste se dem som inte har någon bostad och göra allt vi kan. I dag har riksdagen möjlighet att ta bort en rad hinder för att underlätta. Folkpartiet och Alliansen är beredda att göra det. Vänsterpartiet säger nej men har inga egna idéer.

Jag tror på att skapa goda förutsättningar för att bygga bra bostäder i Sverige. Jag tror på att ge kommunerna mer frihet. Jag tror på att ge enskilda fastighetsägare och småhusägare mer frihet.

Jag noterar att Vänsterpartiet inte har något svar på varför det kan ta upp till tio år innan idé blir färdigt hus. Man kan inte bo i en planprocess.

Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Det är ett chockerande utfall från Nina Lundström som har varit med och regerat landet i åtta år. Det är ditt Sverige, Nina Lundström, som gör att det tar tio år i planprocessen. Det är du som har skapat detta. Sverige har byggt hälften så mycket som de nordiska länderna under din period vid makten. Vad är ditt svar på det?

Ni har inte gjort något. Ni har inte sjösatt en enda reform på åtta år. Inte en enda krona har ni gett till bostadsbyggandet. Investeringsnivåerna är löjligt låga.

Det är chockerande att Nina Lundström utkräver ansvar av mig som har varit i opposition och under hela er period vid makten lagt fram förslag efter förslag för att öka investeringsnivåerna.

Låt mig säga något om hur vi ökar bostadsbyggandet i Sverige. Förutom det investeringsstöd vi har, som jag tror att vi måste utöka, måste vi öka stödet till renoveringen av våra miljonprogramsområden. Vi behöver också titta mer på ett industrialiserat byggande för att få ned kostnaderna. Det är ett bra sätt. Vi behöver ha aktivare markpolitik i våra kommuner.

Jag har redan föredragit för er problematiken vi ser i många borgerliga kommuner. Vi behöver bindande avtal på regional nivå för att också de

borgerliga kommunerna, Nina Lundströms och hennes kollegors kommuner, ska ta ansvar för bostadsbyggandet. Det är ett ansvar som de i dag inte tar.

Prot. 2014/15:94
29 april

Låt oss titta på vad Stockholms kommun gjorde under förra mandatperioden när Nina Lundströms allians styrde. Man tog ut 3,3 miljarder från det kommunala bostadsbolaget för att finansiera skattesänkningar i stället för att bygga nya bostäder i Stockholm. Det tycker jag att man ska skämmas för.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 8.)

§ 5 Djurskydd

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2014/15:MJU10

Djurskydd

föredrogs.

Anf. 41 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Dagens debatt handlar om djurskydd. Betänkandet innehåller 72 motionsyrkanden från allmänna motionstiden och två tillkännagivanden.

Djurskyddsfrågor spänner över ett brett område. Så gör även årets betänkande som innehåller allt från allmän djurhållning till kontroller och översyn av djurskyddslagstiftningen.

Vi är stolta över det svenska djurskyddet, och det ska vi med all rätt vara. Sverige har kommit längre än många andra länder. Vi kombinerar regler och lagar med en etisk syn på djurhållning som leder till friska och välmående djur. Det ska vi fortsätta att göra men på ett ansvarsfullt sätt. Det gäller att hålla en bra standard för djuren, en standard som är till för djurens bästa och inte för vårt bästa.

Moderaternas utgångspunkt är att alla djur ska må bra och ha möjlighet att bete sig på ett sätt som skapar en bra tillvaro. Det ställer höga krav på både vistelsemiljö och de människor som hanterar djuren i vardagen.

Det är viktigt att vi tar hänsyn till den forskning och den erfarenhet som finns kring djurhållning så att vi i denna kammare inte skapar godtyckliga regler och lagar som inte gynnar djuren. Det är lätt att sitta här i huset och skapa regler baserade på illusioner om hur djurhållningen borde se ut utan att det gör nytta för vare sig djurhälsan eller djurvälståndet.

Ska Sverige fortsätta med djurhållning krävs lagar och regler som gör detta möjligt. En utmaning är att göra regelverket för alla djurhållare lika inom Europeiska unionen.

Sverige verkar i en global värld. Då måste djurskyddsfrågorna hanteras globalt, inte bara inhemskt. Den svenska livsmedelsindustrin är global, och marknaden är hårt konkurrensutsatt av produkter som kommer från djur som inte har samma djurskydd som svenska djur. För oss moderater är djurskyddet viktigt att prioritera inom det internationella arbetet.

Fru talman! I betänkandet finns två tillkännagivanden. Jag ska säga några ord om dessa eftersom initiativet kommer från oss i Alliansen.

Som jag nämnde tidigare är ett gemensamt regelverk för djurskydd viktigt. Sverige ingår i Europeiska unionen, och det är viktigt att unionens gemensamt uppsatta regler följs och att Sverige och Europa blir det goda exemplet för hur vi ska kunna höja det internationella djurskyddet.

I dag lever svenska djurhållare upp till reglerna medan andra länder inte gör det. Detta snedvrider konkurrensen inom unionen, vilket i sin tur ställer hela Europasamarbetet på sin spets. Det är därför av största vikt att regeringen intensifierar arbetet med att förbättra djurskyddet inom Europa.

Sverige är ett gott exempel på hur god djurhållning och ett stärkt djurskydd går att kombinera. I ett inledande skede kan det leda till högre kostnader, men på lite längre sikt är det lönande för både djurhållaren och djuren.

För oss är det viktigt att den europeiska standarden kommer upp till svenska nivåer innan vi höjer ambitionerna ytterligare. Under Alliansens regeringstid arbetades det hårt inom EU för att skärpa efterlevnaden av våra gemensamma regler. Det är därför hög tid för nuvarande regering att fortsätta det arbetet.

Betänkandets andra tillkännagivande handlar om antibiotika – ett ämne som vi debatterade här i kammaren för bara några veckor sedan. Då handlade det om livsmedel. Anledningen till att frågan kommer upp igen är inte så konstig.

Antibiotikaanvändningen fortsätter att öka i världen och då inte till människor utan till våra djur. Ett gott djurskydd och en god djurhälsa hänger samman med en god folkhälsa. Det handlar inte bara om djurens välbefinnande utan även om hur vi ska skydda folkhälsan.

Det är väl känt att andra EU-länder inte följer våra gemensamt stiftade regler för hur djurhållningen ska se ut utan gör undantagen till regel. Det gäller särskilt antibiotika. I stället för att djuren föds upp under godtagbara omständigheter väljer man att ge dem antibiotika i syfte att förebygga sjukdomar.

Frågan om antibiotikaresistenta bakterier måste prioriteras högt, högre än vad nuvarande regering gör. Världshälsoorganisationen, WHO, varnar för att detta är ett alltmer ökande hot mot hela mänskligheten.

Det är dags för regeringen att på allvar presentera en strategi för att komma till rätta med överanvändningen av antibiotika inom djurhållningen. Det räcker inte med att regeringen bjuder på fika och talar med vackra ord om vad som behöver göras. Det vet vi redan; nu behövs handling. Det är dags för regeringen att sätta fart och lyssna på vad riksdagens andra tillkännagivande säger.

Fru talman! Vår djurskyddslagstiftning är gammal. Den är inte dålig rakt igenom, men den är gammal. Det finns mycket som har hänt inom forskningen på djurskyddsområdet, och det finns vissa delar som behöver moderniseras. I betänkandet kan vi på flera ställen läsa att en ny djurskyddslagstiftning är på gång inom Regeringskansliet och att regeringen kommer att lägga fram en proposition på området. Det är bra.

Men som så mycket annat med den här regeringen är det lite oroväckande att det kanske är ett löfte som inte kommer att hållas eller att det kanske bara är tomma ord som aldrig blir handling.

Vi i Alliansen anser att det behövs en översyn av den svenska djurskyddslagstiftningen, en översyn som gör det enklare att vara djurhållare utan att djurskyddet försämras. Vi yrkar därför bifall till reservation 4.
(Applåder)

Anf. 42 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Vi har ett djurskydd att vara stolta över i Sverige. Få länder har en så stark lagstiftning och en så stark folklig förankring bakom ett ambitiöst djurskydd som vi har här i Sverige.

Vi anser att det viktigaste i det svenska djurskyddet är att det tydligt slås fast att alla djur har rätt till sitt naturliga beteende. Det är också utgångspunkten i Sverigedemokraternas djurskyddspolitik – att man hela tiden kan se till djurens unika egenvärde och se till att djuren behandlas med den respekt de förtjänar.

Detta är allt annat än enkelt i dag, speciellt inom lantbruket. Vi lever som bekant i en marknadsekonomi, och det är givetvis en förutsättning för tillväxt och välbefinnande i vårt land. Men när det kommer till djurhänsyn är marknadskrafterna inte alltid av godo.

På grund av svårigheter att veta hur maten framställts och ofta även var den kommer ifrån är det heller inte alltid lätt för konsumenten att göra etiska hänsynstaganden. Ett exempel är Asien, där djurskyddet knappt existerar i många länder och där djurhållningen nästan enbart kännetecknas av produktionsmässiga hänsynstaganden, varför djurvälståndet helt lämnats åt sidan. Samtidigt är det ofta kyckling från just sådana länder som våra barn äter i skolorna, vilket naturligtvis är djupt otillfredsställande.

Fru talman! Vi har all anledning att känna stolthet över vår kultur och vårt sätt att värdera djur samtidigt som vi måste vara ödmjuka inför det faktum att det finns mycket att förbättra.

Man skulle således helst av allt vilja lägga fram en massa förslag inom animalieproduktionen som skulle kunna förbättra djurens välbefinnande. Men på grund av den konkurrenssituation som svensk animalieproduktion lever under vore det verklighetsfrånvänt.

Det svenska EU-medlemskapet har naturligtvis en stor del i detta. I dag kommer nära hälften av köttet i våra livsmedelsbutiker från utlandet. Det utarmar vår livsmedelsproduktion och vår självförsörjning samtidigt som det betyder att alltmer kött som äts i Sverige kommer från djur som lever under förhållanden som vi här i vårt land aldrig skulle kunna beteckna som värdiga. Det är ett oerhört stort problem.

Exempelvis kan nämnas att sedan det svenska inträdet i EU 1995 har importen av fläskkött ökat med över 400 procent. Köttet kommer nästan uteslutande från länder som har betydligt lägre djurskyddskrav än Sverige och som därmed kan producera kött till betydligt lägre kostnad. Detta skapar en orättvis konkurrenssituation för svenska producenter.

Sverigedemokraterna vill arbeta för ett undantag inom ramen för medlemskapet i Europeiska unionen för att möjliggöra begränsningar av import av animalieprodukter som kommer från länder som har kraftiga konkurrensfördelar till följd av dåligt djurskydd.

Särskilt angeläget är det att möjliggöra begränsningar av import av kött från djur som slaktats utan bedövning. Även om vi sett ett litet trendbrott under 2014, då importen minskade marginellt för första gången på många

år, kommer vi att fortsätta att befinna oss i en sådan här situation där mycket av det kött som äts i Sverige kommer från utlandet.

Även om vi skulle vilja förändra reglerna för import och kunna begränsa vissa saker är det inte troligt att det kommer att ske den närmaste tiden. Därför vill vi försöka kompensera svenska producenter genom djurvälståndssättningar.

Fru talman! Svensk lagstiftning som rör djur är i dag splittrad vad gäller frågor om djurs rättigheter. Sverigedemokraterna vill komma till rätta med detta genom att inrätta en särskild djurskyddsbalk där all lagtext som rör djur kan samlas. På detta sätt kan vi göra lagstiftningen mer överskådlig samtidigt som djurens rättigheter kan lyftas fram på ett betydligt bättre sätt.

I samband med detta vore det även önskvärt att man ser över straffskalorna. I dag har vi en situation där exempelvis djurplågeri sällan resulterar i mer än böter eller ytterst korta fängelsestraff, vilket de flesta svenskar förmodligen inte alls tycker är rimligt.

När jag ändå talar om djurskyddslagstiftning och hur Sverigedemokraterna vill förändra den finns det anledning att nämna den stora utredning på omkring tusen sidor som blev klar under 2011. Sedan dess har beredning pågått i Regeringskansliet under Alliansens tid vid makten. Ingen har kunnat säga när en proposition är att vänta.

Kritiken har varit stenhård från exempelvis Socialdemokraterna och Miljöpartiet, men nu verkar det bli samma visa igen. Den flera år gamla utredningen är fortfarande under beredning på Regeringskansliet, och ingen tycks kunna säga något om när en proposition är att vänta. Det är naturligtvis djupt beklagligt att inte heller denna regering tycks prioritera djurskyddsfrågorna.

Fru talman! Jag tänkte säga några ord om djur inom underhållningsbranschen. Det handlar till största delen om kringresande cirkusar.

En god utvärderingsgrund för djurs välmående är huruvida de får utlopp för sina naturliga behov och beteenden. Livet på en cirkus innebär för många djur inskränkningar av möjligheterna till detta. En viktig del i ett bra och trovärdigt djurskydd är att vi är mycket försiktiga med användandet av djur enbart för vårt nöjes skull.

Vad gäller icke-domesticerade djur kan konstateras att deras skötsel regleras av samma föreskrifter som för djur i djurparker, dock med ett flertal undantag. Detta är minst sagt orimligt, då djurhållning i djurparker kan motiveras med såväl artbevarande som undervisande syfte och alltså har mer än ett rent underhållningsvärde för människor. I stället för att bevilja undantag där cirkusnäringen har svårt att möta djurhållningskraven är det vår mening att de icke-domesticerade djuren snarast bör fasas ut från våra cirkusar. Det går också väl i linje med flera av slutsatserna i Djurskyddslagsutredningen.

I allmänhet bör också tillsynen av djurcirkusarna skärpas. Från Sverigedemokraternas sida skulle vi önska att ett licenssystem infördes så att enbart de cirkusägare som uppfyller grundläggande krav får hålla djur. Vid brott mot regelverket ska sådana licenser kunna dras in permanent. Dessutom bör de besikningar som i dag sker efter beställning av cirkusägarna själva kompletteras med icke föranmälda inspektioner vad gäller både transporter och stationära förvaringsplatser. På detta sätt blir

det mer angeläget för cirkusägarna att säkra en kontinuerligt god tillvaro för sina djur även under de tider då djuren inte används i föreställningar.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om djurskyddskontrollerna. Det är en oerhört viktig verksamhet inom djurskyddet, och det är positivt att ansvaret i dag ligger på länsstyrelserna. Samtidigt är det allvarligt att kontrollerna har minskat. Det är uppenbart att det krävs ökade anslag till länsstyrelserna för att stärka denna mycket viktiga funktion. Det finns i dag i vissa branscher till och med intresseorganisationer som genomför egna kontroller just på grund av att antalet djurskyddskontroller är alltför begränsat. Samtidigt är det otroligt viktigt att rättssäkerheten är hög. Ibland måste djur omhändertas, och det är alltid en tragedi. Det finns dock ett befogat missnöje med tillvägagångssättet, vilket skapar misstro och missnöje i branschen. För att stärka förtroendet för djurskyddskontrollerna vore det därför önskvärt att fler djurskyddskontrollanter hade egen erfarenhet av djurhållning.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservationerna 5 och 9.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Forsberg (SD).

Anf. 43 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Det svenska djurskyddet är något jag tycker att vi ska vara stolta över. Vi har i återkommande rapporter kunnat konstatera att Sverige ligger i framkant vad gäller djurskyddet i ett internationellt perspektiv. Vi har också kunnat konstatera att vi är ett av de länder i världen som har minst användning av antibiotika i djuruppfödningen.

Konsekvenserna av ökad antibiotikaresistens är helt förödande. Det kommer att göra att enkla sjukdomar som vi i dag ser som självklara att kunna bota blir mycket svåra att bota. Det kan handla om sjukdomar som öroninflammation och lunginflammation, för att inte tala om vilka ökade risker vanliga operationer kommer att innebära, där infektionsrisken i öppna sår ökar.

EU:s smittskyddsorganisation ECDC har gjort beräkningar som visar att det bara i Europa är hela 25 000 dödsfall som är direkt relaterade till antibiotikaresistenta bakterier. Cypern och Italien använder 30 gånger mer antibiotika i sin djuruppfödning än Sverige, och Tyskland använder 13 gånger mer.

Antibiotika används ofta för att kompensera dålig djurmiljö. I stället för att förebygga sjukdomar överanvänder man antibiotika. Dessutom används antibiotika i förebyggande syfte, inte bara för att kompensera för sämre djurhälsa, som gör att djur allt oftare blir sjuka, utan också i tillväxtfrämjande syfte. För mig och för Centerpartiet är det fullkomligt oacceptabelt.

Fru talman! OECD har i en studie som vi i Sverige har varit med att finansiera dragit slutsatsen att ifall man har en god djurhållning med bra hygien har antibiotikaanvändning i tillväxtfrämjande syfte en mycket liten funktion. I en internationell jämförelse som har gjorts av samarbetsorganisationen Interpig växer den svenska grisen bäst i världen – bättre än grisar från bland annat USA, där man använder antibiotika i just tillväxtfrämjande syfte.

Den växande antibiotikaresistensen är ett av vår tids största hot. Det är en fråga där vi i Sverige givetvis ska göra vad vi kan, och det är ett område där vi måste se till att hitta en internationell väg framåt. För min och Centerpartiets del är vi mycket glada att vi i enighet står bakom att regeringen ska intensifiera arbetet inom EU för att minska antibiotikaanvändningen inom djurhållningen.

Men vi i Centerpartiet vill gå längre än så. För oss är det viktigt att frågan inte bara diskuteras i korridorerna här i riksdagen eller i institutionernas byggnader i Bryssel. Diskussionen måste också nå köksborden i varje hem. Därför måste vi få mer kunskap om hur situationen faktiskt ser ut. Det är därför som Centerpartiet bland annat föreslår ett gemensamt EU-register för all antibiotikaanvändning vid djuruppfödning. Genom att synliggöra skillnaderna mellan medlemsstaterna kan vi sätta press på länderna att minska sin antibiotikaanvändning.

Fru talman! Den svenska djurväl-färden är en förebild för många andra länder. Men vi måste också vara ärliga och se att de höga svenska kraven jämfört med framför allt andra EU-länder till viss del ger större kostnader för den svenska produktionen. Det är långt ifrån hela sanningen när vi talar om orsakerna till den allvarliga situation som många lantbruksföretag i vårt land befinner sig i.

För min och Centerpartiets del är det självklart att vi fortsatt måste stå upp för vår djurväl-färd, som gör att vi har en matproduktion som sker på ett bra sätt, en produktion som kan minska användningen av antibiotika och som kan ha friska djur. Vi måste också föra kampen på EU-nivå, där EU:s djurskyddsstandard bara måste höjas.

Ett viktigt första steg är att EU:s medlemsländer faktiskt lever upp till den gemensamma standard som vi redan har beslutat om inom unionen. Det är för mig oacceptabelt att flera medlemsländer regelmässigt struntar i att leva upp till de krav som vi redan är överens om och har ställt gemensamt. Det var bland annat av den orsaken som jag för mindre än ett år sedan skrev ett brev till EU-kommissionen om att man måste agera för att medlemsländerna ska följa våra gemensamma beslut. Just vid det tillfället tog jag upp det faktum att flera medlemsländer tillåter rutinmässig svanskupering av smågrisar, något som vi inom ramen för EU har enats om inte ska vara tillåtet.

Fru talman! Att vi ser till att stärka djurskyddet i EU tycker jag är otroligt viktigt. Det kommer att göra att fler djur kommer att ha det bättre och vara friskare och på så sätt inte behöva lika mycket antibiotika till exempel. Att vi lyckas med detta kommer att ha avgörande betydelse för hur vi klarar kampen mot de antibiotikaresistenta bakterierna. Det kommer att göra att konkurrensen blir mer likvärdig inom EU när det kommer till vår livsviktiga matproduktion. Det gör att vi på riktigt kan konkurrera om bra eller bättre kvalitet i stället för som alltför ofta i dag bra och dålig kvalitet. Att det finns en bred enighet i riksdagen för detta ser jag som en stor styrka för såväl den regering som jag var en del av som för den regering som regerar i dag. Men nu är det upp till bevis. Alliansregeringen gjorde mycket, men arbetet måste fortsätta. Och den nya regeringen måste intensifiera arbetet än mer.

Fru talman! Jag står självklart bakom alla de reservationer som bär Centerpartiets signum. Men för tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till dem.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kristina Yngwe (C).

Anf. 44 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 12 om minkindustrin.

I Sverige föds det upp, transporteras och slaktas fler djur än det finns människor i landet. Det handlar om 2 ½ miljon grisar, ungefär 400 000 kor och kalvar, 250 000 lamm och 80 miljoner kycklingar. Och över 700 000 djur plågas i djurförsök. Om vi dessutom lägger till fiskarna blir det ungefär 4 miljoner djur till.

Vi talar alltså om en industri här. Det är en industri som föder upp, transporterar och dödar kännande levande individer. Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att också behandla verksamheten som en industri. Det ska vara hårda lagar, det ska vara begränsningar för hur man kan behandla djur och det ska vara tydliga målsättningar för att minimera antalet djur som dödas i olika verksamheter. Jag tycker ärligt talat att det finns väldigt mycket kvar att göra.

När man talar om djurrätt brukar det ofta landa i att vi människor har ett ansvar för att behandla djur väl. Vi människor kan själva bestämma att till exempel inte äta djuren eller inte ha djuren på oss i form av päls eller skinn. Visst är det så! Vi har alla ett individuellt ansvar. Men till syvende och sist är det här en storskalig industriliknande verksamhet. Därför behöver vi tydliga politiska beslut och målsättningar.

Vänsterpartiet föreslår konkreta förslag för minskad köttkonsumtion. Vi föreslår här och nu stopp för pälsindustrin i Sverige. Vi föreslår en handlingsplan för att färre djur ska plågas i djurförsök. Och vi kräver att regeringen ska lägga fram ett förslag till ny djurskyddslag i Sverige.

I fråga om köttindustrin är det på det sättet att vi i Sverige äter mer kött än någonsin. Det leder till att fler djur än någonsin föds upp, transporteras och slaktas i Sverige. För miljöns del leder det till ganska stora utsläpp, ungefär 10 miljoner ton utsläpp bara här i Sverige. Det är i paritet med utsläppen från den samlade bilflottan. Det leder också till övergödning, till att vårt grundvatten påverkas och så vidare.

När det gäller hur djuren behandlas i den här verksamheten kan till exempel merparten av djuren inom livsmedelsindustrin inte gå utomhus. Djuren föds upp under intensiva förhållanden. Jag har själv besökt flera broilerkycklinganläggningar i Sverige. Där ska en liten nykläckt kyckling uppnå slaktvikten på två kilo på ungefär 35 dagar. Det är en extremt industriell verksamhet. De här kycklingarna får aldrig någonsin gå utomhus.

Ifall vi bestämmer oss för att äta mindre kött, ifall vi antar en målsättning om minskad köttkonsumtion i Sverige, får vi bättre förutsättningar för att behandla de djur som är kvar på ett mer naturtroget sätt. Vänsterpartiet vill ha just en målsättning för minskad köttkonsumtion i Sverige. Vi vill exempelvis ha stöd till skolor som vill servera mer vegetarisk mat. Vi vill ta bort EU:s subventioner till animalieindustrin och till djurtrans-

porter. Vi vill ha ekonomiskt stöd till dem som producerar hållbar och djuretisk mat, till exempel vegetarisk mat.

Vänsterpartiet föreslår också konkreta förslag för hur vi ska minska antalet djur i djurförsök. Som jag nämnde tidigare används ungefär 700 000 djur i djurförsök i Sverige. Många av djurförsöken kan vara väldigt plågsamma, och djuren åsamkas stort lidande.

I Sverige har vi djurförsöksetiska nämnder som ska granska en ansökan om djurförsök. Det kan låta bra. Jag tycker egentligen att grundtanken är bra. Det är bra att man måste ansöka innan man får göra ett djurförsök, och det är bra att det ska gå genom en etisk nämnd som verkligen väger för- och nackdelar. Man kanske kommer fram till att det inte är något etiskt djurförsök och säger nej till det.

Hur många procent av alla ansökningar om djurförsök i Sverige avslås? Mindre än 2 procent av alla ansökningar om djurförsök i Sverige avslås. Mer än 98 procent godkänns rutinmässigt. Vänsterpartiet menar att djurförsök kan vara en viktig verksamhet. Vi har inte alla alternativ till djurförsök i dag. Men om vi antar en handlingsplan för att minska antalet djur i djurförsök satsar vi också mer på alternativ till djurförsök. Vi gör en noggrannare etisk bedömning av om man verkligen ska använda djur i försöket eller inte; kan man hitta andra alternativ?

Vi vill helt enkelt göra på samma sätt som med växthusgaser. Man har en målsättning om att minska växthusgasutsläppen i atmosfären. På samma sätt ska vi ha en målsättning för att varje år successivt dra ned på antalet djurförsök, och vi ska hela tiden trycka ut fler alternativ i verksamheterna.

Vänsterpartiet lägger också fram ett förslag för hur vi ska kunna få stopp på lidandet på Sveriges pälsfarmer. I Sverige finns det i dag ungefär 65 pälsfarmer där lite drygt 1 miljon minkar föds upp i trånga nätburar; två vuxna minkar ska trängas på en yta som är mindre än en halv kvadratmeter. De här djuren har inte minsta möjlighet att bete sig naturligt. De får aldrig hoppa ned i vattnet och svalka sig en varm sommardag, de kan inte söka föda och de kan inte umgås med andra minkar. De kan inte göra något som minkar borde få göra ifall man uppfyllde kraven för ett naturligt beteende.

I det här ärendet – reservation 12 som jag redan har yrkat bifall till – lägger Vänsterpartiet fram funktionskrav på pälsindustrin:

- Minkarna ska ha möjlighet att röra sig naturligt.
- De ska kunna klättra.
- De ska kunna få utlopp för sina jaktinstinkter.
- De ska kunna umgås med andra minkar.
- De ska kunna dra sig undan och vara ensamma.
- De ska också få möjlighet att simma.

Det vill vi lägga in djurskyddslagens § 4. Det skulle innebära slutet för pälsindustrin i Sverige ifall det skulle gå igenom när vi röstar senare i eftermiddag. Pälsindustrin i Sverige kan inte uppfylla de funktionskraven.

Jag hoppas verkligen att riksdagen kan rösta för förslaget. Men tyvärr ser det inte riktigt ut på det sättet. I handlingarna ser vi att det bara är Vänsterpartiet som står bakom förslaget i dagsläget. Det är märkligt. Det

här är precis samma förslag som Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet lade fram 2006. Det var ju val 2006, och det första som den borgerliga regeringen gjorde var att riva upp lagändringen. Man räddade då pälsindustrin i Sverige.

Det var märkligt att precis före mitt anförande höra Eskil Erlandsson från Centerpartiet, tidigare ansvarig minister för verksamheten, säga att alliansregeringen gjorde många bra saker för djuren. Eskil Erlandsson, vad var det för bra ni gjorde för djuren egentligen? Ni stoppade förslaget om att stoppa pälsindustrin i Sverige. Ni lade ned världens första djurskyddsmyndighet, en helt unik myndighet för att skydda djuren. Och ni skapade stort kaos i inspektionerna av djur runt om i Sverige när ni gjorde en stor omorganisering som var dåligt förberedd.

Jag håller de borgerliga politikerna ansvariga för att vi fortfarande, 2015, har verksamheter i Sverige där 1,1 miljoner minkar plågas i minimala nätburar.

Men jag är också djupt besviken på Socialdemokraterna och Miljöpartiet över att ni har aviserat att ni i eftermiddag inte kommer att rösta för Vänsterpartiets konkreta förslag om pälsindustrin.

Avslutningsvis vill jag säga att det var ungefär 3 ½ år sedan som en utredare lade fram ett förslag till en ny djurskyddslag. Det innehöll en väldigt omfattande och diger utvärdering. Nu har det gått 3 ½ år, och fortfarande har vi inte fått något konkret förslag till en ny djurskyddslag.

Jag vill fråga representanterna från Miljöpartiet och Socialdemokraterna: När får vi ett konkret förslag till en ny djurskyddslag som vi kan ta ställning till? Jag tycker att det är hög tid att vi får det.

Anf. 45 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Som svar på Jens Holms frågeställning, som jag tycker är adekvat, kan jag nu rabbla upp en ganska lång lista över saker som den regering som jag var en del av bidrog till att ta fram och se till att de kom på plats. Jag ska ta upp några exempel från de minnesbilder som jag har.

Vi har i dag gemensam lagstiftning om hur värphöns ska vara inhysta i Europeiska unionen. Någon sådan lagstiftning fanns inte tidigare. Nu är den på plats.

Detsamma gäller hur grisar ska ha det inom Europeiska unionen.

En försöksdjurslagstiftning är på plats.

Det finns en lagstiftning på plats kring hur djur ska hanteras vid avlivning och slakt.

Vi har infört ett förbud mot att bedriva handel med produkter som innehåller päls från hund och katt.

Vi har infört förbud mot svanskupering av grisar. Det fanns inte tidigare.

Vi har tagit en mycket stor aktiv del i de rundabordsamtal som har ägt rum på EU-nivå när det gäller skydd för mjölkkor.

Bestämmelser om ursprungsmärkning av kött har varit väldigt omdiskuterat i den här kammaren. Det gäller kött från fler djurarter än från nöt som fanns redan tidigare. Just nu är det i kraft och på plats.

Detta var några exempel på det arbete som vi bedrev med stor intensitet. Jag förutsätter att nuvarande regering – vilken är beroende av Jens Holm och hans partis stöd – fortsätter arbetet så att alla djur inom Europeiska unionen får det bra.

Anf. 46 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Eskil Erlandsson inte med ett ord nämner det som var en av mina huvudinvändningar mot den borgerliga regeringen, nämligen att man räddade pälsindustrin i Sverige.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lade fram ett konkret förslag 2006 till hårdare krav på pälsindustrin, vilket skulle göra dagens form av pälsindustri till historia. Den skulle helt enkelt försvinna.

Ett av de första beslut som den borgerliga regeringen fattade var just att man kastade det förslaget i papperskorgen och därmed räddade pälsindustrin, vilket har lett till att över 1 miljon minkar i dag plågas i minimala nätburar egentligen, Eskil Erlandsson, till ingen nytta – detta för att man ska producera pälskappor och pälsdetaljer till jackor, mössor och så vidare.

Dessa djur lider ju. Den stora pälsdjursutredningen från 2003 konstaterade att denna verksamhet inte lever upp till lagens krav. Man sa att den borde förbjudas.

Forskare har tittat på pälsindustrin i Sverige och konstaterat att 70 procent av minkarna lider av så kallade stereotypa beteenden. De betar sig alltså onaturligt. De kanske upprepar ett beteende gång på gång eller också kan de använda sig av passiva stresshanterare. Det betyder helt enkelt att de blir apatiska.

Eskil Erlandsson, jag vill fråga dig och Centerpartiet: Anser ni att pälsindustrin i Sverige är en etisk verksamhet? Är pälsindustrin någonting som man verkligen ska hålla under armarna? Varför kan ni inte rösta för ett förslag med hårdare krav och med krav på ett naturligt beteende hos minkarna inom pälsindustrin, enligt det förslag som Vänsterpartiet lägger fram?

Anf. 47 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Jag kan med lätthet konstatera att Jens Holm är ensam bakom den reservation som han har i dag. De andra som stod bakom det förslag som fanns när vi tillträdde som regering 2006 har tydligen funnit att den verksamhet som bedrivs i det här avseendet i vårt land är av sådan kvalitet att den kan fortgå.

Varför tillåter vi då det här över huvud taget? Som jag ser det är det snarast en självklarhet att vi gör det – apropå att vi använder naturmaterial. Det måste vara bättre att dessa naturmaterial produceras här på ett godtagbart sätt än under undermåliga förhållanden någon annanstans i världen. Alternativet är att förbjuda användningen av naturmaterialen över huvud taget. Jag tror inte att vare sig ledamoten eller jag är intresserade av att skapa den typen av lagstiftning.

Anf. 48 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Eskil Erlandsson nämner över huvud taget inte ordet mink eller pälsdjur. Eskil Erlandsson pratar om naturmaterial. Vad är det?

För mig är det 1,1 miljoner kännande, levande individer som kallas för minkar. De hålls i minimala nätburar i Sverige. De lever inte ens ett år, utan de gasas ihjäl på hösten för att bli pälskappor och säljas för en dyr penning på internationella auktioner.

Ärligt talat tycker jag att det här är en skamfläck för Sverige. Man ska inte behandla djur på det viset. Runt om i världen förbjuder man nu

pälsindustrin. Nederländerna, Storbritannien och Österrike är de senaste exemplen på länder där man gör det. Jag tycker att det är väldigt klenat att vi inte kan göra samma sak också i Sverige.

Vi i Vänsterpartiet lägger fram ett konkret förslag till hur vi ska kunna komma till rätta med den här verksamheten. Det gör vi genom att ställa funktionskrav så att djuren ska leva upp till ett naturligt beteende. Det skulle sätta stopp för pälsindustrin i Sverige.

Vi kommer att fortsätta att tjata om det här, ända till dess att alla partier här i kammaren pratar om kännande, levande individer, för det är faktiskt vad det handlar om. Då att det kan bli ett stopp för den här verksamheten.

Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet, förutom under punkt 6 som handlar om en översyn av djurskyddslagstiftningen. Där yrkar jag i stället bifall till reservation 4.

Under debatten här har det framkommit många aspekter på djurskyddet, så det kanske blir en viss upprekning, men ni får tåla detta.

I betänkandet finns det förslag om två tillkännandegivanden till regeringen som ett enigt utskott står bakom, och det tycker jag är bra.

Det ena handlar om att intensifiera arbetet med ett bättre djurskydd inom EU. Det andra handlar om minskad antibiotikaanvändning inom EU. Som tidigare har nämnts hänger dessa punkter samman. Det finns ett samband mellan hur man behandlar sina djur och hur mycket antibiotika som används. Det finns ju en tendens att kompensera dålig djurvälstånd med antibiotika.

Fru talman! När det gäller djurskyddet står vi i Sverige på en stabil bas. Vi har hög trovärdighet när vi driver dessa frågor inom EU. Med det goda djurskyddet som grund är det naturligtvis viktigt att vi utnyttjar den positionen till att påverka andra EU-länder att stärka sitt djurskydd. Det handlar inte bara om att stärka skyddet, utan det är viktigt att det även finns ett system för kontroll, tillsyn och sanktioner. Om vi ser det från konkurrenssynpunkt får det inte vara så att det ska löna sig att inte följa reglerna, att det inte får följder och att det inte kostar.

Att stärka djurskyddet inom EU handlar om djurens välbefinnande – det kan vi säkert alla vara eniga om. Men det handlar också om det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Tyvärr har de mervärden som ett gott djurskydd innebär för det som kan produceras i Sverige inte kunnat omsättas i högre priser i den grad som behövs. Också Konkurrenskraftsutredningen konstaterar att det är ett problem att det är olika nivåer i de olika EU-länderna.

Både utskottet och utredningen gör klart att lösningen inte är att vi ska rubba det starka svenska djurskyddet. Lösningen är i stället, vilket tillkännagivandet handlar om, att vi måste intensifiera arbetet för att skärpa djurskyddet inom hela EU och på det sättet skapa lika konkurrensförhållanden. Jag tror inte att svenska lantbrukare har några som helst krav på att vi ska minska djurskyddet, utan det är grundmurat i Sverige.

Fru talman! Det andra tillkännagivandet gäller antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens. I grunden handlar det om att minska antibiotikaanvändningen. Problemet är att en kraftig antibiotikaanvändning leder till antibiotikaresistens. Precis som Eskil

Erlandsson nämnde visar siffror att det är ett av de största hoten mot folkhälsan. Varje år dör ca 25 000 människor i Europa på grund av att antibiotikaresistensen blivit högre. I diskussionen har nämnts, om vi ser ett antal årtionden framåt, att varje år kan upp till 10 miljoner människor i världen dö på grund av antibiotikaresistensutvecklingen. Vi har alltså ett jätteproblem som vi måste lösa på något sätt.

På det sättet är ett gott djurskydd, god djurhälsa och god folkhälsa förknippade med varandra. De hänger ihop. De krav vi i Sverige ställer på gott djurskydd leder till minskad antibiotikaanvändning, till att den kan hållas på en låg nivå. Även i ett internationellt perspektiv ligger vår användning på en mycket låg nivå.

Vi vet att antibiotikaresistensen är både ett djurproblem och ett mänskligt problem. För att komma till rätta med det måste därför den så kallade humanmedicinen, den som rör människor, och veterinärmedicinen jobba parallellt. Även inom humanmedicinen används mycket antibiotika, vilket utvecklar antibiotikaresistens.

Folkpartiets EU-parlamentariker Marit Paulsen, som varit och är mycket engagerad i de här frågorna, uttryckte det på följande sätt vid ett tillfälle i februari, efter att de hade haft ett möte om detta: Experterna som jag träffade i veckan visar hur världen ser ut och hur oerhört hotad mänsklighetens överlevnad är om vi inte kommer till rätta med antibiotikaresistensen. Det var framtidsmardrömmen för 30 år sedan. I dag är vi där. Vi har talat om det länge, och nu går det ganska fort.

Jag kan konstatera att det pågår ett arbete i Europaparlamentet om dessa frågor. Det gäller bland annat djurhälsolagar och det veterinärmedicinska paketet. Det är Marit Paulsen som är ansvarig för frågorna. Det är viktigt att Sverige även här utnyttjar sin position och jobbar med dessa frågor, vilket tillkännagivandet handlar om. Vi är som sagt trovärdiga på det här området.

Fru talman! När det gäller reservation 4 och djurskyddslagstiftningen är jag och Folkpartiet naturligtvis fullt medvetna om att det pågår en beredning i Regeringskansliet. Jag kan hålla med om att det känns som att förslagen i den utredning som togs fram av den särskilda utredaren Eva Eriksson på något sätt borde effektueras. Utredningen var väldigt bred och väldigt omfattande och ska kunna resultera i ny lagstiftning.

Det vi tar upp i reservation 4, som jag yrkar bifall till, har den bestämda utgångspunkten att djurhälsan inte ska försämrats. Sedan ska man kunna titta på ifall vi ska ha en målstyrd lagstiftning. Målet om djurhälsa i ett sådant system är definitivt, men det kan finnas olika vägar att nå dit. På det sättet arbetar vi inom många områden. Jens Holm hade ett exempel tidigare, utan att i övrigt ha några synpunkter på det, som gällde funktionskraven och att vägen dit kan se lite olika ut.

(Applåder)

Anf. 50 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Eva Eriksson heter regeringens utredare som 2003 lade fram den stora pälsdjursutredningen. Eva Eriksson tillhör samma parti som Lars Tysklind, Folkpartiet. I Eva Erikssons utredning om pälsindustrin i Sverige konstateras att det är en verksamhet som inte lever upp till svensk lagstiftning. Ändå får pälsindustrin fortsätta att verka i Sverige. De borgerliga partierna fattade nämligen strax efter valet 2006 beslut om att riva upp det lagförslag som hade stoppat pälsindustrin.

Jag skulle vilja fråga Lars Tysklind vad han och Folkpartiet anser om pälsindustrin i Sverige. Anser Folkpartiet att det är en etisk verksamhet? Är det okej att hålla minkar i minimala nätburar där de inte kan bete sig naturligt, inte kan söka skydd en varm sommardag och kanske simma i vattnet, vilket minkar i det fria skulle ha gjort?

Vad anser Folkpartiet om de forskningsrapporter som vi hänvisar till i vår reservation och som visar att ungefär 70 procent av minkarna på de undersökta farmarna i Sverige har så kallade stereotypiska beteenden? Det är egentligen sjuka beteenden hos djur när de inte mår bra. Vill Folkpartiet inte få ett stopp på den verksamheten? Tycker Folkpartiet att det är okej att 1,1 miljoner minkar behandlas på det sättet i Sverige?

Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Låt mig vara riktigt tydlig. Det är klart att varken Folkpartiet eller jag själv, och säkert ingen annan heller, tycker att det är etiskt försvarbart att djur behandlas illa. Vi diskuterar just nu att vi ska ha ett regelverk för det. Det är helt sant att Eva Eriksson har utrett frågan, dessutom i flera omgångar. I utredningen *Ny djurskyddslag* är hon tydlig med att begreppet naturligt beteende ska klargöras men att det inte exakt ska formuleras i lag. Jag tror att Jordbruksverket kan följa utvecklingen och sedan utifrån ny kunskap ställa sådana krav som kan vara rimliga.

Folkpartiets utgångspunkt är att man ska kunna bedriva verksamheten med beaktande av djurs välbefinnande. Vi kan konstatera, och det står även nämnt i betänkandet, att Jordbruksverket kom med nya föreskrifter 2012. Jordbruksverket har åsikten att det skulle minska det stereotypa beteendet och öka det naturliga beteendet. Det måste ske en kontinuerlig utveckling.

Det som skiljer oss åt är att Jens Holm och Vänsterpartiet vill lägga ned verksamheten. De vill egentligen inte reglera den genom lagstiftning och på så sätt ha den kvar. De har en annan utgångspunkt: att verksamheten helt enkelt ska bort. Då blir det naturligtvis lite olika diskussioner.

Anf. 52 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är korrekt att vi i Vänsterpartiet vill att pälsindustrin ska bort, men jag tycker inte att det är olika diskussioner. Grunddiskussionen handlar om hur vi behandlar djur.

En av mina frågeställningar till Folkpartiet var om man anser att det här är en etisk verksamhet. Uppenbarligen tycker Folkpartiet det. Annars kan Lars Tysklind berätta för mig vilka åtgärder som Folkpartiet vill föreslå för att pälsindustrin i Sverige möjligtvis ska kunna bli mer etisk.

För mig är det lite märkligt att man kan tycka att det är en etisk verksamhet, när vi vet att det här är djur som i det fria rör sig över väldigt stora ytor. Nu har de mindre än en halvmeter i kvadrat att röra sig på. Vi vet att det är djur som tillbringar nästan hälften av sin vakna tid i vatten och är duktiga simmare. Vi vet, oavsett vad vi tycker om att minkar jagar, att det finns en väldigt stark drift hos minkar att söka föda. Vi vet också att många av minkarna i Sverige är helt och hållet passiva. När man är passiv som djur kan det vara ett exempel på ett så kallat stereotypiskt beteende. En passiv stresshanterare är helt enkelt att djuren blir apatiska och bara ligger stilla i burarna.

Ifall man har invändningar mot detta tycker jag att man måste agera. Som jag sa vill vi i Vänsterpartiet inte ha den här verksamheten över huvud taget. Den bästa och mest framkomliga vägen för att få bort verksamheten är helt enkelt att vi reglerar detta i djurskyddslagen. Om man reglerar det på något annat sätt blir det en väldigt osäker reglering som lätt kan rivas upp. Därför behövs den ändring i 4 § som vi föreslår. Det är synd att Folkpartiet inte är med oss där.

Anf. 53 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Jag kan börja där Jens Holm slutade. Jag tycker att Jens Holm och Vänsterpartiet gör det väldigt enkelt för sig när de anser att problematiken är löst bara vi förbjuder detta i Sverige. Så lätt är det inte. Det kommer naturligtvis att förekomma på andra ställen. Hur vi än vrider och vänder på den här frågan när vi diskuterar djurskydd är jag tämligen övertygad om att Sverige är väldigt långt framme även på detta område.

Som jag nämnde och som Eva Eriksson framförde väldigt tydligt i utredningen måste det här bygga på kunskap. Föreskrifterna som Jordbruksverket kommer med måste bygga på vetenskaplig grund. Om vi nu ändå bestämmer oss för att vi ska ha kvar pälsdjursuppfödning ska detta vila på vetenskaplig grund.

Sedan kan jag ha en viss respekt för att man säger att vi av andra skäl inte ska ha pälsdjursuppfödning. Men om vi nu har en sådan ska man utifrån begreppet ”naturligt beteende” kunna skapa föreskrifter som minskar risken för stereotypa beteenden. Man närmar sig detta genom att hitta regelverk som gör att djur kan ha bra förhållanden under hela sitt liv. Det gäller minskar liksom alla andra djur som vi håller i fångenskap.

Ur den synpunkten är jag mycket trygg i vår ståndpunkt. Från Folkpartiets sida har vi inte för avsikt att lägga ned pälsindustrin, utan vi har för avsikt att skapa ett så gott regelverk att vi förebygger stereotypa beteenden hos minkar och så vidare.

Anf. 54 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jordbruket är så oerhört mycket mer än maten som produceras där. Det har en central betydelse för den biologiska mångfalden och för den levande landsbygd och de öppna landskap som är en del av vårt kulturarv.

I många EU-länder är tyvärr miljötänkande och djurskydd fortfarande jämförelsevis nedprioriterat. Alternativt följer man inte uppsatta regler. En bidragande orsak till problemen i svenskt jordbruk är att vi inte har lyckats omsätta den kvalitet på varorna som våra miljö- och djurskyddsregler leder till i reda pengar.

Ett exempel på detta är den svåra situationen för Sveriges mjölkbönder, som har halverats i antal under det senaste årtiondet. Landets mjölkbönder upplever nu den tuffaste tiden i mannaminne. En mjölkföretagare slutar varje dag. Priset på mjölk borde vara 3,60–3,80 kronor per kilo, men priset har varit nere på 2,64 en längre tid. Nu har det stigit med några öre, men det är på tok för lågt för att det ska kunna finnas lönsamhet i produktionen.

Under de många besök jag har gjort hos mjölkbönder har jag hört ungefär samma historier. Jag har fått samma reaktioner, oavsett om det varit på gårdar på Gotland eller i Jönköpingstrakten, eller nu senast på

gården Bleckenstad mellan Mjölby och Boxholm. Frågan ställs: Vad gör ni politiker för att förbättra konkurrensen för oss bönder?

Här har vi ett stort bekymmer. Det visade också Konkurrenskraftsutredningen, vars slutbetänkande vi fick för en tid sedan. Regler, oavsett om vi talar om tvärvillkor eller beteskraV, gör att det blir mycket dyrare för våra bönder än för europeiska bönder att bedriva jordbruk.

Vi kristdemokrater vill fortsätta värna vår miljö och vårt välutvecklade djurskydd, men vi vill att de lagar och regler som antas verkligen är ändamålsenliga, inte att vi ska ha så många paragrafer i lagtexterna som möjligt. Jag menar att det är hög tid att avskaffa beteskraVet för de kor som finns i kostall med lösdrift.

När detta förslag uppmärksammades på ett par ställen hörde jag vissa politiska företrädare som fick det att låta som om vi föreslog att alla kor ska vara inne jämt. Så är det förstås inte. Det finns ingen som i dag på allvar kan tro att Sveriges mjölkbönder kommer att bomma igen för sina kor bara för att tvånget försvinner. Däremot slipper de en administrativ börda, och inte minst slipper de att ständigt känna sig misstänkta.

En bonde sa så här till mig: Om ert förslag går igenom slipper jag fösa ut korna när det är 30 grader varmt ute. Kor gillar ju inte att vara ute i sådana temperaturer, lika lite som jag gör det. Och om det regnar rejält, så att det är värsta lervällingen utanför kostallet, och jag inte tar ut korna, behöver jag inte vara rädd för att det ska komma en inspektör just den dagen, med stora bekymmer som följd.

Fru talman! Är det någon som på fullaste allvar tror att inte synen på djurens välfärd har förändrats också bland Sveriges bönder de senaste 30 åren? Det är dags att vi visar dem lite mer förtroende. Det är faktiskt de som arbetar med korna varje dag.

En annan utmaning är den dubbelmoral som livsmedelsupphandlingarna i våra kommuner och landsting bitvis ger uttryck för. Först ställer vi som samhälle höga krav på miljömedvetenhet hos våra bönder – ja, faktiskt de tuffaste kraven i Europa. Därefter köper offentliga aktörer in varor som producerats under förhållanden som vi aldrig skulle tillåta på hemmaplan. Detta är cyniskt! Det är rimligt att offentliga aktörer ställer krav vid upphandling. Det finns goda exempel på kommuner som har ställt andra krav, såsom Ödeshög, Ydre och Vadstena i Östergötland.

Men varför är då det här så viktigt, kanske någon undrar. Varför stå här och tjata om detta? Svaret är enkelt. Det handlar om omsorg om våra medmänniskor, omsorg om våra djur och omsorg om miljön.

Vi är det land som använder minst antibiotika i hela Europa. När bönder i andra länder ger kossorna eller grisarna antibiotika i förebyggande syfte – djuren *kan* ju bli sjuka – är Sveriges bönder mycket restriktiva med användningen av antibiotika. De är faktiskt världsbäst, och det är mycket viktigt med tanke på den antibiotikaresistenta bakterien MRSA.

Det är bakterier som gör att sjukdomar som vi tar för givet att kunna bota nu inte går att bota eller som betydligt försvårar detta. Det är förfärligt och djupt oroande. Tyvärr finns MRSA i länder runt om Sveriges gränser men inte här i vårt land, tack och lov.

Regeringen måste nu fortsätta det arbete som Alliansen gjorde inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållningen. Regering-

en måste också fortsätta påtryckningsarbetet för att förbättra djurskyddet överlag inom EU. Det är förmodligen det bästa sättet att förebygga och bekämpa antibiotikaresistenta bakterier.

Samtidigt förbättrar vi konkurrensvillkoren för våra bönder och livsmedelsproducenter. För grunden måste vara att det ska löna sig att bedriva jordbruk i Sverige.

Anf. 55 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det hade varit jätteroligt ifall fler hade tagit replik i debatten, kan jag tycka. Det är en viktig debatt. Det är många frågor som dyker upp i mitt huvud när jag lyssnar på Magnus Oscarsson.

Först och främst vill jag veta följande. Du säger att Kristdemokraterna vill slopa beteskravet. Det är det som möjliggör för kossorna att få gå utomhus och bete sig naturligt åtminstone sommartid i Sverige. Innebär det att Kristdemokraterna tycker att det är okej ifall kossor står inomhus året om i Sverige? Magnus Oscarsson nämnde gradantalet 30 grader varmt på sommaren. Det kan det vara i Sverige. Tycker Kristdemokraterna att kossorna ska stå inomhus då också?

Vad anser Kristdemokraterna om att mer än 98 procent av alla ansökningar om djurförsök rutinmässigt godkänns? Tycker man att det känns okej och är rimligt, eller har man några förslag på hur vi ska kunna minska antalet djurförsök i Sverige?

Varför håller Kristdemokraterna som de andra partierna pälsindustrin i Sverige under armarna? Varför har ni inga konkreta förslag för att rädda minkarna?

Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, Jens Holm! Kristdemokraterna tycker att det är viktigt att kunna diskutera alla olika frågor, precis som du var inne på, inklusive beteskravet.

Om du lyssnade på mitt anförande hörde du att vi anser att korna ska kunna få gå ut men att kor som finns i lösdriftsstallar ska kunna få vara inne. Vi tycker att det är viktigt att man lyfter fram den frågan. Om man har besökt gårdar som har detta ser man också att djuren mår väldigt bra. Vi tycker att det är viktigt att man konkret vågar titta på detta. Om vi inser hur bönderna har det i dag måste vi inse hur tuffa regler de har.

Kristdemokraterna och jag hade en mjölkens dag här i riksdagen för att lyfta fram frågan hur tufft det är för mjölkbönderna. Min fråga till ledamoten Jens Holm är automatiskt: Vad har du gjort för Sveriges mjölkbönder? Vad finns det för besked från Vänsterpartiet? När man hör Jens Holm diskutera i dag handlar mycket om mycket tuffare krav för Sveriges lantbrukare, fru talman. Det är vad jag hör från ledamoten.

Anf. 57 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick svar på mina frågor om djurförsök och pälsindustrin, men Magnus Oscarsson har en chans till.

Är det någonting som Magnus Oscarsson har gjort väldigt tydligt för oss andra ledamöter är det att han talar mycket om mjölk och att han hela tiden talar om mjölkbönder. Detta är en diskussion om djur. Det är viktigt att vi kan se saker och ting ur djurens perspektiv.

Vi har i dag en lagstiftning som ger kossorna rätt att gå utomhus och beta. Jag skulle vilja veta Kristdemokraternas svar på frågan: Om ni i Kristdemokraterna får igenom det ni vill med er politik, ska inte de svenska kossorna ha en laglig rätt att gå utomhus och bedriva sitt naturliga beteende sommartid, nämligen att beta och söka föda?

Anf. 58 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, Jens Holm! Kristdemokraterna tycker att det är väldigt viktigt att vi kan diskutera olika frågor i kammaren. Beteskravet är en sådan fråga vi måste kunna diskutera. Vi måste lyfta på varje sten och inse att det just nu är en mjölkkras. Bönderna har ett otroligt allvarligt läge. När man lyssnar på lantbrukare är det en del i detta. Det finns flera saker vi kan göra. Men det är en del som gör att konkurrensen blir mycket svårare för våra mjölkbönder.

Kristdemokraterna anser att de kor som går i lösdriftshallar ska kunna vara inne. Det innebär inte, Jens Holm, att varenda kossa kommer att gå inne. Det vill inte Kristdemokraterna, om du hörde vad jag sa i mitt anförande. Vi menar att det är viktigt att korna fortsatt går ute. Men det finns vissa krav och vissa regler som gör att det är svårt för våra svenska mjölkbönder att bedriva produktion i landet.

Då måste vi titta på det. Den dag vi inte vågar se på detta är vi illa ute. Det gäller att lyfta fram frågorna och diskutera. Vad kan vi göra för att underlätta för att vi ska kunna ha en mjölkproduktion kvar i vårt land? Det är ett av de förslag som kommit fram. Låt oss lyfta frågan mer i kammaren. Jag är gärna känd som den som tjarar om och diskuterar mjölkproduktion i vårt land. Det gör mig ingenting att du tycker att jag tjarar mycket om detta. Det är så viktigt att vi har produktionen kvar i landet.

Anf. 59 ISAK FROM (S):

Fru talman! När jag suttit här och lyssnat på debatten har det känts som att vi i huvudsak är överens om behovet av ett gott djurskydd. Det jag kan se är att vi har lite olika syn på hur det ska ske.

Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Mycket är sagt, men mer kan sägas. Vad är det vi debatterar? Det är ett motionsbetänkande med 27 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Det känns lite grann i debatten som att de borgerliga ledamöterna tycker att det här finns mer att göra. Det är bra att det finns mer att göra.

Utskottet föreslår två eniga tillkännagivanden. Det ena är om att regeringen behöver intensifiera EU-arbetet dels för att förbättra djurskyddet, dels för att minska antibiotikaanvändningen. Övriga motionsyrkanden avstyrks inte för att de är oviktiga utan för att det i huvudsak redan finns ett pågående arbete i Regeringskansliet.

Fru talman! I opposition kan vi driva många förslag. När vi sedan kommer i majoritet måste vi ta ansvar för att de går att genomföra. Vi måste också ta vid där den tidigare regeringen slutade. Den kan bli en uppenbarelse för en ny regering att det kanske inte fanns så mycket i byråldorna.

Mycket har sagts om användningen av antibiotika. Det är verkligen en stor folkhälsofråga. Det är en stor och överblickbar fråga. Bakterier som

utvecklar motståndskraft, resistens, mot antibiotika är ett stort och växande folkhälsoproblem världen över som orsakar sjukdom och död inte bara för djur utan även för människor.

Det medför också stora och direkta kostnader för sjukvården, bland annat i form av förlängda vårdtider och dyrare läkemedel och att man på sikt kanske måste ändra behandlingsmetod. Vi kan till exempel få behandla cancersjukdomar på ett helt annat sätt än i dag.

Därför krävs också insatser på området. Det är viktigt, och vi inser verkligen att S-MP-regeringen måste driva dessa frågor ordentligt i EU och i världen. De måste också komma upp på bordet vid offentlig upphandling. Det är därför vi socialdemokrater har aviserat att vi kommer att inrätta en upphandlingsmyndighet för att stötta kommuner och landsting så att de får det de har beställt. Överklaganden från andra industrier ska inte få stjälpa kommuner som vill upphandla klimatsmarta, ekologiskt och långsiktigt hållbara livsmedelsprodukter från djur som har vuxit upp utan att man har använt alltför mycket antibiotika.

När det gäller frågan om minskad köttimport är det den aviserade livsmedelsstrategin som är ett viktigt verktyg för att lyfta fram ett gott djurskydd. Det är en viktig konkurrensfaktor för svenskt kött. Inte minst har de köttskandaler som har skett ute i Europa visat sig stärka svensk köttproduktion och svensk köttindustri. Det är viktigt att framhålla att om det hade varit motsatsen skulle inte den svenska produktionen ha klarat sig. Svenskt kötts arbete för ursprungsmärkning ska här lyftas fram som en viktig konkurrensfördel och som ett viktigt sätt att hålla ned antibiotikaanvändningen.

När man hör de borgerliga debattörerna kan man få för sig att det kommer att hända väldigt lite under de kommande åren. När man hör Eskil hör man mest en oro för att Eskillinjen kanske kan förändras. När vi kommer till djurskyddet har det lagts fram en stor och tung utredning på över 1 000 sidor, och det är klart att det börjar vara ett antal år sedan. Ju längre tid som går innan man tar tag i frågeställningar och de förslag som fanns i den, desto mer måste man se över detta.

Faktum är att S-MP-regeringen förlorade sin budgetomröstning, vilket gjorde att vi fick mindre pengar för utredningar. Det har gjort att även djurskyddsfrågor tyvärr har skjutits på framtiden. Nu tror vi att vi kan komma att få möjlighet att starta upp arbetet igen. Det är ändå viktigt att konstatera att samsynen om djurskyddet i Sverige är stort. Det känns tryggt att det fortfarande är så.

När det kommer till djurskyddslagen och de motioner som finns i det härade prioriterar S-MP-regeringen detta arbete, precis som vi har varit inne på. Men man måste göra ett omtag utifrån att det har gått väldigt lång tid.

Fru talman! Sverige var under hundratals år ett utpräglat jordbrukssamhälle. Djurens väl och ve gick ofta före människornas. Överlevnaden var så tätt knuten till djuren. Om inte djuren mår väl gick människorna under. Det gjorde också att kunskapen om hur man sköter djur har varit väl utbredd i det svenska samhället. Det är väl underbyggt, och det råder stor enighet i det svenska samhället om behovet av en bra djurskyddslagstiftning.

Verkligheten ligger dock, som vi kanske alla vet, betydligt närmare Emils pappa Antons konstaterande när Ida säger: Men pappa, Griseknoen

har kul. Han har ju roligt! Då säger Anton: Grisar ska inte ha roligt. Grisar ska bli julskinka! Och det är ju faktiskt så. Grisar kanske inte alltid behöver ha lika roligt som Griseknoen, men grisar i Sverige ska ha det bra. I dag har bara ett fåtal grisar möjlighet att gå ute trots att det står i Jordbruksverkets riktlinjer att speciellt avelsgrisar bör få gå ute. Vi menar att ökat fokus på efterfrågan på ekologiskt kan ge, och även ger, möjligheter för fler grisar att gå ute och ha det bra och kanske lite roligt.

Fru talman! Köttindustrins konkurrenskraft kommer att vara gott djurskydd och ursprungsmärkning. Det ska den svenska köttproduktionen arbeta för; allt annat är att stjäla svensk köttindustri.

Fru talman! Runt om i landet anordnas kosläpp. Det marknadsförs i hela landet. Jag tittade på Arlas hemsida nu i morse och kan konstatera att intresset är jättestort. Det är till och med så att flera gårdar är överbokade eller fullbokade. För många av besökarna och bönderna har det blivit tradition och ett tydligt värtecken att vara med på ett betessläpp. Många mjölkkor får gå ute dygnet runt och kommer bara in när det är dags för mjölkning och när vädret är dåligt.

Jag tror att det vore direkt skadligt för hela mejerinäringen att minska beteskravet. Själva betessläppet är ett bevis på hur viktigt detta är, vilken folkfest det är och vilken möjlighet det är för framför allt korna. Det är mer än ett marknadsföringsjippo.

Men det kommer också en vardag för de svenska mjölkbönderna. Ekonomin måste gå ihop, och det finns behov av att göra insatser.

Kor som betar på ängar och hagar hjälper till att hålla det svenska landskapet öppet. Det hjälper till att göra landet levande. Betet ökar trivseln, och det ökar möjligheterna för växter, insekter och fåglar och gör att den biologiska mångfalden bevaras. Sommarbetet, som det framför allt handlar om, på åkrar där bonden har sått gräs och på strandängar och hagmarker ger förutsättning för en levande landsbygd.

Att våra bönder öppnar sina gårdar för alla intresserade människor som har möjlighet att se detta ger barn och vuxna en inblick. Det ger också en ökad efterfrågan på svensk mjölk producerad under bra former. Det ger inte bara en trevlig utflykt utan också på flera sätt en bättre folkhälsa. Betet i våra hagmarker är tillsammans med våra bönder grunden för att uppnå miljömålet Ett rikt odlingslandskap, som vi inte uppnår i dag. Djurskyddet och korna i hagarna ger bra kött på grillen i vår, och det ger svenska konsumenter ett gott samvete.

(Applåder)

Anf. 60 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Det är precis som Isak From säger här: Mycket är vi eniga om. Och det vore väl konstigt annars. Hela denna debatt bygger på att vi har ett starkt och bra djurskydd i Sverige. Det har vi stått bakom. Sedan har vi lite olika vinklingar på det, men vi står alltså bakom det – särskilt det som Isak From nämnde på slutet om det öppna landskapet, betande djur och så vidare.

Jag kan bara göra en reflektion. Det tråkiga i sammanhanget är kanske att man ännu inte har lyckats kapitalisera dessa mervärden ordentligt. Jag tror att konsumenten förhoppningsvis i framtiden kommer att kräva detta. På så vis kan man få ut en ersättning som stämmer med den arbetsinsats som krävs.

Det var dock egentligen inte det jag skulle fråga om. Precis som Isak From säger är detta ett motionsbetänkande. Man skulle kunna vara lite stygg och säga att det är tur att oppositionen väcker en och annan motion så att vi får diskutera frågan i kammaren. Annars skulle vi inte ha gjort det.

Vi har fört en närmast lite ödesmättad diskussion om antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens. För ett antal veckor sedan – kanske en månad, drygt – var vi inbjudna till något slags upptaktsmöte med regeringen om en nationell strategi för antibiotikaanvändning. Man kan kalla det för ett upptaktsmöte, men det var svårt att få grepp om hur man konkret skulle gå vidare. Det var bra att inbjudan kom, men Isak From kanske har mer information, eftersom det är hans partikamrater som är statsråd i dessa sammanhang. Hur ska det konkret jobbas vidare? Vi ska väl diskutera något annat än motioner i den här kammaren – kanske också propositioner.

Anf. 61 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Tysklind, för frågorna!

Lars Tysklind börjar med att diskutera hur vi kan skapa mervärde och efterfrågan. Vi har ju kört igång livsmedelsstrategin där vi lyfter upp att konsumenterna får vad de vill ha och även lyfter upp och ger kunskap om var och hur produkterna är tillverkade. Vi tror väldigt mycket på konsumentmakt. Om vi ger konsumenterna verktyg att välja kommer de också att välja bra produkter.

Detta gäller i mångt och mycket också antibiotikan. Där ser vi problematiken. I Sverige har vi gått långt. Vi ligger i framkant. Gott djurskydd har bevisligen medverkat till att vi har låg antibiotikaanvändning i Sverige.

Tyvärr är det inte så ute i Europa. Tyvärr har man väldigt olika syn på detta, och man ser inte heller farhågorna på samma sätt. Därför är det viktigt att man på bred front angriper dessa frågeställningar. Inte minst är det viktigt att Folkpartiets partikollegor ute i Europa och EU-parlamentet också lyfter upp de frågorna, vilket jag vet att Folkpartiet gör. Andra borgerliga partier är det lite annat med när det gäller hur man angriper frågan ute i Europa.

Vi tror att regeringen måste ta fram en strategi för hur man kan minska detta och återkomma till riksdagen. Ute i Europa måste vi jobba tillsammans, alla goda krafter, för där måste det till insatser.

Anf. 62 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Märkning och konsumentmakt var kanske mer av en reflektion från min sida än en fråga, och det är ju bra att vi kan vara överens om det. Jag tror att det är det som kommer i framtiden. Människor kommer att vara beredda att betala mer för bra mat i framtiden. Det är i alla fall något slags förhoppning man har, om man säger så.

En annan fråga som framför allt Jens Holm tog upp här rör minknäringen. Jag redovisade Folkpartiets ståndpunkt, och vi kanske återigen kan få höra om Socialdemokraterna och Folkpartiet är överens om att det är så vi ska hantera frågan.

Anf. 63 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag trodde nästan att Jens Holm skulle begära replik angående minkarna.

Jag tror att vi i huvudsak är överens, Lars Tysklind. Vi kan känna en frustration över att minkfarmer finns. Minkfarmer finns bevisligen, och det finns en efterfrågan på minkskinn.

Jag tror att det vore bra att ha en lagstiftning som möjliggör minkfarm-er i Sverige under goda förutsättningar, som en förebild för andra länder. Vi vill inte att all minkfarmning ska ske i Ryssland och Kina med de villkor om burstorlek och så vidare som finns i dessa länder.

För att om möjligt minska efterfrågan tror jag att det är viktigt att vi lyfter upp och ifrågasätter varför man ska klä sig i mink, men att ta bort förutsättningarna för svenska minkfarmer tror vi inte är en bra väg att gå. Minkarna ska ha bra förutsättningar att utöva sina naturliga beteenden, och det hoppas jag att vi ska komma tillbaka till.

Anf. 64 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! När vi talar om djurskydd finns det en viss historia i ämnet, om man säger så. Jag tänkte att vi på några minuter ska gå igenom 8 000 år av djurskydd.

Vi kan börja med Akhenaton, en farao som levde på 1300-talet f.Kr. Han sa: Slaktaren mjuknar inte inför lammets blod. Den brutale rörs inte av lidande. Men tårarna från den medkännande är sötare än dagdroppar som faller från vårens blommande rosor.

Ashoka, en välkänd kung i Indien som kom till makten på ett blodigt sätt men när han var härskare var känd som en medkännande människa som ville undvika de krig som Indien hade drabbats av, så så här: Jag har förbjudit slakt av vissa djur och mycket annat, men den viktigaste vägen till rättfärdighet hos människan kommer från förmaningen att inte skada liv och avstå från dödande av alla djur.

Judisk kodifiering av toralagen från 1500-talet säger: Det är förbjudet enligt tora att orsaka smärta på någon levande varelse. Tvärtom, det är vår plikt att avlägsna smärta från någon levande varelse, ägarlös eller icke.

Profeten Muhammed sa: En god gärning mot ett djur är lika rättfärdig som en god gärning mot en människa. En grym handling mot ett djur är lika illa som en grym handling mot en människa.

Sokrates hade en lång dialog där slutsatsen blev: Skulle inte dessa fakta förhindra oss från att nå lycka och därför också de nödvändiga villkoren för bildandet av ett rättvist samhälle om vi fortsätter vår vilja att äta djur?

Johannes Chrysostomos som var ärkebiskop i Konstantinopel på 300-talet uttryckte det så här: "The Saints are exceedingly loving and gentle to mankind, and even to brute beasts ... surely we ought to show them [animals] great kindness and gentleness for many reasons, but, above all, because they are of the same origin as ourselves."

Att man identifierar ett medkännande samhälle på hur man behandlar djur är alltså inget nytt sätt att tänka. Det är inga nya tankar att vi visar vilka vi är genom vårt sätt att behandla de svagaste i vårt samhälle.

Tyvär har vi inte genomfört dessa goda idéer, fru talman. Det är kanske svårt att yrka bifall till en motion från första kammaren från 1934, del 12 och 13. Jag vet inte om det är möjligt eller inte. Men vi har väntat i över 80 år på att få en djurskyddslag och en djurskyddsbalk värd namnet, vilket alltså motionerades om redan då.

Varför håller vi på med detta? Det finns många olika aspekter. Det handlar om de djur vi äter och köper som mat, det handlar om de djur vi har hemma och det handlar även om dem som tar hand om djur professionellt.

Många människor som älskar djur och har husdjur vill dem väl men gör ändå fel. Hur många känner till att en hund normalt inte ska ha det varmare än 21 grader, om den inte är väldigt liten, gammal eller svag? Hur många har inte hunden i en för varm lägenhet eftersom man inte ens har läst Jordbruksverkets rekommendationer? Hur många ger inte sin kanin mat som gör att tänderna blir för långa, och kaninen mår dåligt av det? De vet inte att födan ska baseras på hö och att det andra är mer att se som godis. Det andra får bli fredagsmys!

Utredaren har kommit med ett förslag om att vi bör se till att höja kunskapsnivån hos dem som har hand om djur, så det är bra att regeringen kan jobba vidare med detta.

När det gäller minkarna är vi många partier här som länge har sett en brist i hanteringen. Betänkandet fastslår klart och tydligt att regeringen kommer att jobba med frågan.

Jag håller helt med Jens Holm i syftet med reservationen. Men samtidigt är detta förslag från 2006 så pass gammalt att vi behöver uppdatera och ta hänsyn till utvecklingen. Kan vi inte ge regeringen chansen att komma med ett förslag? Det tycker jag att regeringen är värd. Även om man skulle rösta ja till Jens Holms reservation i dag så ber vi regeringen genomföra det på det sätt som vi föreslog då. Kanske finns det ytterligare förbättringar vi kan lägga till, justeringar och anpassningar som kan göra det hela bättre. Det går inte fortare att kräva det i dag än att tillsammans med regeringen utforma det. Även om vi beslutar det i dag så blir ju inte lagen klar i dag.

Kosläpp. Beteskrav. Först gör mjölknäringen en stor sak av kosläppet, vilket är ganska roligt att se på. Det är alltid roligt att se djur som är glada. Det finns forskare på SLU som undersöker inte bara hur djur lider utan hur djur faktiskt kan må bra. Vem som helst som går på ett kosläpp kan se det.

Men varför vill man ta bort beteskravet? Man tar bort marknadsföringen. Man tar bort djurens välfärd. Det är att slå två dåliga flugor i en smäll. Då har man förvandlat kosläpp till hjärmläpp.

Det här gäller även på EU-nivå. Det måste finnas minimiregler för mjölkkor. Jag har suttit i EU-parlamentet i tio år, och vi har reglerat *allt* mellan himmel och jord. Säg något ord, och jag ska berätta om hur många regler det finns. Men mjölkorna ska minsann inte ha några minimiregler. Det är en absurditet, en singularitet, i EU:s lagstiftning som ska bort. Det är klart att vi ska ha minimiregler för mjölkkor. Även här vet jag att regeringen kommer att jobba med frågan. Det gynnar svenska mjölkbönder.

Det som gynnar svenska mjölkbönder är att konsumenter får fullödlig information. Därför är det också bra att vi driver på om ursprungsmärkning av mjölk och mjölkbaserade produkter. I takt med att mellanmjölk och lättmjölk har införts, i takt med förändrade strukturer, har det blivit mer och mer ost av mjölken. Det är lika viktigt att ha ursprungsmärkning på osten så att konsumenterna kan göra medvetna val – om de försvarar svenskt djurskydd.

Samma sak gäller upphandling. Vi har i stor enighet i riksdagen beslutat om att ha strängare regler än EU:s minimikrav. Vi ställer högre krav på våra bönder. Samtidigt sitter samma partier i kommunerna och släpper igenom upphandling efter upphandling och ställer inte liknande krav på den mat som köps in till barnen, de gamla och de sjuka. Det är en absurditet vi också borde åtgärda. Om vi kan vara överens här över de politiska gränserna borde vi kunna nå den överenskommelsen också på andra nivåer i beslutsfattandet.

Det råder också stor enighet i frågan om djurförsök. Vi vill ha 3R-strategin, det vill säga minska användningen av djurförsök och minska användningen av djur. Men var är pengarna? Jordbruksverket har fått ett uppdrag, och nu har vi väntat på att få igenom en budget. Snart får vi igenom en ny budget. Då kan vi äntligen satsa pengar på att se till att det blir verklighet och inte bara tomma ord.

Även detta är bra för alla. Det finns quasar-metoder, det vill säga datamodeller. Det går att testa på enskilda celler, till exempel mänskliga celler.

Det finns extremt ineffektiva djurförsök. Ett av dem är ögonirritations-test på kaniner. Jag ska nu genomföra ett sådant test med hjälp av detta mynt här i talarstolen. Krona eller klave? Det blev klave. Det var icke ögonirriterande. Ögonirritationstest på kaniner är ungefär lika träffsäkra på att förutse mänskliga reaktioner på kemikalier.

Samma sak är det med många andra djurförsök. Vi får mer och mer humanspecifika läkemedel där försöken inte ens funkar på de djur som ligger absolut genetiskt närmast oss, nämligen schimpansen. Ni minns säkert för några år sedan i England när en drog hade testats på en schimpans i hundrafalt högre dos än den som hade testats på människor. Plötsligt blev människorna oerhört sjuka fastän drogen hade testats på djuret som ligger oss närmast.

Tiden går fort när man har roligt. Tio minuter har gått, och jag ska avsluta, fru talman. Innan jag avslutar behöver jag även ta upp ett uttryck som någon av alliansledamöterna använde om att det är viktigt att påverka implementeringen från EU:s sida. Men vi kan inte sitta och vänta in EU. Det bästa sättet att påverka EU är att gå före och visa att saker funkar, att det går att göra saker. EU brukar följa efter.

Om vi vill att EU ska förändra till exempel transportreglerna ska lagstiftningen förenklas. Det är omlastningskravet för att transportererna är längre än åtta timmar som tvingar oss till många av regelbrotten. Om transporttiden förkortas kan den avslutas i tid innan man börjar bryta mot reglerna. Även de reglerna behöver förändras.

Ni kan prova själva att ha fyra kor i en dubbelsäng. Sedan kan ni avgöra om det är bekvämt eller inte, men det är så medelstora kor står packade. Det är orimligt. Även det behöver åtgärdas.

Det är bara att kavla upp ärmarna och sätta igång. Vi har mycket att göra, och vi har tre och ett halvt år på oss.

I detta anförande instämde Stina Bergström (MP).

Anf. 65 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag får tacka Carl Schlyter för historielektionen i 8 000 år av djurskydd. Det är fantastiskt att det finns föregångare som har sagt det

vi säger nu, nämligen att djur är kännande individer. De ska behandlas med respekt. Det finns vissa verksamheter som kränker djurens respekt så mycket att de bara ska bort. Där finns pälsindustrin.

Jag konstaterar att i betänkandet lägger Vänsterpartiet fram ett antal förslag som rör djurförsök, bland annat en handlingsplan för att minska antalet djurförsök. Vi vill ha begränsningar för vilka djur som får vara på cirkus. Vi vill ha en ny djurskyddslag. Det finns ett gammalt förslag sedan över tre år tillbaka. Och vi vill ha stopp för pälsindustrin.

Tyvärr får vi inte gehör. Det är olyckligt. Det viktigaste av våra förslag är just att få ett stopp på pälsindustrin. Carl Schlyter säger att det vi föreslår inte håller. Vi vill att minkarna ska ges rätt att röra sig, att klättra, att jaga, att bedriva annan sysselsättning, dra sig undan och vara ensamma samt simma.

Vilket av dessa beteenden tycker Miljöpartiet inte längre håller? Nu finns ett konkret förslag som skulle göra slut på dagens form av plågeri på de svenska pälsfarmerna. Varför kan inte Miljöpartiet rösta för förslaget?

Anf. 66 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Fru talman! Vi har haft en liknande debatt när ni föreslog något som Miljöpartiet håller helt och fullt med om. Det är samma sak. Nu sitter vi med i en regering. Vi har möjlighet att få regeringen att lägga fram förslagen, och det kan finnas förbättringar.

De förslag som Jens Holm läste upp håller jag med om, men det kan finnas ytterligare förslag som en regering kan lägga fram som inte finns med. Låt oss få regeringen att lägga fram förslagen; sedan kan Jens Holm och jag diskutera om de är tillräckligt bra eller inte och försöka göra bästa möjliga av dem.

Det är samma sak med djurskyddslagen. Här behöver vi vår egen budget, som vi tyvärr inte fick igenom, för att kunna prioritera rätt. Nu kommer vi att få en egen budget, och vi kan jobba vidare med frågan.

Även djurskyddslagen ligger på bordet hos regeringen. Så sent som i mars hade vi kontakt med regeringen och berättade vad som bör finnas med. Den kommer. Ge oss lite tid så kommer vi att lägga fram förslag som Jens Holm konkret kan rösta ja eller nej till så att det blir verklighet av dem.

Anf. 67 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Tack för det svaret! Det låter hoppfullt att vi snart får ett förslag till ny djurskyddslag. Jag hoppas också att vi får en handlingsplan eller strategi för hur vi ska kunna minska antalet djur i djurförsök. Det låter bra om vi får ett konkret lagförslag som gör slut på dagens form av pälsindustri.

När jag lyssnade på Isak From från Socialdemokraterna, Carl Schlyter, lät det faktiskt inte så. Isak From sa att det inte är en bra väg att ta bort de svenska farmerna – om jag inte missförstod Isak From. Det tycker jag låter illavarslande.

Man kan alltid tycka att det kan finnas små detaljer i ett förslag som kan bli bättre. Det kan jag också hålla med om. Det kan finnas detaljer i våra förslag på skärpning av § 4 i djurskyddslagen som skulle göra slut på pälsindustrin som skulle kunna nyanseras lite grann. De krav som vi lägger

fram, rätt att röra sig, klättra, jaga, dra sig undan, vara ensam och simma, har vi drivit hela tiden. Nu när ni har chansen att rösta för gör ni inte det. Det, Carl Schlyter, gör mig besviken. Framför allt blir jag orolig. Jag är rädd för att ni kommer att begrava den otroligt viktiga frågan i någon byrålåda på ett departement och att det faktiskt inte blir något stopp för djurplågeriet på pälsfarmerna i Sverige.

Anf. 68 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Herr talman! Jag kan inte hjälpa dig med din oro, Jens Holm, eller med dina spekulationer om vad vi kommer och inte kommer att göra. Vad jag kan hjälpa dig med är att säga att vi kommer att jobba så mycket vi kan med att få till ett så bra förslag som möjligt.

Du kan ta replik på andra om du vill diskutera vad de har sagt, men vad jag röstar för i dag är vad som står i betänkandet: att Näringsdepartementet bereder utredningsförslaget och att en sådan lagstiftning skulle innebära just sådana skärpta krav på hur minkarnas naturliga behov ska tillgodoses som motionärerna avser.

Jag väljer att tolka det positivt att regeringen vill gå i den riktningen. Både Socialdemokraterna och vi i Miljöpartiet har ju i våra valmanifest och i andra partidokument sagt att vi vill skärpa detta så att djuren på riktigt ska ha rätt till sitt naturliga beteende.

Spara lite av din besvikelse till om vi misslyckas! Då får du återkomma med den.

Anf. 69 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på ledamoten Schlyter kan jag inte låta bli att ta replik och fundera lite grann på det här med att ni jobbar på frågan. Att jobba på frågan verkar i det här fallet hänskjutas till den nya djurskyddslagen.

Ni hade ett ganska högt tonläge i djurskyddsfrågorna när ni var i opposition. Men nu befinner ni er i majoritet, och betänkandet som vi debatterar i dag är ett väldigt tunt sådant från majoritetens sida.

Jag undrar därför: Hur länge ska ni jobba på frågan, och när kommer den nya djurskyddslagstiftningen?

Anf. 70 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Herr talman! Jag kan informera dem som eventuellt tittar på denna debatt om att jag inte heter Sven-Erik Bucht. Jag är inte ansvarig minister, och därför kan jag inte göra hans tidsplanering.

Vad jag kan lova dig, Åsa Coenraads, och alla andra är att vi ska få till ett så bra förslag som möjligt. Vi försöker få till det så fort som möjligt, men det måste verkligen bli bra.

Vi har haft lite hinder på vägen i och med att vi inte har kunnat regera i lugn och ro på den budget vi ville ha. Det har också satt käppar i hjulet.

Dessutom är den gamla utredningen över tre år gammal, vilket gör att man behöver uppdatera en del saker för att kunna genomföra den i praktiken.

Anf. 71 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Vi skippar tidsplaneringen, och så frågar jag i stället ledamoten Schlyter: Vilka ingångsvärden kommer Miljöpartiet att ha i regeringen i den nya djurskyddslagstiftningen? Vad är det man vill, vad är det man jobbar med och vilka ingångsvärden har man?

Anf. 72 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Åsa Coenraads!

Jag drog över min talartid när jag höll mitt anförande. Det finns många saker som en djurskyddslag ska innehålla, men rätten till naturligt beteende och respekt för levande djur är grunden.

För mer detaljerade förslag får Åsa Coenraads gärna titta på de motioner som vi har lagt fram tidigare, särskilt vår kommittémotion från förra eller förrförra året. Där står det beskrivet vad Miljöpartiets åsikter är. Då kan du avgöra hur mycket av det vi lyckades få igenom i samarbetet med Socialdemokraterna, Åsa Coenraads, och hur mycket vi misslyckades med. Sedan kan du kritisera oss för att vi inte genomförde all vår politik när vi satt i regeringen.

Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Till ledamoten Carl Schlyter vill jag bara säga så här: Det låter på ditt anförande som om allt är frid och fröjd för landets bönder.

Jag tänkte när jag hörde dig: Har Miljöpartiet missat att det pågår en mjölkkras? Det är faktiskt den värsta i mannaminne. En mjölkbonde per dag slutar – det är alltså sju i veckan. Vi har redan nu bekymmer med att få mjölken att räcka till alla mejeriprodukter.

Om man läser Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande, som vi fick ta del av för några veckor sedan, ser man att våra bönder har det mycket tuffare och svårare än de europeiska bönderna.

Jag vill bara fråga ledamoten Carl Schlyter på vilket sätt svenska mjölkbönder har ett större mervärde med de krav som vi har i vårt land.

Anf. 74 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Herr talman! Tack för en bra fråga, Magnus Oscarsson! Det är det den här diskussionen ska handla om, känner jag: mervärdet av att ställa högre krav.

Ett problem som vi har är att bönderna har svårt att få betalt för detta mervärde. Då kan vi politiker på nationell nivå genomföra de stödåtgärder som landsbygdsministern redan har deklarerat. På kommunal nivå och landstingsnivå kan vi när vi när vi upphandlar mat se till att ställa de krav vi ställer på svenska bönder när vi köper mat till våra medborgare.

Vi kan som konsumenter prata med våra detaljhandlare om att en stor del av oss konsumenter faktiskt har råd att låta bönderna få en lite större del av kakan. I min matbutik sänkte man nyligen priset på en lång rad mejerivaror. Det finns en del som verkligen måste spara de örena i sin vardagsekonomi, men det finns också många skulle känna att det är okej att betala det mervärdet för bönderna och hitta marknadsmekanismer som ger det.

Bristen på konkurrens som trycker böndernas andel av priset för långt ned är också ett skäl till att de har det svårt.

Slutligen: I förhandlingarna med USA om villkoren för det nya handelsavtalet TTIP är regeringen överens om att vi ska stå upp för svenska djurskyddsvillkor och för djurens väl och ve. Vi ska inte underminera de reglerna utan se till att handeln kan leda till bättre villkor för djuren.

Alla de här åtgärderna tror jag skulle gynna svenska bönder. Att sänka kraven, beteskrav och liknande, tror jag inte gör det.

Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Carl Schlyter, för ditt svar!

Jag är som sagt ute och möter lantbrukare, mjölkbönder, runt om i landet och hör hur tufft de har det. De ställer frågan gång på gång: Magnus och ni andra som är politiker! Hur kan konkurrensen göra så att vi konkurrerar på samma villkor som europeiska bönder?

Det jag framför allt tycker är viktigt är att vi inte bara pratar utan också visar resultat.

Jag tycker att det är intressant, det du säger om EU-reglerna och framför allt om inköp till kommuner och landsting. Det är viktigt att vi går före. Precis som jag sa och som du också var inne på är det märkligt att vi har sådana tuffa djurregler i vårt land men att de offentliga aktörerna köper från Europa som om det inte var någonting. Det är ju helt skrämmande att det är på det sättet.

Min fråga till dig, ledamot Carl Schlyter, är återigen: Kan du som sitter i regeringen jobba för att det ska bli enklare för kommuner och landsting att ställa kraven för att köpa så att vi slipper det här att vi inte själva handlar från lantbrukarna i vårt eget land?

Anf. 76 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Herr talman! När det gäller analysen av vad vi behöver göra finns det stora likheter mellan Magnus Oscarsson och mig.

När det gäller upphandlingen har jag i min tidigare egenskap av EU-parlamentariker jobbat i flera år med de nya upphandlingsreglerna. Det fanns ett stort intresse av att förtydliga dem. Jag vill betona att möjligheter redan har funnits att ställa högre djurskyddskrav vid upphandlingar. Det gäller bara att göra det på rätt sätt.

Svenska förvaltningsdomstolar har ibland haft en mer kritisk inställning till vad man får och inte får göra än EU-domstolen har haft när den har fått ärenden på sitt bord när det gäller upphandling av djurskyddsskäl och miljöskäl.

Här har vi alltså alla möjligheter att hjälpa kommunerna med vägledning att göra rätt miljöval.

Det var tråkigt att den gamla regeringen lade ned Miljöstyrningsrådet, men vi kan kompensera det genom att ge kommunerna bra och fin vägledning så att de kan upphandla på det sätt de vill. Och som sagt: Utredaren Anders Wijkman har kommit fram till att vissa av upphandlingarna inte är lönsamma vid så små belopp att själva upphandlingen kostar en för hög andel av det man köper.

Om man höjer upphandlingsgränserna något, dem som vi frivilligt har infört utöver det som EU kräver, finns det en möjlighet att få kostnadseffektivitet i att kunna köpa in mer via lokal direktupphandling. Det kan faktiskt gynna till exempel skolbarn och andra och göra att de

bättre förstår säsongerna i jordbruket och relationerna till djur och jordbruket. Det kanske även kan ge möjligheter till samarbeten.

Det finns väldigt positiva exempel från England. Man har köpt in lokal mat, lagligt, i enlighet med EU:s regler, och kunnat få en högre kostnadseffektivitet. De lokala bönderna har kunnat sälja de svårare styckdetaljerna, som vanligt folk inte längre har tid att laga till. Då kan man få billigare ekologisk mat i skolan genom den typen av upphandlingar.

Där kan vi säkert samarbeta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 6 Naturvård och biologisk mångfald

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2014/15:MJU12
Naturvård och biologisk mångfald
föredrogs.

Anf. 77 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Politik gör skillnad. Sveriges samarbetsregering gör tydliga satsningar på klimat och miljö. Den har presenterat insatser för klimatsmarta lösningar samtidigt som nödvändiga investeringar görs för biologisk mångfald och den skog våra barn en dag ska vandra i och samtidigt som målet om en giftfri miljö för kommande generationer ligger fast.

Herr talman! Det har blivit dags att debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 12 om naturvård och biologisk mångfald. Här finns 108 motionsyrkanden och några tillkännagivanden som rör många olika områden, bland annat rovdjur, jaktfrågor, skydd av natur och skydd av olika arter.

Nu ska vi debattera några av de delarna.

Den biologiska mångfalden och dess rikedom av arter, växter och djur har en stor betydelse. Rent vatten och ren luft förutsätter att våra ekosystem förmår att producera det som vi behöver. För att ekosystemen i sin tur ska vara stabila behövs det en mångfald av arter, som alla är beroende av vatten.

Merparten av våra vattendrag finns i skogen, och de hyser ett myller av liv. Våra våtmarker står för många ekosystemtjänster. Det handlar till exempel om att binda och lagra koldioxid, att rena vatten och att fungera som översvämningsskydd. De bidrar också till den biologiska produktionen. Vi vet att skadade våtmarker har en sämre förmåga att leverera de här viktiga tjänsterna. Många djur och växter som lever i våtmarkerna finns på den så kallade rödlistan och är i behov av åtgärder och hänsyn.

Jag tror att vi var många miljöintresserade som i går noterade att Artdatabanken presenterade sin uppdaterade rödlista. Det är till en ganska stor del dyster läsning, skulle jag vilja säga. Sedan 2010 har antalet rödlistade arter ökat med nästan 4 procent. Rödlistan används på ett sätt som en värdeämätare för läget för djur, svampar och växter i vår svenska

natur. Enligt rödlistan är nu nära var femte art hotad, av dem som man har bedömt. På rovdjurssidan kan vi se att björnen återvänder till rödlistan, och lodjuret graderas upp från nära hotad till den högre graden av hot: sårbar.

Det här visar att det behövs en sammanhållen och ansvarsfull svensk rovdjurspolitik. Men det är någonting som jag återkommer till.

Men det är också värt att påpeka, tycker jag, att det finns några ljuspunkter i Artdatabankens rapportering som gäller tidigare hotade arter. Det gäller bland annat groddjuren, som har fått en bättre situation de senaste 15 åren. Det är direkt kopplat till tidigare genomförda naturvårdsinsatser som har genomförts i våtmarker. Men samlat kan man säga att situationen för biologisk mångfald kan bli bättre. Det är något som vi måste bidra till.

Samarbetsregeringen gör nu kraftfulla satsningar genom en progressiv miljö- och klimatpolitik. Det är värt att nämna att när det gäller satsningarna på naturvård och biologisk mångfald ökar investeringarna till skydd av värdefull natur med 250 miljoner kronor. Det innebär i praktiken att skyddet för biologisk mångfald utökas, att vi kan skydda fler naturskogar och att vi kan inrätta fler marina reservat.

Budgeten för skötsel av värdefull natur utökas med 110 miljoner kronor, som ska användas till skötsel av bland annat naturreservat och vandringsleder. Arbetet med den marina miljön utökas med 20 miljoner. Tillsammans med 50 miljoner kronor till myndigheter och arbete för en friskare miljö satsas det under detta år 430 miljoner kronor på svensk natur. Totalt under mandatperioden blir det 4,3 miljarder kronor. Det tycker vi inte är så illa. Det är faktiskt riktigt bra.

Gällande de satsningar på skötsel av naturreservat som görs innebär de flera kliv framåt. Den tidigare alliansregeringen lät ju det här gå i stå. Summan för skötsel stod under många år stilla, trots att antalet naturreservat blev större. Det som den nya regeringen skjuter till innebär alltså inte bara förbättrad skötsel. Det kan också bidra till att skapa fler jobb, inte minst på landsbygden.

Vi är stolta över vårt arbete, som genom vårpropositionen nu kommer igång. Vår budget har också mottagits positivt av flera aktörer och organisationer inom miljösfären. Jag väljer här att citera Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl, som säger så här:

”Det är mycket bra att regeringen nu föreslår förstärkningar inom natur- och miljöområdet om drygt 400 milj kr. Förstärkningen med 250 milj kr till skydd av värdefull natur är särskilt värdefull, och nödvändig mot bakgrund av det hål i anslaget som det blev av den unika och mycket positiva satsningen på reservatsbildning i brandfältet i Västmanland. Utan den här förstärkningen hade många värdefulla skogsområden riskerat att avverkas.”

Herr talman! Jag kan glädjande nog konstatera att alla partier i utskottet har kunnat ställa sig bakom ett tillkännagivande om att stärka den biologiska mångfalden. Samtidigt vill jag ändå nämna – jag tycker att det är värt att notera – att de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna föreslår ambitionssänkningar på flera områden. Det gäller det gemensamma arbetet inom EU angående art- och habitatdirektivet. Det gäller vargfrågan, och det gäller strandskyddet. Vi vet dessutom sedan tidigare att den borgerliga regeringen röstade igenom

sin budget i höstas tillsammans med Sverigedemokraterna. Där var det betydligt mindre medel för miljöarbete och klimatarbete.

Att vara i opposition nu för tiden verkar innebära att man i retoriken kan säga att man arbetar väldigt väl för biologisk mångfald medan man i praktiken, uppenbarligen, i de konkreta förslag som man lägger fram föreslår flera ambitionssänkningar. Så kan det vara. Det är inte särskilt bra.

Herr talman! Sverige behöver en sammanhållen och ansvarsfull rovdjurspolitik. Det visar inte minst den senaste rödlistningen, som har genomförts av Artdatabanken, som jag inledningsvis talade om. Vårt övergripande mål för den rovdjurspolitik som vi vill ha är att Sverige ska ha långsiktigt livskraftiga stammar av rovdjur som ger en biologisk mångfald och att vi ska uppnå riksdagens miljö kvalitetsmål som är förenliga med EU-rätten samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras. Vi ska också ta socioekonomisk hänsyn.

När det gäller vargen vill vi passa på att understryka att den var näst intill utrotad i Sverige för bara några decennier sedan. Sedan dess har den återhämtat sig, men den är fortfarande upptagen som en hotad art och är strikt skyddad enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Från regeringens sida lanseras inom kort en permanent vargkommitté. Den kommittén ska vara en referensgrupp till regeringen vid utarbetandet av en hållbar nationell vargpolitik. Naturvårdsverket ska i samråd med Jordbruksverket utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet.

Herr talman! Vårt svenska strandskydd är tillsammans med allemansrätten unikt i ett internationellt perspektiv. Strandskyddsreglerna skapar förutsättningar för allmänhetens tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av biologisk mångfald i strandnära områden. Samtidigt ska det finnas en flexibilitet i reglerna för att främja landsbygdsutveckling och lokalt beslutsfattande.

Strandskyddsreglerna har redan ändrats i flera steg. Första gången var 2009, då det beslutades om ändringar som utökade möjligheterna till dispens och upphävande av strandskyddet i syfte att underlätta sjönära byggande och boende på landsbygden. I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare uppluckring av strandskyddet som skulle öka möjligheten till bebyggelse intill små sjöar och vattendrag. De förändringarna trädde i kraft så sent som den 1 september 2014.

Därför tycker vi att det nu är viktigt att konsekvenserna av dessa regler utvärderas. Utan eftertanke riskerar nämligen fler förändringar att skada landsbygdens attraktivitet för såväl bofasta som turister.

Herr talman! Vi socialdemokrater värderar den biologiska mångfalden högt, och vi är beredda att i regeringsställning ta ansvar för den natur som kommande generationer ska leva i. Vi höjer därför vår ambitionsnivå jämfört med den tidigare alliansregeringens, inte bara i ord utan också i handling.

Självklart står vi från vår sida bakom våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 21, som rör översynen av strandskyddet. I övrigt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet om naturvård och biologisk mångfald.

(Applåder)

Anf. 78 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Vi debatterar nu ett motionsbetänkande som innehåller, som ledamoten Büser sa, hela 100 motionsförslag från allmänna motionstiden. Det är motionsförslag som rör naturvård och den biologiska mångfalden. Att motionerna och förslagen är många är ett starkt bevis på att engagemanget i denna kammare är mycket stort för dessa oerhört viktiga och fundamentala frågor. Det är bra och glädjande.

För alliansregeringen var arbetet med att förstärka naturvården och arbetet med den biologiska mångfalden högt prioriterat. Det var en prioritering som gav mycket tydliga resultat. Låt mig bara ta några exempel.

Alliansregeringen drev på för mer konkreta och ambitiösa mål på global nivå i förhandlingarna om konventionen om biologisk mångfald. Tack vare bland annat Sveriges insatser blev Nagoyaöverenskommelsen en framgång och ett viktigt steg framåt i arbetet med den biologiska mångfalden internationellt.

Alliansen tog ett samlat grepp om rovdjurspolitiken. År 2013 kom propositionen *En hållbar rovdjurspolitik*, som riksdagen gav sitt gillande och som därmed innebär att vi i dag har en beslutad och väl avvägd politik.

Under Alliansens tid bildades över 400 nya naturreservat som tillsammans motsvarar en yta större än Öland. Vidare fastställdes åtgärdsprogram för ett femtiotal hotade arter.

Dessutom tog Alliansen fram en samlad strategi för det fortsatta arbetet med den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster. Den strategin antog riksdagen för ungefär ett år sedan, och därmed finns nu en bra grund för det fortsatta arbetet framåt. Tack vare strategin är nu förutsättningarna bättre för att nå några av våra 16 nationella miljö kvalitetsmål. Det finns en plan för hur de tio etappmål som särskilt rör den biologiska mångfalden ska nås med konkreta åtgärder för att bland annat ytterligare utveckla miljöhänsynen inom skogsbruket, för att rädda hotade arter och naturtyper och för att lyfta fram betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster.

Herr talman! Jag är övertygad om att en nyckel till framgång är just att tydliggöra värdet av den biologiska mångfalden och av de tjänster som vi har ekosystemen att tacka för, i form av allt från vattenrening till pollinering och virkesproduktion.

Det är min förhoppning att den nya regeringen prioriterar arbetet med naturvård och biologisk mångfald lika högt som alliansregeringen gjorde. Att ett helt enigt miljö- och jordbruksutskott vill göra ett tillkännagivande till regeringen om att stärka arbetet med den biologiska mångfalden lovar gott. Det är bra att regeringspartiernas ledamöter har gått samman med oss från Alliansen för att sätta press på regeringen.

Herr talman! Detta betänkande är mycket omfattande, och jag har därför tyvärr inte möjlighet att gå in på alla dess delar. Jag kommer särskilt att fokusera på de fem tillkännagivandena – ett har jag redan nämnt – som vi från utskottets sida vill göra och på några av reservationerna från Moderaterna och Alliansen.

Som jag nämnde i min inledning fattade riksdagen beslut om en väl avvägd rovdjurspolitik i och med att man biföll propositionen *En hållbar rovdjurspolitik*. Alla våra stora rovdjur har nu uppnått en gynnsam

bevarandestatus. Men arbetet med att till exempel förstärka den svenska vargstammens genetik behöver fortsätta. Förvaltningen av vargstammen genom en selektiv jakt behöver också fortsätta för att stammen ska kunna hållas på en rimlig nivå. Därför är tillkännagivandet om att regeringen ska säkerställa en fortsatt selektiv jakt på varg viktigt.

Även tillkännagivandet om att förstärka viltförvaltningsdelegationerna är viktigt. Vi moderater menar att en lokalt accepterad rovdjurspolitik förutsätter en lokal förankring. I strävan efter att flytta beslut närmare dem som på allvar berörs av våra viltstammar i allmänhet och av våra rovdjursstammar i synnerhet tror vi att viltförvaltningsdelegationerna spelar en central roll. Delegationerna är helt enkelt viktiga verktyg för att regionalisera förvaltningen, vilket är en central målsättning för oss. Jag beklagar att regeringspartierna tyvärr motsätter sig detta.

Herr talman! Från Alliansens sida vill vi också se en förändring och en modernisering av EU:s art- och habitatdirektiv. Direktivet och dess annex är föråldrade och för statiska, vilket missgynnar naturvårdsarbetet. Det måste i större utsträckning bli möjligt för oss i Sverige att göra klassificeringar av hotade arter.

Apropå hotade arter är handeln med just hotade djur och växter i dag ett stort problem. Mycket bra arbete görs, bland annat inom ramen för EU och inom ramen för Cites, konventionen om internationell handel med utrotningshotade djur. Arbetet behöver dock utvecklas, både i Sverige och internationellt. Inte minst behövs tuffare tag mot dem som skor sig på våra hotade djur och växter genom till exempel tjuvjakt och illegal handel. Därför vill Alliansen skärpa lagstiftningen om artskyddsbrott.

Jag måste tyvärr konstatera att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna vill stoppa ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att ekosystemtjänster ska värderas bättre utifrån den nytta de bidrar med, att den svenska lagstiftningen om artskyddsbrott ska stärkas och att det internationella samarbetet för att bekämpa handeln med hotade arter ska prioriteras. Jag hoppas dock att regeringspartierna kommer på bättre tankar och röstar ja till reservation 13, som jag härmed vill yrka bifall till.

Herr talman! Det femte tillkännagivandet som detta betänkande innehåller handlar om att utveckla strandskyddsreglerna. Alliansen reformerade strandskyddet 2009, och så sent som 2014 gjordes vissa ytterligare justeringar. Syftet med reformerna var att skapa ett mer ändamålsenligt regelverk, ett regelverk som verkligen skyddar värdefull natur och känsliga naturområden men som samtidigt gör det möjligt att bygga strandnära där miljön så tillåter.

Trots de regelförändringar som har gjorts och trots att Sverige har minst sagt gott om stränder är det inte många som får lov att bygga strandnära.

Bara i mitt eget hemlän, Kronobergs län, finns det omkring 1 100 små och stora sjöar. Runt dessa sluter sig mer än 1 000 mil stränder. I Sverige har vi totalt 38 500 mil stränder. Det motsvarar tio varv runt jorden.

Dagens strandskyddsregler, och kanske framför allt tillämpningen av dem, bromsar bostadsbyggande och landsbygdsutveckling. För oss moderater är det självklart att en landsbygdskommun måste kunna dra nytta av sina möjligheter att erbjuda ett attraktivt och naturskönt boende genom att bygga i strandnära områden. Vi är övertygade om att det är

möjligt att förena med ett starkt skydd av områden som är verkligt känsliga. Jag hoppas därför att regeringen tar till sig det tillkännagivande som utskottet gör om att utveckla strandskyddet, så att det blir mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Detta borde regeringen göra om man menar allvar med sina fagra ord om att öka bostadsbyggandet. Ett mer ändamålsenligt strandskydd hade bidragit till bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande, och då särskilt utanför våra större städer.

Herr talman! Just nu pågår en intensiv och ganska infekterad debatt om de förslag till åtgärdsprogram som våra fem vattenmyndigheter har lämnat när det gäller att nå vattendirektivets målsättningar. Känslorna är mycket starka på grund av att många av dem som berörs inte känner att man lyssnar på dem och inte känner sig delaktiga i processen. Samma starka känslor riskerar att rivas upp när man ska bilda olika vattenskyddsområden eftersom det också är beslut som i mycket stor utsträckning påverkar markägarna.

Därför är det oerhört angeläget att försöka skapa en välfungerande dialog och en delaktighet i de processerna, herr talman, och därför yrkar jag bifall till reservation 18, som handlar om att finna dialogmodeller och om att kostnaderna för vattenskyddet måste kunna fördelas på ett rimligt vis.

Avslutningsvis – jag ser att min talartid börjar rinna ut – vill jag lyfta fram reservation nr 16, som handlar om skötseln av naturreservat. Naturvårdsarbetet reduceras ibland i den politiska debatten till att nästan bara handla om en jakt på nya hektar att skydda. Det är djupt olyckligt. Grunden för en rik biologisk mångfald är ett hållbart brukande av mark och vatten. Vi behöver också skydda mark och undanta mark från produktion, men då är det centralt att vi sköter den på ett bra sätt för att bibehålla och utveckla höga naturvärden. Vi moderater vill att staten bättre följer upp hur vi sköter redan avsatta områden och utvecklar en central uppföljnings- och utvecklingsstrategi.

För tids vinnande yrkar jag dock inte bifall till den reservationen, utan jag nöjer mig alltså med att yrka bifall till reservationerna 13 och 18.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 79 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Vi har hört ledamoten Johan Hultberg beskriva Alliansens miljöpolitik. Man får tolka din beskrivning som att du är ganska stolt också över den politik Alliansens bedrev i regeringsställning, Johan Hultberg. Tyvärr är det kanske en beskrivning ni är ganska ensamma om – Alliansen i allmänhet och Moderaterna i synnerhet.

När vi frågar det samlade Miljösverige är de ganska besvikna på det som har gjorts. I stället för att fokusera på aktiva åtgärder som hade behövts för att nå miljö kvalitetsmålen har man ägnat sig åt att i stor utsträckning göra om system. Ni moderater är inte heller kända för att vara särskilt drivande i miljö- och klimatfrågor. Ni brukar hamna i botten i olika typer av mätningar, inte minst när Naturskyddsföreningen och andra listar de olika partiernas miljö- och klimatpolitik på såväl nationell som europeisk nivå.

Jag noterar också att ni tillsammans med Sverigedemokraterna har lämnat en reservation, tror jag, om Århuskonventionen. Ni vill försäkra miljöorganisationernas talerätt. I dag krävs det ju att miljöorganisationer har 100 medlemmar för att ha talerätt i olika typer av frågor, och ni vill alltså se över Århuskonventionen för att försäkra talerätten.

För mig som socialdemokrat är det viktigt att man när man bedriver miljöpolitik har ett såväl ekonomiskt och socialt som ekologiskt perspektiv. Det gäller att kunna hålla alla bollar i luften samtidigt. Därför måste viktiga aktörer också ha den här möjligheten, och jag vill fråga ledamoten Hultberg varför ni vill försäkra talerätten.

Anf. 80 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Ja, ledamot Büser, jag är väldigt stolt över det arbete alliansregeringen och Alliansen levererade under åtta år i regeringsställning. Det är jag utifrån de resultat vi ser i verkligheten och i praktiken.

När det till exempel gäller klimatpolitiken lyckades vi närapå fördubbla utsläppsminskningstakten, och det i kombination med en stark ekonomisk utveckling. Det blev minus 23 procent i utsläpp och 60 procents ökning av bnp:n. Det är en god utveckling Sverige har haft under bland annat vår tid.

Vi lyckades få fart på omställningen av vår fordonsflotta, och även skyddet av värdefull natur tog fart under Alliansens tid. Det tog fart bland annat tack vare det nya sätt att arbeta vi införde, nämligen att använda statens mark – i form av Sveaskogs markinnehav – som utbytesmark. Det fick fart på omställningsarbetet och gjorde att vi kunde skydda mer värdefull natur än tidigare.

Vi etablerade Sveriges första marina naturreservat, bildade Havs- och vattenmyndigheten, tog ett samlat grepp om havspolitik, drev på för att reformera EU:s fiskeripolitik och mycket annat. Jag är alltså rätt stolt över det arbete som gjordes, men vi har jättemånga och stora utmaningar kvar att ta tag i.

När det gäller Århuskonventionen är det inte så att vi vill försäkra den, utan vi vill se över hur den kan implementeras på ett bra sätt i svensk lagstiftning. Jag tycker att det är djupt problematiskt hur den ibland faktiskt används i dag. När vi tar skyddsjaksbeslut när det gäller rovdjuren är det ibland så att de överklagas av väldigt små organisationer, med kanske 101 medlemmar eller så, vilket då stoppar ett skyddsjaksbeslut.

Jag tycker faktiskt inte att detta är en särskilt bra ordning när man har en akutsituation att hantera. Det kan vara en djurhållare som får sina djur rivna och som har fått ett skyddsjaksbeslut, vilket helt plötsligt stoppas i en väldigt långdragen process på grund av att en ganska liten naturorganisation har rätt att överklaga. Jag tycker att det finns anledning att se över hur konventionen ska implementeras i svensk lagstiftning.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 81 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Jag respekterar dina svar, ledamot Hultberg, men jag delar naturligtvis inte dina uppfattningar. Sverige missar i dag flera miljömål. Vi har en situation där vi måste ta itu med miljö- och

klimatarbetet, och vi såg att ni hade betydligt lägre ambitioner. Det ser vi både i de reservationer ni har lämnat och i den budget ni röstade för i höstas.

En särskild reservation ni har lämnat och som Sverigedemokraterna har anslutit sig till handlar alltså om Århuskonventionen. Jag kan notera att ni är relativt isolerade i att tycka att man ska begränsa talerätten för mindre miljöorganisationer. Även om man kan tycka att 100 medlemmar är lite tycker vi att den här rättigheten är viktig, för det handlar trots allt om information och om allmänhetens möjlighet att delta i olika beslutsprocesser.

Jag har respekt för dig och dina uppfattningar, Johan Hultberg, men jag kan konstatera att vi inte står eniga. Jag tycker att ni moderater har lägre ambitioner när det kommer till miljö- och klimatarbetet.

Anf. 82 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Det var då för väl att ledamoten Büser respekterar mina uppfattningar och åsikter. Det är en bra utgångspunkt för en konstruktiv debatt.

Jag har naturligtvis ingen fråga till ledamoten Büser eftersom han inte har möjlighet att svara, herr talman. I stället bara konstaterar jag att det naturligtvis är lätt att påstå än det ena, än det andra om Moderaternas ambitioner men att jag tycker att verkligheten talar för sig själv. Under de åtta år Moderaterna var en del av alliansregeringen levererades väldigt goda resultat inom miljö- och klimatpolitiken, och det är jag stolt över.

Jag och Moderaterna kommer att fortsätta driva att vi i Sverige ska ha en ambitiös och effektiv miljö- och klimatpolitik. Där tycker jag att det gång efter annan brister när det gäller den nya regeringens politik. Om vi till exempel tar det nya klimatinvesteringsprogram man har föreslagit finns det i budgetpropositionen eller vårbudgeten inte ett ord om en redovisning av hur stora utsläppsminskningar man beräknar att programmet ska kunna leverera. Man vet helt enkelt inte, och jag tycker att det är anmärkningsvärt att man vill spendera hundratals miljoner kronor på någonting man inte vet effekten av.

Av historien vet vi däremot följande: När vi tidigare hade ett klimatinvesteringsprogram, det så kallade Klimpsystemet, gick en stor andel av medlen åt till administrativa kostnader. Vi vet också att de organisationer som utvärderade systemet var väldigt kritiska till hur pengarna användes och pekade på möjligheterna att utforma ett betydligt mer effektivt stöd.

Jag konstaterar alltså att den nya regeringen måhända har högre anslag till miljöpolitiken men att frågan är om man levererar större nytta. Man föreslår nämligen ineffektiva åtgärdsprogram.

Anf. 83 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna står såklart bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 10 om regional rovdjursförvaltning och reservation nr 16 om allemansrätten.

Fördröjning av skydds- och licensjakt genom rutinmässiga överklaganden av demokratiskt fattade beslut har i dag blivit ett stort problem.

Att få undantag för skyddsjakt, där ett snabbt agerande är huvudsyftet, är angeläget för att få stopp på den skada och olägenhet som annars kan åsamkas boende och tamdjur.

Det har konstaterats av EU-domstolen att Århuskonventionens regler om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor inte har den direkta effekten inom EU-rätten. Alltså har inte kommissionen rätt att lägga sig i medlemsländernas regler för överklaganden, som när Sverige beslutat om licensjakt på varg. Här gjorde också förvaltningsrätten i Karlstad ett stort fel när den stoppade årets vargjakt, som vi minns.

Det finns två domar där EU-domstolen klargör att eftersom Århuskonventionen inte har implementerats i EU-rätten är det upp till medlemsstaterna att själva bestämma hur de ska hantera konventionen. EU-domstolen fastställer att Århuskonventionen ger myndigheter, inte enbart domstolar, rätt att vara överklagandeinstans, som i det svenska fallet Naturvårdsverket. Därför ska svensk lagstiftning gälla vid överklagande av beslut som när det gäller den utlysta vargjakten. Den svenska lagstiftningen säger att Naturvårdsverket, inte domstolar, ska avgöra överklaganden av länsstyrelsernas beslut.

Högsta förvaltningsdomstolen har beslutat att ge prövningstillstånd i saken, där Naturvårdsverket överprövat beslutet om licensjakt på varg, angående rätten till domstolsprövning, trots att § 58 i jaktförordningen föreskriver att det inte får överklagas vidare. Detta bör gälla även vid skyddsjakt. Frågan ligger just nu i Högsta förvaltningsdomstolen för avgörande. Vi får se hur detta fortlöper.

Herr talman! Att organisationer så enkelt kan få talerätt och därigenom kan försvåra, förhala och förhindra myndighetsbeslut är också ett stort problem. Det kan tyckas alltför lättvindigt att klassa organisationer med olika vargliknande namn som miljöorganisationer vilkas syfte är att förhindra och försvåra att myndighetsbeslut verkställs. Det bör starkt övervägas om kravet på medlemsantal för talerätt verkligen ska vara så lågt som 100 och även ses över om verksamhetsarten är att klassa som miljöorganisation. Här kommer vi att återkomma med en egen motion i höst, om så är behövligt.

Herr talman! I de rovdjurstäta länen finns ofta en samstämmighet över partigränserna gällande inställningen i rovdjursfrågan, i linje med kommuninvånarnas erfarenheter. Den kommunala lokalkännedomen borde därför värderas högre i beslutsgången när incidenter och angrepp på hundar och tamboskap får befolkningen att reagera.

Det kan många gånger vara svårt för länsstyrelsen att bedöma en privatpersons ansökan om skyddsjakt och värdera den problematik som beskrivs och upplevs i närområdet, med ett rutinmässigt avslag på ansökan som följd. Därför bör aktuell kommun vara remissinstans i ärenden om skyddsjakt där länsstyrelsen tvekar om att bevilja ansökan. Det är alltid bättre med ett grundligt beslutsunderlag än att folk på långt håll sitter och beslutar om något som de kanske inte är så insatta i.

En sådan icke-beviljad ansökan skulle då snabbt kunna få ett grundligare beslutsunderlag, då den lokala kunskapen och kännedomen om problematiken i närområdet skulle kunna tas till vara på bästa sätt med ett kommunalt yttrande av en handläggare, för att slutgiltigt beslutas av länsstyrelsen.

Herr talman! Vissa länsstyrelser betalar för vargjakter, andra inte. Oklarheter i regelverket kring ersättning för skyddsjakt väcker såklart irritation. Den som ansöker om skyddsjakt får betala och utföra ett gratisarbete för att upprätthålla viltvården. Det bidrar till att man i många fall avstår från att ansöka om skyddsjakt om man samtidigt riskerar att få betala för jakten. Flera länsstyrelser betalar inte någonting alls för skyddsjakten.

Ett exempel är Värmland, där det nyligen fattats beslut om två skyddsjakter på varg. Trots att länsstyrelsen själv tagit initiativ i ett av fallen utgår ingen ersättning. Man utser jaktledare som skramlar ihop jägare att jobba gratis tillsammans med. Det är inget solklart regelverk. I andra län kan samtliga jägare som deltar i jakten avlönas och få ersättning för sina utlägg.

Bakgrunden till de olika besluten är att det saknas enhetliga regler i Sverige för vem som ska betala för skyddsjakten. Länsstyrelserna gör olika bedömningar och egna tolkningar. En översyn av regelverket är mer än önskvärd för att få ett tydligt och enhetligt regelverk. Här kommer vi också att återkomma framdeles, är jag övertygad om.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Forsberg (SD).

Anf. 84 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! När man lyssnar på ledamot Filper kan man nästan tro att det inte är biologisk mångfald vi diskuterar utan att vi har hamnat i betänkandet om jakt och viltvård igen, och det är inte riktigt fallet. Men kanske beskriver det Sverigedemokraternas syn på vad biologisk mångfald egentligen innebär och vad som ska vara huvudinriktningen när vi diskuterar naturvård och biologisk mångfald.

Jag talade tidigare om Alliansen och hur pass ambitiösa de är i miljö- och klimatpolitiken. När man ska utvärdera Sverigedemokraternas miljö- och klimatpolitik kan man inte säga att den är särskilt imponerande.

Ni röstade ned budgeten i höstas så att det blev mindre anslag till miljö- och klimatarbete och biologisk mångfald. Och i de förslag som ni har lagt fram i utskottet verkar det mest handla om att man ska få bullra mer vid terrängkörning och om att se över allemansrätten och försämra den. De handlar också om att få skjuta mer, och det är alla möjliga djur som ska skjutas mer. Det finns till och med ett särskilt yttrande från Sverigedemokraterna om en särskilt prioriterad fråga, och det är att få skjuta korpar. Det är alltså högt och lågt på samma gång.

Med anledning av detta skulle jag vilja fråga ledamot Filper: Vad är egentligen din syn på biologisk mångfald? Vad står begreppet för för dig och ditt parti?

Anf. 85 RUNAR FILPER (SD) replik:

Herr talman! Biologisk mångfald kan man ha många synpunkter på, men för oss är det väldigt viktigt med en hållbar rovdjurspolitik och att rovdjursförvaltningen är i linje med vad vi klarar ute i länen.

Du kanske inte bor i ett område där det finns mycket varg, men det gör jag, så jag vet hur problematiken är. Hela Värmland är täckt av vargrevir. Det är viktigt att vi får till en så kallad förvaltning där och att det inte

försvåras av ideliga överklaganden, till exempel genom talerätten för miljöorganisationer som har 100 medlemmar, som det sägs. De får överklaga beslut och kan förhålla och förhindra sådana här beslut. Det är väldigt olyckligt. Det är luddigt vad dessa miljöorganisationers medlemsantal grundar sig på, om det är på antalet medlemmar på Facebook eller på medlemsavgifter.

Enligt EU-domstolen ska det vara lokala miljöorganisationer. Varken Nordulv, Wolves in Scandinavia eller Wolf Association Sweden är några lokala organisationer, utan de är riksorganisationer. Det är inga lokala miljöorganisationer, som EU-domstolen hävdar att det ska vara, så redan där tycker jag att det faller. Gränsen var tidigare 2 000 medlemmar, men nu har man gått ned till 100 medlemmar. Jag tycker att det är väldigt problematiskt att 100 människor i Sverige ska kunna stoppa en jakt på ett område.

Anf. 86 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Vad jag menar, ledamot Filper, är att jag tycker att det blir lite problematiskt när vi diskuterar ett så viktigt område som just den biologiska mångfalden och det bara kokar ned till att ni vill försämra allemansrätten, att det ska skjutas fler djur och att det ska bullras mer i vår miljö, att det är det som är Sverigedemokraternas prioriterade frågor. Det var därför jag ställde frågan till dig: Vad står begreppet biologisk mångfald för för dig? Ändå slutar det återigen med att du pratar om att vi måste skjuta mer varg.

Regeringen och vi från Socialdemokraterna har nu tagit initiativ till att inrätta den permanenta vargkommittén så att vi får en långsiktigt hållbar vargpolitik med en gynnsam bevarandestatus. Det handlar inte bara om att komma fram till att bevara rätt antal vargar, utan det handlar också om att ta hänsyn till såväl glesbygdsbefolkning som andra intressen. Det är en helhetsbedömning som ska göras. Det är därför vi har tillsatt vargkommittén, och det är därför vi kommer att ge Naturvårdsverket i samråd med Jordbruksverket i uppdrag att titta på just dessa frågor. Det är en ansvarsfull, hållbar rovdjurspolitik.

Med anledning av den rödlistning som kom i går av inte minst lo och björn hade det varit klädsamt om också Sverigedemokraterna hade hoppat på båten och varit med och tagit ansvar för en långsiktigt hållbar politik, både vad gäller biologisk mångfald och rovdjurspolitik.

Därför frågar jag Runar Filper igen: Hur tänker Sverigedemokraterna kring biologisk mångfald och inte bara när det gäller varg?

Anf. 87 RUNAR FILPER (SD) replik:

Herr talman! Även vi vill alla växters och djurs bästa, men de måste också förvaltas. Vi kan inte ha en viltstam som inte förvaltas på bästa sätt.

Ni är helt snett ute när ni vill ha en tredje eller fjärde utredning i Vargkommittén. Detta har utretts in absurdum. Fortsätter vi att utreda utan att komma till skott kommer problemet att växa, och vi får en rovdjursstam som är ännu mer okontrollerbar än den har varit hittills.

Det här är ett stort problem i vissa län i västra Svealand. Jag förstår att de som bor i andra delar av landet inte lägger samma vikt vid dessa frågor. Bor man i ett problemområde upplever man problemen. Bor man långt ifrån tycker man inte att det är ett stort problem. Då ser man andra värden och frågor som viktigare. Det kan handla om detta, om segregation eller om vad som helst.

Troligtvis är det detsamma med storstadstänket här. Ni vet inte vilket ben ni ska stå på i dessa frågor. Ni sitter i knät på Åsa Romson. Det är storstadstänket och vad de små miljöorganisationerna med hundra medlemmar säger som gäller. Det är den linjen ni för i rovdjurspolitiken.

Anf. 88 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till tillkännagivande om att stärka arbetet för biologisk mångfald. Som en konsekvens av det vill jag yrka avslag på alla reservationer i betänkandet som handlar om att försvaga arbetet för biologisk mångfald. De är skrämmande många.

Biologisk mångfald är grundförutsättningen för ekosystemens möjlighet att leverera allt det som vi människor måste ha för att leva här på jorden. Mat, vatten, material, energi, pollinering, hälsa, naturupplevelser är exempel på så kallade ekosystemtjänster som vi är beroende av.

Naturen är en sinnrik konstruktion. Den klarar sig bra utan oss, men vi klarar oss inte utan den. Det är vårt ansvar att se till att även kommande generationer kan få tillgång till alla dessa nödvändiga ekosystemtjänster.

Herr talman! Vi har nu en regering som tänker ta det ansvaret. Redan i regeringsförklaringen slås det fast att naturvård och biologisk mångfald är en prioriterad fråga. Där står: ”Vi ser redan en global kris för den biologiska mångfalden, där en av de största utrotningarna av arter i planetens historia pågår.” Vidare står det: ”Fisket och haven ska skyddas genom att fler marina reservat inrättas. Fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen.”

Regeringen har även tillsatt ett miljöråd, lett av Miljöpartiets förra språkrör Maria Wetterstrand, som ska arbeta med att öka takten för att nå våra 16 miljömål. Med den förra regeringens takt missar vi 14 av 16 mål.

Vi har en regering som vill skydda mer värdefull natur. I vårändringsbudgeten finns ytterligare 430 miljoner till skydd av skog, skötsel av naturreservat, havsmiljö och miljöövervakning. Nästa år kommer den summan att höjas till 1,2 miljarder i överensstämmelse med den regeringsbudget som Alliansen och Sverigedemokraterna fällde i december. Då minskades med ett klubbslag anslagen för skydd och skötsel av natur med 43 procent.

Herr talman! Vi har en regering som vill ta ansvar för naturvård och biologisk mångfald och en borgerlig opposition som gör sitt bästa för att vi inte ska göra det.

I betänkandet finns 108 motionsförslag. 95 av dem är skriva av ledamöter från Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Sverigedemokraterna. Mer än 80 procent av dessa

motionsyrkanden handlar om att minska naturvården och arbetet med biologisk mångfald.

Det handlar om att skjuta mer djur, det handlar om att minska skyddet för värdefull natur, det handlar om att förstöra djurens och växternas barnkammare, det handlar om att skydda färre djur- och växtarter och det handlar om inskränkningar i allemansrätten. Det är en sorglig läsning.

Hur utskottets ledamöter från dessa partier får ihop ekvationen att yrka bifall till flera av dessa motioner samtidigt som de yrkar bifall till utskottets förslag till tillkännagivande om att stärka arbetet för biologiskt mångfald är för mig, precis som för Johan Büser, en gåta.

Herr talman! De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna vill bland annat att regeringen ska verka för att förändra art- och habitatdirektivet inom EU så att klassificeringen av hotade djur och växter i Europa i högre grad ska avgöras i Sverige.

Här skulle jag verkligen behöva hjälp för att förstå hur man tänker. Jag får nämligen ingen vidare vägledning i motionen. Där står det bara att regelverket för skydd av värdefulla miljöer och arter i EU bör anpassas efter de olika nationella förutsättningarna.

Jag undrar vad som menas med ”de olika nationella förutsättningarna”. Menar ni att varje EU-land ska göra sina egna direktiv? Menar ni att EU:s översyn och uppdatering av vilka djur- och växtarter som är hotade och måste skyddas i stället bör göras av det svenska naturvårdsverket?

Det är intressant att samma partier som gärna ser att EU tar överstatliga beslut om handel, utrikespolitik, kemikalier, klimat och så vidare inte tycker att vi inom EU ska samarbeta för att skydda utrotningshotade djur- och växtarter. De driver dessutom detta tillsammans med ett parti som anser att vi inte ens ska vara med i EU.

Miljöpartiet anser att det naturvårdsarbete som bedrivs inom EU genom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är angeläget, både för att bevara livsmiljöer, vilda djur och växter inom EU och för att vi ska kunna leva upp till våra internationella åtaganden på området, såsom FN:s konvention om biologisk mångfald.

Herr talman! Vi har alla våra politiska förebilder. Anna-Greta är en av mina. Jag har ett tidningsurklipp hemma på kylskåpet där Anna-Greta som 85-åring sitter gränsle över en låst grind med en skylt där det står ”Privat”. Den här grinden klättrade Anna-Greta över varje morgon på väg ned till stranden från sitt hus utanför Ljungskile. Hon hade gått samma väg sedan hon var liten, men grinden och skylten som skar av bybornas stig ned till vattnet var ny. Anna-Greta var rasande. Hon inte bara klättrade, hon anmälde husägaren och kommunen, samlade in namnunderskrifter och hamnade i tidningen.

Vår allemansrätt och vårt strandskydd är inget som vi ska rucka på. Det är både en rättvisefråga och en naturvårdsfråga, sa Anna-Greta i artikeln.

Som folkpartist har hon engagerat sig i dessa frågor i hela sitt politiska liv. Hon var en av dem som förklarade för mig redan när jag var liten hur viktigt det var. Vi reste tillsammans i Europa, och hon visade mig sjöarna där husen med de privata stränderna låg som pärlband runt hela sjön.

Ingenstans gick det att komma ned till vattnet. Ingenstans kunde vi som besökare ta oss ett dopp i den heta sommardagen. Detta har vi lyckats stoppa i Sverige, sa Anna-Greta.

Herr talman! Strandskyddet kom som lag 1952. Strandskyddet är i samverkan med allemansrätten lagar som ska se till att alla ska ha tillgång till och rätt att vistas vid stränder och i marker. Strandskyddet ska också se till att växt- och djurlivet har bra livsvillkor, för stränderna är också många arters barnkammare.

Vår lagstiftning har väckt uppmärksamhet och uppskattning i övriga världen. Strandskyddet och allemansrätten är viktiga för både besöksnäringen och friluftslivet. Det har rått en samsyn kring detta. Men i början av det här seklet började det drivas kampanjer för att lätta upp strandskyddet, vilket också har skett i olika steg från och med 2009.

Men trots att alliansregeringen har genomfört stora lättnader i strandskyddet är de borgerliga ledamöterna inte nöjda. Allianspartierna och Sverigedemokraterna vill ha ytterligare lättnader. Man är så angelägen att man inte ens vill invänta resultatet av den granskning som Naturvårdsverket gjort av hur strandskyddet förändrats i olika delar av landet. En del ledamöter har till och med motionerat om att det bara är några utpekade stränder som ska skyddas – alla andra ska kunna privatiseras.

Ett argument som används för att försämra strandskyddet är landsbygdsutveckling – att avfolkningen av landsbygden skulle bromsas upp om man får privatisera stränderna: Simalabim så blir landsbygden attraktivare! Att affären är borta, skolan är nedläggningshotad och att det är fyra mil till närmaste tågstation skulle helt plötsligt vara oväsentligt.

Nej, den utveckling vi ser med ett försämrat strandskydd är självklart inte fler landsbygdsbor, bara fler sommarstugor. Och det är väl bra med sommarstugor, men varför måste de ligga på stranden? Varför skulle det inte räcka med att se sjön från köksfönstret, för att sedan, tillsammans med andra sommargäster och landsbygdsbor, fritt kunna gå längs vattnet?

Hur kan man se det som en utveckling att några få får lägga beslag på det som i dag är allas? Vi tycker alla om att vistas vid vattnet, gå längs sjöarnas stränder och ta ett dopp på en fin sandstrand. Det är detta som är den stora kvaliteten med att bo på landet. Det är den orörda naturen och de tillgängliga stränderna som bidrar till landsbygdens utveckling – inte att bygga sommarstugor längs vattnet så att vi, liksom Anna-Greta, ska tvingas klättra över staket och gå över andras tomter för att komma ned till vattnet.

Herr talman! Självklart ställer jag mig bakom samtliga reservationer som Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i det här betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 21 om ett bevarat strandskydd.

Anf. 89 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Eftersom Stina Bergströms anförande var sprängfyllt med felaktigheter, misstolkningar och överdrifter finns det mycket som vi

behöver reda ut i det här replikskiftet. Jag får dock erkänna att jag själv gjorde ett misstag i mitt anförande. Jag sa nämligen fel på de reservationer som jag yrkade bifall till. Jag vill yrka bifall till reservation 14, om artskyddsbrott, och reservation 19, om vattenskyddsområden, och inga andra.

Nu åter till replikskiftet med Stina Bergström. Låt mig börja med att fråga: Varför säger Miljöpartiet nej till att skärpa straffen och lagstiftningen när det gäller artskyddsbrott? Det är en fråga jag skulle vilja börja med.

När det gäller skyddet och skötseln av värdefull natur redogjorde ledamoten Bergström för att den nya regeringen nu vill satsa mer resurser på skötseln av naturområden. Det är lovvärt och bra, men varför inte stödja det förslag som vi i Moderaterna har om att börja med att utvärdera hur skötseln fungerar i dag?

Som jag sa i mitt anförande tycker jag att det ibland blir lite väl mycket fokus på att jaga ytterligare hektar att skydda. Vi behöver skydda värdefull natur, men vi behöver också sköta den natur som är avsatt för naturvårdande syften på ett bra sätt.

I dag finns det krav på att man vid bildandet av naturreservat ska ta fram en skötselplan, men sedan utvärderas den inte. Vi tycker att det är viktigt med en bra uppföljning innan man går vidare. Varför motsätter sig regeringspartierna detta förslag, som faktiskt handlar om att utveckla skötseln av våra naturreservat?

Anf. 90 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för frågorna!

På den första frågan, varför vi inte röstar med reservationen om skärpningar när det gäller artskyddsbrott, är svaret självklart att det är för att vi känner oss trygga med att regeringen jobbar med den här frågan. Vi behöver inte ha ett tillkännagivande om det. Jag tycker också att vi har motiverat det bra i våra texter i betänkandet, som jag hoppas att Johan Hultberg har läst.

Johan Hultberg tar upp skötseln av naturreservat. Det är självklart att skötseln av många naturreservat är väldigt eftersatt. Det är framför allt vandringsleder, inte minst uppe i fjällen, som behöver rustas upp. Där behövs mycket pengar, och där har också regeringen anslagit pengar.

Jag tycker att det är viktigt att man anslår pengar till åtgärder som man vet behövs, i stället för att sätta sig vid ett skrivbord och utreda vilka åtgärder som behövs för att främja skötsel av naturreservat. Om man ska hårdra det sköter egentligen naturen sig väldigt bra själv. Att man skulle behöva sköta naturen i naturreservaten är lite feltänkt. Däremot måste man sköta naturreservaten för att göra dem tillgängliga för friluftslivet. Då handlar det mycket om att sätta upp skyltar och att hålla vandringsleder öppna.

Anf. 91 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag drar nästan efter andan. Det var mycket i det inlägget som gjorde mig minst sagt förvånad och bekymrad om jag ska vara ärlig.

Mycket av den natur som vi har avsatt har fått höga naturvärden tack vare insatser som markägare har gjort. Det kan till exempel handla om att man har gynnat lövskog framför granskog. Därav har det utvecklats höga naturvärden, som har motiverat att det området ombildats till naturreservat.

Sedan har det mer än en gång hänt att staten inte har varit lika duktig på att sköta naturreservatet, så att granen har trängt undan lövskogen, och helt plötsligt har de naturvärden som man en gång skyddade försvunnit. Det är bekymret. Det är detta jag vänder mig mot.

Då säger Stina Bergström att de resurser som regeringen nu satsar på att sköta våra naturreservat främst ska gå till vandringsleder. Det är bra. Jag älskar att gå i fjällen, och jag tycker att det är underbart att få komma ut och upptäcka den fantastiska natur som vi har i vårt land från norr till söder. Men jag tror ärligt talat inte att satsningen på vandringsleder i sig förbättrar den biologiska mångfalden i Sverige. Jag tror snarare att det handlar om att sköta den natur som vi har skyddat, att till exempel fortsätta satsa på att utveckla bättre metoder för hänsynstagandet eller selektiva fiskemetoder som alliansregeringen prioriterade när det gäller att skapa en bättre förvaltning av vårt hav och vårt fiske.

Jag hoppas att regeringen här inte går på den linje som Stina Bergström argumenterar för, för det gör mig mycket bekymrad. Jag hoppas i stället att man utvecklar de projekt som Alliansen sjösatt, till exempel Komet, för att få med sig markägarna i naturvårdsarbetet. Är Kometprojektet något som Stina Bergström kan verka för ska bli verklighet i hela Sverige?

Anf. 92 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för alla ytterligare frågor! Jag ska försöka hinna svara på alla.

Eftersom Johan Hultberg tycker om att gå i fjällen, vilket jag också gör, vet Johan Hultberg och jag att vi inte behöver sköta själva naturen i de naturreservat och nationalparker vi har där. Det gäller också många naturskogar, som aldrig har avverkats och alltså aldrig har brukats. När vi skyddar dem behöver vi inte heller bruka dem för att de ska fortsätta se ut som de har gjort. Sedan finns det andra naturreservat som vi sparar av andra anledningar, till exempel hagmarker, som vi måste se till att hålla öppna. Det är självklart.

Johan Hultberg tog upp frågan att det är viktigt att ta fram metoder för ett större hänsynstagande. Där kan jag bara hålla med. Det är vad regeringen gör nu när man har bestämt att en översyn av skogsvårdslagen ska göras.

När det gäller hänsyn i naturen handlar det inte bara om att skydda naturen och sköta de skyddade naturområden vi har, utan det handlar om att ta stor hänsyn när skogen brukas och om att bruka den på ett mer hållbart sätt.

Kometprogrammet har varit bra och ökat intresset hos många skogsägare för att skydda sina skogar och områden. Det är bra. Men tyvärr har man sett i utvärderingen av Kometprogrammet att skyddet inte har avsett

lika värdefull natur och skog som de skogar som Naturvårdsverket och länsstyrelserna har pekat ut behöver skyddas.

Jag tror att man måste jobba både med frivilliga avsättningar och med avsättningar som man pekar ut.

Anf. 93 LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och åhörare! Miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 12 under riksdagsåret 2014/15 behandlar frågor som berör många människor starkt.

Det har inkommit 108 motionsförslag från ledamöterna om ämnen som EU:s naturvårdsdirektiv, rovdjurspolitik, artskydd, allemansrätt, nationalparker, naturreservat, vattenskyddsområden, strandskydd och terrängkörning, för att bara nämna några. Ledamöterna har kanske känt ett behov av motionera eftersom det inte kommer så många förslag från regeringen.

På fem områden har utskottet tillkännagivanden som ska styra upp regeringens arbete. En majoritet i utskottet har alltså uttryckt en stark åsikt, och detta kommer att styra regeringens arbete på de områdena, om saker och ting går rätt till.

Det handlar om EU:s naturvårdsdirektiv, rovdjursjakten, viltförvaltningsdelegationer, arbete för biologisk mångfald och översyn av strandskyddet. Jag tänkte tala lite om de fem olika tillkännagivandena.

Naturvårdsarbetet inom EU är väldigt viktigt och bedrivs genom art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet. Dessa direktiv behövs för skydda livsmiljöer och vilda djur och växter inom EU och för att säkerställa att EU lever upp till internationella åtaganden på området, till exempel Nagoyaöverenskommelsen. De europeiska reglerna utgör också rammar för svenska bestämmelser och för hur bevarandearbetet bedrivs.

Herr talman! Till de båda direktiven finns fogade annex med uppräknningar av arter som ska skyddas i Sverige. Annexen är gamla och upplevs som oerhört stelbenta. De skrevs många decennier bakåt i tiden.

Saker och ting förändras med tiden, också på detta område. Nationella förutsättningar är olika. Utskottets majoritet vill därför att regeringen verkar för att förändra de båda direktiven så att Sverige får ett visst inflytande över annexen.

Man kan förklara det med att skarven kanske inte längre bör anses som en hotad art i Sverige, medan det vore ytterst skäligt att fundera över de starkt minskande bestånden av ejder i våra skärgårdar eller göken som minskar i antal eller hur vi bör skydda lärkan, som också blir alltmer sällsynt. Detta är vad det första tillkännagivandet handlar om.

Utskottets andra tillkännagivande handlar om rovdjurspolitiken. Efter decennier av oro och strider om den svenska rovdjurspolitiken fattade riksdagen för ett och ett halvt år sedan med stor majoritet beslut om hur den svenska rovdjurspolitiken ska utformas.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* föreslog den förra regeringen, alliansregeringen, att det övergripande och långsiktiga målet ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och

bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Samtidigt ska det finnas respekt för människor och bygder. Tamdjurshållning ska inte påtagligt försvåras, och socioekonomiska hänsyn ska tas.

I propositionen fanns mål för de enskilda rovdjursstammarna med referensvärden för populationsstorlek och utbredningsområden. Där föreslogs också att toleransnivån för skador på ren inte bör vara mer än maximalt 10 procent räknat på en samebys totala antal renar. Ni ska veta att det som samebyarna accepterar i ett riksdagsbeslut faktiskt är skador på 10 procent – vart tionde djur. Det är ganska mycket.

Utskottet anser att balansen i dessa beslut är bra. Reglerna har varit i kraft ett år och börjar nu få genomslag. Det är därför olyckligt att regeringen ger olika budskap och signaler i olika sammanhang. Utskottets tillkännagivande i denna del ska ses som en tydlig signal att det inte finns någon majoritet i riksdagen för att ändra tidigare beslut.

Inom rovdjurspolitiken har de regionala viltförvaltningsdelegationerna fått en tydlig roll. Det finns många anledningar till det. Dels är förhållandena väldigt olika i olika delar av Sverige, och kunskapen om detta finns hos de människor som bor och lever i de olika länen, dels är viltförvaltningsdelegationerna sammansatta av olika intressen och olika organisationer, vilket ger en bred och bra diskussion om de ramar som sätts av Naturvårdsverket för den regionala förvaltningen.

Det innebär också att de är ett forum för dialog och diskussion, vilket är viktigt i så omtvistade frågor. Slutligen innebär det att transparensen ökar och därmed också förståelsen för de beslut som fattas, vilket är bra för acceptansen lokalt av riksdagens beslut. Därför vill utskottets majoritet förtydliga viltförvaltningsdelegationernas roll och ställning genom en översyn syftande till att stärka deras ställning och regionala roll.

Det var tre tillkännagivanden.

Herr talman! Utskottets fjärde tillkännagivande rör vikten av att stärka arbetet för biologisk mångfald. Alliansregeringens proposition *Strategi för biologisk mångfald* 2013/14:141 behöver förverkligas.

Uppdraget till Naturvårdsverket om arbete med att öka förståelsen för den biologiska mångfaldens betydelse är förstås viktigt. Dessutom behöver utredningen om ekosystemtjänster och dess förslag bli verklighet. Utskottet vill ändå ytterligare betona vikten av detta arbete, därav tillkännagivande nummer fyra.

Centerpartiet har i en partimotion yrkat att arbetet med artskyddsbrott ska förstärkas, både nationellt och internationellt. Bakgrunden är allvarlig. Polis och åklagare prioriterar inte artskyddsbrott i Sverige, trots att vi vet att brottslingar till exempel länsar fågelbon på hotade arters ägg. Kustbevakningen skulle kunna bidra med både skydd, övervakning och beivrande av artskyddsbrott, men deras uppdrag måste förtydligas.

Herr talman! Internationellt utgör handel med hotade arter en av de största inkomstkällorna för organiserad brottslighet. Fundera en stund på det!

I fattiga länder skjuts vakter i nationalparker till döds. Djur som noshörningar och elefanter sövs och berövas levande sina horn och betar, för att sedan lämnas i plågor. Stora apor fångas in och smugglas under vedervärdiga förhållanden mellan länder och kontinenter. Det finns oerhört många vittnesmål om hur illa skyddet av hotade arter sköts.

Regeringen hänvisar till Citeskonventionen, men det finns allvarliga klagomål på hur det arbetet fungerar. Detta har lyfts upp av bland andra USA:s regering, men vår regering bryr sig inte. Internationellt polissamarbete inom Interpol och Europol måste få ett förtydligt uppdrag för att förhindra denna verksamhet.

Jag är ytterst bedrövad över att socialdemokrater, miljöpartister och sverigedemokrater *inte* har förmått att se dessa missförhållanden utan gemensamt avslår vår motion. Jag vill tacka M, FP, KD och V för stödet i denna fråga. Jag kommer inte att ge mig. Här måste vi göra mer!

Slutligen: Ett område där det finns otaliga konflikter runt om i vårt land är strandskyddet. Vi vill naturligtvis skydda de områden som behöver skydd och garantera allas tillträde till vackra stränder. Ändå är det ett oemotsägligt faktum att det runt om i vårt land finns många områden där det skulle kunna byggas bostäder eller där man kunde tillåta företagsamhet att utvecklas. Jag vill ge tre exempel.

Det första är Möja, en liten ö i Stockholms skärgård där befolkningen kämpar för att kunna vara kvar. Strandskyddsgränserna täcker i stort sett hela ön och gör det omöjligt att som ung bygga eget hus i närheten av familj eller företag eller som gammal att skapa ett förenklat boende. Resultatet kommer att bli en utarmning av den unika skärgårdsmiljön.

Andra exemplet är Halmstad. Här skyddas stora delar av den vackra stranden rigoröst. Andra delar är redan exploaterade. Trots detta får man inte bygga en restaurang i de redan använda områdena eller skapa något nytt i närheten av stranden, inte ens i de områden som redan används och där det redan finns mycket folk.

Tredje exemplet är min hemkommun Valdemarsvik, med massor av småsjöar i mosaiklandskapet och en lång och vindlande kust som redan har naturreservat på skyddsvärda delar. Det är en djup skärgård med några få familjer som kämpar för att kunna vara kvar. Här skulle man kunna peka ut utvecklingsområden, LIS-områden, där landsbygdsutveckling kan äga rum på ett sätt som gynnar alla.

Därför är jag glad att utskottsmajoriteten nu tydligt pekar ut för regeringen att strandskyddet behöver göras mer ändamålsenligt över hela landet i syfte att förbättra möjligheterna för byggande, boende och näringsverksamhet.

Herr talman! Jag står självfallet bakom flera reservationer, framför allt om de tillkännagivanden som jag tycker det är bra att vi får på plats, men vill yrka bifall bara till reservation 14 om artskyddsbrott.

Anf. 94 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Lena Eks anförande, för jag kände att jag behövde få klarhet i hur Centerpartiet och Lena Ek får ihop ekvationen

med att ha synpunkter på hur andra länder hanterar sina utrotningshotade arter samtidigt som Lena Ek och Centerpartiet inte tycker att andra ska lägga sig i hur vi hanterar våra arter.

Centerpartiet har tillsammans med de andra allianspartierna och Sverigedemokraterna i det här betänkandet gått fram med att man vill att "regeringen inom EU bör verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige". Det pratade Lena Ek mycket om.

Men det pågår ju en översyn och modernisering av direktiven och annexen. Jag förstår inte riktigt varför Sverige inte skulle kunna delta i det arbetet. Lena Ek nämnde olika exempel. Till exempel är ejdern av olika anledningar hotad i Sverige. Självklart ska det in i de här listorna. Men varför skulle vi behöva göra det arbetet i Sverige? Tänker vi att man ska göra likadant i andra länder? Det är min fråga. Hur har ni rent konkret tänkt att detta ska gå till, jämfört med hur det går till i dag med översynen av direktiven?

Anf. 95 LENA EK (C) replik:

Herr talman! Det här blir lite roligt. Dagens regler tillåter ingen översyn, utan vad EU arbetar med är just att försöka ändra reglerna så att man ska kunna göra en översyn. Det tycker jag är bra, men det tycker uppenbarligen inte Stina Bergström.

Det är viktigt att inse att biologisk mångfald och artskydd inte är statiskt. Vi måste ha regler där vi kan lyfta ut arter som har klarat sig och ligger över gränsen, för att fokusera på att lyfta in andra som minskar eller håller på att helt försvinna. Det är den flexibiliteten som vi har försökt arbeta med i flera år.

Just därför att Miljöpartiet ingår i regeringen tycker vi att det är viktigt med detta tillkännagivande, för det är viktigt med den här flexibiliteten, att kunna förändra annexet i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet så att det adresserar dagens problem och inte de problem som fanns för 50 år sedan.

Stina Bergström säger ibland bra saker. Men det finns också en tendens att överdriva och slira på formuleringar som jag inte gillar – det ska jag vara ärlig och säga. Det finns inget här som skulle visa att vi inte tycker att de gränsöverskridande reglerna i Europa för biologisk mångfald ska finnas kvar. Det finns inte! Det var ett sakligt felaktigt påstående. Däremot behöver reglerna förbättras.

Jag skulle vilja fråga Stina Bergström hur i allsin dar man kan rösta nej till yrkandet om artskyddsbrott, så som situationen ser ut och så himla dåligt som Cites fungerar.

Anf. 96 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Det står faktiskt i tillkännagivandet att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad ska avgöras i Sverige. Det är det ni går ut med. Det finns ingen förklarande text i motionen om vad man menar med detta.

Nu säger Lena Ek att det är för att ni vill att man ska kunna se över direktivet och modernisera det. Okej, men säg då det i så fall. Jag kan hålla med om att detta självklart är rörlig materia. Vi såg till exempel i går, när Artdatabanken kom med sin rödlista, att björnen nu är hotad, efter att ha haft rätt bra status i många år. Det har skjutits för många björnar. Det har också skjutits för många lodjur, som nu är starkare hotade. Då måste vi förhålla oss till det och ha en bra rovdjurspolitik.

Beträffande Cites: Jag är också uppdaterad om att det finns många brister, och regeringen vet också att det finns många brister i det arbetet och att vi behöver ha starka röster internationellt i arbetet i fråga om utrotningshotade arter och artskyddsbrutt.

Men tror Lena Ek och Centerpartiet att vi blir en starkare röst i det arbetet om vi samtidigt själva bryter mot de internationella överenskommelser som vi har skrivit under? Vargen är till exempel strikt skyddad genom EU:s art- och habitatdirektiv. Vi måste ha en rovdjurspolitik som förhåller sig till det, om vi ska kunna vara en stark röst ute i världen och strida för att även andra länder ska skydda sina utrotningshotade djur. Det kan ju finnas de som tycker att de har alldeles för många tigrar, lejon, elefanter eller noshörningar inom sitt lands gränser och tycker att de själva ska få bestämma hur många de kan skjuta.

Anf. 97 LENA EK (C) replik:

Herr talman! Nu var vi där igen! Stina Bergström påstår att Sverige bryter mot internationella förpliktelser. Men det är inte fastslaget någonstans, utan det är möjligen något som Stina Bergström tycker själv. Det har man all rätt att tycka, men man ska inte komma med felaktiga påståenden.

Stina Bergström har ägnat en stor del av sitt anförande åt att bygga upp något slags harm mot att vi vill modernisera art- och habitatdirektivet, ett direktiv som bygger på 50 år gamla fakta, där vi har helt andra arter som behöver skyddas. En del har vi inte lyckats förbättra situationen för. Det är sorgligt, och där behöver vi ta krafttag. Det är därför vi har ett annat tillkännagivande om att göra just det.

Men det är ändå så att nya arter behöver detta europeiska skydd. Det är arter som rör sig över gränserna. Jag har nämnt några, som lärkan och göken. De borde möjligen, på vetenskaplig grund, plockas in på listan, annexet, för skyddade arter. Men det är omöjligt att göra det i dag därför att reglerna inte medger det.

Jag vill ha en regering som aktivt ser till att de två direktiven blir uppdaterade på ett sådant sätt att man kan plocka ut det som har gått bra från annexlistorna och plocka in det som absolut behöver skydd.

Slutligen sägs det i majoritetstexten om artskydd: ”Arbetet mot artskyddsbrutt är också mycket angeläget.” Det är bra. Jag skulle säga att det på sina håll är katastrof. Sedan sägs det: ”Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att åtgärder vidtas globalt genom Citeskonventionen.”

Jaha, det är alltså stor tillfredsställelse. Men vi ser hur det går till i andra länder, och vi ser att internationell polis inte följer upp detta. Det

handlar om den tredje största intäktskällan för organiserad brottslighet. Jag tycker inte att detta är tillfredsställande. Jag yrkar bifall till den reservation som vi har lämnat om artskyddsbrott.

Anf. 98 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är som sagt ett omfattande betänkande som vi debatterar i dag. En av de frågor som ännu inte har tagits upp i debatten är alla pengar som vi lägger på sådant som faktiskt förstör vår miljö – så kallade miljöskadliga subventioner. Vänsterpartiet lägger i reservation 3 fram ett förslag om att miljöskadliga subventioner ska fasas ut, och vi vill att regeringen antar en handlingsplan för hur utfasningen ska gå till.

I Sverige lägger vi, enligt en rapport från Naturvårdsverket, miljardtals kronor, uppskattningsvis 50 miljarder kronor årligen, på subventioner – alltså rena ekonomiska bidrag – eller skattenedsättningar till exempelvis flygtrafiken och sjöfarten. Och kärnkraften tar inte sitt fulla ekonomiska ansvar i händelse av en olycka.

Det handlar om att vi har ett reseavdrag som gynnar privatbilism och som leder till ökade utsläpp. Det handlar om nedsättningar av koldioxidskatten. Den tidigare borgerliga regeringen avskaffade koldioxidskatten för kraftvärmen, vilket har lett till ökad förbränning av kol, vilket i sin tur har lett till ökade utsläpp. Det finns också stora subventioner inom jordbrukssektorn.

Vi borde egentligen vara ganska överens om det här. I internationella sammanhang är den svenska regeringen pigg på att kräva att andra länder ska avskaffa sina subventioner till sådant som förstör miljön. Sådant driver vi på EU-nivå, och sådant driver vi i FN-sammanhang. Och det är bra. Men varför händer så lite här?

Jag har tagit upp frågan med den tidigare miljöministern, Lena Ek som är med och debatterar i dag, och med nuvarande klimat- och miljöminister Åsa Romson. Men jag tycker ärligt talat inte att jag har fått något bra svar. Jag får ett erkännande om att vi lägger pengar på sådant som förstör miljön och att det inte är bra. Men att vi ska ha en sammanhängande strategi för att få bort de miljöskadliga subventionerna får vi tyvärr inte gehör för. Men det behövs. Vi behöver en strategi för att få bort de miljöskadliga subventionerna. De är i stort sett identifierade. Naturvårdsverket har gjort bra granskningar av vilka subventioner som förstör och som finns i Sverige. Egentligen är det bara att sätta spaden i marken och börja ta bort dem.

En annan fråga som inte heller har kommit upp i dagens debatt ännu är den så kallade stoppregeln som fanns i miljöbalken tidigare. Stoppregeln var en ganska speciell bestämmelse. Den gav ett särskilt skydd till hotade arter ifall till exempel en ansökan om att bedriva täktverksamhet kom in, till exempel om att starta ett stort stenbrott någonstans. Det är ett stort ingrepp i miljön, och ifall det då fanns risk för att hotade arter skulle hotas blev det helt enkelt nej till en sådan ansökan.

Det var en fin regel som vi hade i svensk lagstiftning tidigare. Vi sa helt enkelt att biologisk mångfald, hotade arter, var överordnade ekonomiska intressen och storskaliga industriella ingrepp i vår miljö. Men

stoppregeln togs bort från svensk lagstiftning 2009. Vänsterpartiet var faktiskt det enda partiet som motsatte sig det då.

Jag tycker att Nordkalks tillstånd för att bedriva storskaligt kalkbrott på norra Gotland är ett ganska konkret exempel på hur det kan gå när vår miljölagstiftning urholkas på det sättet. Nu ska det nämnas att det tillståndet är överklagat och ligger i förhandlingar i domstol. Men det visar att vi behöver ett starkt skydd för hotade arter i vår lagstiftning. Och Vänsterpartiet tycker att ett bra sätt att stärka det skyddet är att återinföra stoppregeln. Därför vill jag yrka bifall till reservation 4 där just det tas upp.

Herr talman! Jag vill också ta upp frågan om biologisk mångfald. Den har debatterats i flera replikskiften. Ibland blir biologisk mångfald lätt som ett mantra. Alla säger att vi behöver den biologiska mångfalden, men varför det egentligen? Stina Bergström var inne på det tidigare, nämligen att vi behöver naturen. Naturen klarar sig väldigt bra utan människan. Men vi behöver allt som finns i naturen.

Någon har liknat biologisk mångfald och den mångfald av arter som finns i naturen vid ett flygplan. Ifall man tar bort en komponent ifrån ett flygplan skulle nog ingen gå med på att sedan flyga med det flygplanet. Hela mekanismen blir då plötsligt osäker. Men när det gäller naturen är vi beredda att ta ganska stora risker. Redan nu utplånas mängder av arter på grund av mänsklig verksamhet. Vi vet samtidigt att alla arter samvarierar med varandra. Om en försvinner kan en annan hotas och så vidare.

Det tycker jag är ett konkret exempel på att biologisk mångfald är extremt viktig. Vi tycker inte bara att det är fint att ha mångfald av växter och djur ute i naturen. Det är en förutsättning för mänskligt liv på jorden.

Herr talman! Därför måste vi skydda betydligt mycket mer mark än vi gör i dag. Bland annat Johan Büser från Socialdemokraterna har tagit upp att det nu kommer förstärkningar i budgeten för skydd av mark och skog. Det välkomnar vi i Vänsterpartiet verkligen. Men vi vill också understryka att när vi skyddar mark ska det inte bara handla om stora arealer i norra Sverige, som är relativt lätta att skydda eftersom inte lika många intressen gör anspråk på markerna där. Det måste vara representativa marker. Det ska vara marker över hela Sverige, och det ska vara representativt. Inte bara vissa arter ska skyddas. Vi måste göra en analys av vilka områden i Sverige som vi vill ge ett särskilt skydd.

Vi gör det inte bara för att vi i Sverige vill göra det. Det är också ett internationellt åtagande som vi har, bland annat från den stora konferensen om biologisk mångfald i Nagoya 2010. Jag noterar att Sverige ännu inte har ratificerat slutsatserna från Nagoya. Vi har alltså inte tagit in slutsatserna från Nagoya i vår lagstiftning ännu. Det ska komma senare i år, och det tycker Vänsterpartiet är bra. Det har vi kämpat för länge.

Man blir glad ibland om man till slut får sin vilja igenom. Men i framtiden måste sådana ratificeringsprocesser gå fortare. Ett av skälen till att det har gått så sakta är att EU tar lång tid på sig. Måste vi alltid vänta in EU i sådana processer? Sverige borde kunna gå före och ratificera själva.

Avslutningsvis noterar jag att det finns ett visst mått av schizofreni hos borgerligheten. Å ena sidan är vi överens om att den biologiska mångfalden ska stärkas, och det skickar vi med till regeringen. Det är bra. Å andra sidan lägger de borgerliga partierna fram förslag om att strandskyddet och allemansrätten ska urholkas. De vill jaga fler hotade arter i Sverige.

Moderaterna och Sverigedemokraterna vill försämlra för miljöorganisationer att aktivt delta i rättsliga prövningar i miljöfrågor. Det är schizofrent och märkligt. Å ena sidan säger man det ena, och sedan lägger man fram konkreta förslag om det andra. Det är också exempel på hur de borgerliga partierna vill gå bakåt i svensk miljöpolitik. Jag yrkar avslag på de förslagen.

Anf. 99 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! En första reflektion är att vi brukar ha konstruktiva debatter i de här sammanhangen. I dag är den ovanligt svart och vit. Det är också ovanligt mycket singlar hit och dit.

Jag talar från min egen och Folkpartiets utgångspunkt. Artrikedom och biologisk mångfald kan ses som att vi ska kunna ha vinning av detta genom ekosystemtjänster. För robustheten när det gäller klimatförändringar har det under senare år visat sig att biologisk mångfald är en väldigt viktig faktor.

Artrikedomen och den biologiska mångfalden har också ett egenvärde. Det finns både kända och okända ekosystemtjänster, så i det stora hela vet vi egentligen inte hur samspelet mellan människan och naturen har uppkommit. Om jag ska vara lite filosofisk kan det finnas arter som vi aldrig upptäcker. De hann försvinna innan vi upptäckte dem, och det kan kännas lite tragisk.

För att vara lite mer formell vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet, förutom under punkt 15 som handlar om artskyddsbrott och punkt 21 som handlar om vattenskyddsområden. Under dessa två punkter har Folkpartiet tillsammans med övriga allianspartier – Vänsterpartiet ställer sig också bakom reservationen om artskyddsbrott – reservationer som jag yrkar bifall till. Det är alltså reservation 14 och reservation 19.

Utgångspunkten behöver ju inte vara den som jag tycker att alltför många har i den här typen av debatter, att all förändring innebär per definition en försämring. För mig kan förändring och utveckling bara handla om att man inför ett mer ändamålsenligt skydd. Det är inte alls fråga om att sänka ambitionsnivån. Det är väldigt lätt att prata om sänkt ambitionsnivå bara för att man ska ändra en sak.

Herr talman! Det finns två tillkännagivanden som jag har lite egna reflektioner kring.

Det ena tillkännagivandet handlar om kopplingen till art- och fågeldirektivet och att man ska anpassa regelverket till den nationella nivån och nationella förutsättningar. Det betyder inte att vi ska ha ett sämre skydd, utan vi ska ha ett mer ändamålsenligt skydd som passar Nordeuropa och Sverige.

Det är precis som Lena Ek var inne på, att de annex som finns är väldigt generella. Det finns andra sådana exempel, kanske något haltande men ändå. När vi arbetade fram förvaltningsplanen för ål fick varje land upprätta sin plan utifrån de förutsättningar som ingick i planen. Men kravet på planen och vad man skulle uppnå var ju lika för alla. Vi har tidigare här diskuterat om funktionskrav, målstyrda krav och så vidare. Det viktiga är vad vi ska uppnå.

Det är inte säkert att vi ska ha samma metoder i Sydeuropa som vi har i Nordeuropa. Men vi har samma krav på oss att skydda utrotningshotade arter och den biologiska mångfalden.

Det andra tillkännagivandet handlar om att den beslutade rovdjurspolitiken ska ligga fast. Det handlar ju inte om att någon vill utrota någon art. Nu pratas det mycket om varg, men det handlar om att samtliga stora rovdjur ska ha en gynnsam bevarandestatus. Något annat har väl aldrig någon påstått över huvud taget. Artdatabanken konstaterar att björnen kanske har en sämre status. Då kommer naturligtvis ett sådant beslut att fattas på nationell nivå. Vi får ändra det.

Det här handlar mycket om långsiktighet. Jag förstår inte heller den mer reflexmässiga invändningen. Det handlar inte om för eller emot, utan det avgörande är ändamålsenligheten.

När det gäller viltförvaltningsdelegationen måste man se om det finns en möjlighet att förtydliga och förstärka det mandat som delegationen har. Det handlar mycket om delaktighet och lokal förankring.

Samma sak gäller strandskyddet. Jag var med i debatten 2008 inför de nya strandskyddsreglerna som trädde i kraft den 1 juni 2009. Det var exakt samma argument då. Vi hamnar i en diskussion om vi är för eller mot strandskydd, om att strandskyddet ska avskaffas. Från Folkpartiet är vi för ett starkt generellt strandskydd, men det är ju inte ändamålsenligt. Det måste kunna anpassas till olika situationer, till högexploaterade områden och till landsbygden. Där har vi varit överens.

Vad hände efter 2009? Det hände i princip ingenting, inte ens det som vi ville skulle hända. Det byggdes och utvecklades ju inte på landsbygden. Det är inte så att bara för att vi gör strandskyddet mer ändamålsenligt för landsbygden upphör alla andra regler inom strandskyddet att gälla, till exempel passagereregler. Den paragrafen finns naturligtvis kvar. Det handlar bara om att man ska kunna skapa områden på ett ändamålsenligt sätt. Det var ju syftet 2009, men tyvärr har det som vi ville uppnå inte slagit in. Inte heller de onda aningar som framfördes 2008 har uppfyllts. Jag tror inte att vi ska se det hela som så oerhört svart och vitt.

Sedan är vi eniga om att vi ska stärka den biologiska mångfalden. Det känns ganska ofarligt, och svaret på den frågan är väl att antingen gör man det eller inte. Vi är överens om att vi ska göra det, så det är väl bra.

Jag hoppar över reservationerna. Jag ska bara nämna en sak kring reservation 19 när det gäller vattenskyddsområde. Det vi säger där är att vi vill få till en ändamålsenlig dialog. Just detta är väldigt allmängiltigt också i andra sammanhang. Kan man inte få till en ordentlig dialog med dem som det berör i vardagen, då är det oerhört svårt att få en accepterad

lagstiftning som de berörda tar ansvar för. Det finns nog större djup i den reservationen än bara vattenskyddsområden.

Finns det någon röd tråd i detta? Det handlar om att stärka skyddet för biologisk mångfald, men det handlar också om att förflytta maktbefogenheter och påverkansmöjligheter för enskilda personer. Vi pratar om att överföra maktbefogenheter från EU till nationell nivå, men vi pratar också om att överföra makt från nationell till regional nivå, alltså så nära den som berörs som möjligt. Men vissa beslut måste fattas på en högre nivå.

Jag har drivit som ett mantra att det ska vara en ökad delaktighet för de människor som påverkas. Det ger större acceptans och mer ansvarstagande för de beslut som fattas.

Det finns också en landsbygdsdimension i detta. Det handlar till exempel om möjligheten för människor på landsbygden att påverka. Det gäller strandskyddet kopplat till landsbygdsutveckling. Det gäller också viltförvaltningsdelegationen. Det är klart kopplat till landsbygden.

Från Folkpartiets eller från någon annans sida handlar det definitivt inte om att försvaga något skydd, utan det handlar om skapa ändamålsenliga, fungerande skydd som människor upplever riktiga. Då är det viktigt att kunna se helheten i balansen mellan många gånger mycket viktiga bevarandebestånd.

Alltför ofta ställs dessa bevarandebestånd emot utvecklingsmöjligheterna. I mina hemtrakter har det varit en väldig diskussion om hur det är möjligt att man trålar i en marin nationalpark. Det har man gjort i över hundra år, och sedan har området gjorts till nationalpark. Ett och annat bevarandebestånd finns naturligtvis kvar, de stora bevarandebestånden. Det har nu reglerats på ett bra sätt. Det går alltså att med viss möda reglera om alla är med på vad man vill uppnå. Då går det att skapa ett samband mellan bevarandebestånden och brukandebestånden. Det är jag helt övertygad om.

(Applåder)

Anf. 100 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag har många frågor som jag skulle vilja ställa till Lars Tysklind. Jag tänkte börja med strandskyddet eftersom Lars Tysklind i sitt anförande sa att det man ville uppnå 2008 när man beslutade om att lätta på strandskyddet inte har uppnåtts.

Jag har, precis som Lars Tysklind, varit mycket på västkusten och sett utvecklingen där, sett vad som hänt med stränderna och byggandet. Där finns mycket klippor som helt enkelt blivit privatiserade. Människor har tidigare kunnat gå på de ställena. Det är samma förhållande som det jag tog upp i mitt anförande om Anna-Greta som behöver klättra över en stängd grind. Där skulle man ha velat se en ordentlig skärpning av strandskyddet. Jag vill fråga Lars Tysklind varför han tror att det inte har blivit så.

Vad beträffar frågan om lättande av strandskyddet håller man på med en utvärdering. Jag har bara sett resultatet från min del av landet, Värm-

land. Där har länsstyrelsen i samråd med kommunerna ändrat strandskyddet och minskat det utökade strandskyddet i länet med 43 procent. Dessutom har vi fått många så kallade LIS-områden på olika ställen i länet. Det har medfört en hel del upprörda känslor hos dem som bor i de områdena och är vana att kunna gå på stränder där det nu byggs sommarstugor. Det har varit ett problem.

Vad är det egentligen som inte har uppnåtts? Vi har fått en lättnad i strandskyddet i många landsbygdskommuner, men framför allt har vi inte fått en skärpning där det behövs. Eller?

Anf. 101 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Om vi tar Bohuskusten ser vi att det fortsatt är mycket restriktivt där. Det går inte att komma ifrån att det i de högexploaterade områdena är mycket större tryck på byggnation och sådant. Jag har inte noterat att det sedan 2008 skulle ha skett några förändringar på den punkten i och med att kommunerna tog över. Det var ju den stora diskussionen. Kommunerna tar över från staten, och nu kommer det att gå snett, sas det. Men det hände inte. Kommunerna har de facto tagit sitt ansvar. Det finns ett kontrollsystem, och länsstyrelserna har överklagat en del beslut men inte speciellt många. Kommunerna har för det mesta fattat bra beslut.

När det gäller historien om Ljungskile tycker jag att det mer låter som ett slags hävdhistoria. Jag ser inte riktigt kopplingen till strandskyddet och kan därför inte kommentera det ytterligare.

Det som däremot hänt är att landsbygdsutveckling i strandnära lägen visat sig vara en ganska komplicerad historia. Ute i kommunerna upplever man reglerna som väldigt komplicerade, och därför har nog de flesta inte infört dem. Nu kanske det har blivit bra i Värmland, men på många andra ställen har det inte fungerat.

Som jag sa tidigare måste man, även om man inrättar sådana områden, också ta övriga hänsyn. Det talas mycket om att det ska byggas på stränderna. LIS står för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, och just strandnära är egentligen något helt annat. Det talas om ett slags motsatsförhållande, svart och vitt, som inte på något sätt har uppstått efter lagändringen.

Anf. 102 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag håller med om att lägen utanför 100 meter, alltså det generella strandskyddet, är strandnära. Jag bor själv 200 meter från sjön och tycker att jag inte kan bo bättre.

Det är lite konstigt att Alliansen och Sverigedemokraterna är så angelägna om att driva igenom ytterligare lättnader av strandskyddet när de samtidigt har så dålig koll på vad det beslut som fattats har lett till. Varför inte vänta på den sammanställning som Naturvårdsverket har gjort och som ska presenteras till sommaren? Då ser vi hur mycket lättnader det har blivit i olika delar av landet. Det känns som om det är mycket tyckanden i den här frågan.

Jag vill passa på att fråga Lars Tysklind en annan sak. Jag fick ingen ordning på det som sas om tillkännagivandet beträffande EU:s art- och habitatdirektiv. Jag försökte fråga Lena Ek, men det kändes inte som att hon talade utifrån de två meningar som motiverade tillkännagivandet, utan hon talade egentligen utifrån det som vi skriver i vår reservation, att det pågår en översyn i EU, och också en modernisering, av habitatdirektiven. Så vad, Lars Tysklind, är det ni vill ska göras i den här frågan som inte även vi tycker ska göras?

Anf. 103 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Vad Stina Bergström och Miljöpartiet vill vet jag inte riktigt, men nu görs en utvärdering och vi ska från svensk sida arbeta för att få en del beslutsprocesser flyttade över till nationell nivå. Motionsinstrumentet innebär inte att man kommer med fullständiga lösningar, utan man lyfter upp frågan och har ett slags idé om vart man är på väg.

Det är mycket tydligt att vi tycker att art-, habitat- och fågeldirektivet har varit stelbent och centralstyrt. Den utveckling vi vill se är att det tas hänsyn till de nationella särdragen. Det betyder definitivt inte att vi ska ha ett sämre skydd utan att vi ska ha anpassade skydd. Det kan till och med bli ett bättre skydd.

Det exempel som Lena Ek gav tas ofta upp just för att visa på problemet. Fågeln skarv är inte utrotningshotad i Sverige. När jag var yngre var det en ganska ovanlig fågel, och vi blev glada när vi såg den. Vi kallade den ålkråka. Nu finns den överallt. Om vi då har regler på Europainivå som inte är anpassade till en sådan spridning måste vi kunna ändra reglerna på ett enkelt sätt. Det är det som det handlar om.

Definitionen av strandnära lägen kan vi hålla på att diskutera. Alla kanske inte tycker att 200 meter är strandnära läge, utan då gäller det vanliga strandskyddet. Det är det som egentligen gäller överallt. Vi behöver ha en process så att det kan byggas i strandnära lägen utan att de syften som strandskyddet har riskeras.

Anf. 104 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Lars Tysklind sa i sitt anförande att man har bottenrålat i naturreservat i hundra år eller något sådant. Han menade väl att man har bottenrålat i det område som sedan blivit naturreservat.

Det lät som om Folkpartiet tycker att det är oproblematiskt att man bottenrålar i naturreservat. Vi i Vänsterpartiet tycker inte att det är oproblematiskt. Ungefär 5 procent av Sveriges havsyta ingår i så kallade marina Natura 2000-områden och därmed i EU:s naturskyddsområde Natura 2000. I många av dessa områden får man bedriva bottenråkning.

Enligt mitt förmenande är vitsen med ett särskilt naturskyddat område att man är extra varsam där. Man kanske utesluter fiske helt och hållet. Har man fiske ser man till att man har de absolut försiktigaste metoderna.

Tycker Folkpartiet att bottenråkning är en metod som man kan använda i naturreservat? Är det en helt oproblematisk metod?

Jag skulle också vilja fråga vad Folkpartiet anser om de miljökadliga subventionerna. Vi i Vänsterpartiet föreslår en strategi för att fasa ut de miljökadliga subventionerna. Ungefär 50 miljarder svenska kronor går varje år till verksamhet som leder till ökad nedsmutsning och utsläpp i vår natur. Vill inte Folkpartiet ha en strategi för att få bort det här?

Anf. 105 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Vi har diskuterat bottentrålning ganska många gånger, Jens Holm och jag. Jag tror nog att Jens Holm vet att jag och Folkpartiet inte tycker att det är helt oproblematiskt. Exemplet med Kosterhavets nationalpark visar väl också att det inte är helt oproblematiskt.

Tillkomsten av nationalparken byggde som ni alla vet på att man kunde få till ett samspel med fisket, så att bevarandeintressen och brukarintressen kunde gå hand i hand. Det blev en brukande nationalpark. Det kan kanske jämföras med att miljöinsatser i produktionsskog, om man gör dem generellt, kan vara nog så viktiga som skydd av ett mindre område.

Men jag tycker snarare att just det här fallet är ett oerhört bra exempel på hur människor får ta ansvar för sin egen vardag. Den yrkesgrupp som har löst problematiken är fiskarna själva. Det man hörde i intervjuer i riksnyheter angående skärpta regler för trålning i Kosterhavets nationalpark var ganska symtomatiskt. När fiskarna blev uppringda sa de: Jättebra – nu genomför man de regler som vi har föreslagit själva.

Det är precis dit jag tycker att man ska komma. De människor som brukar ett område har stor förståelse för området. Man har förståelse för vad som ska skyddas, och man tar ansvar för de åtgärder som ska vidtas. Det är precis det man har gjort.

Detta är definitivt inte oproblematiskt. Det som är viktigt är att alla inblandade ser verkligheten och är en del av lösningen.

Anf. 106 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det är bra att vi är överens om att bottentrålning inte är oproblematiskt, i synnerhet inte i naturreservat. Bottentrålning innebär att man har stora garn som släpar, ofta längs med botten eller precis ovanför, och river upp det som finns där. Det kan förstöra miljön nere på botten. Även om man har det i ett naturreservat här finns det mängder av andra områden där man också bedriver bottentrålning. Jag förstår inte varför man inte bara kan säga: Det här är ett område som vi skyddar lite extra, och därför vill vi inte ha de här metoderna här över huvud taget.

Herr talman! Jag fick inget svar på min fråga om miljökadliga subventioner, så jag ställer den igen. Vill inte Folkpartiet ha en strategi för att fasa ut miljökadliga subventioner? Tycker ni verkligen att det är okej att vi lägger ungefär 50 miljarder kronor per år på direkta bidrag och skattenedsättningar för sådant som faktiskt förstör vår miljö?

Anf. 107 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag kommer att svara på frågan om miljökadliga subventioner. Men först vill jag säga att det ligger något oerhört

problematiskt i resonemanget om man säger att detta ska skyddas och att ingen får göra någonting. Det finns människor som har bott och verkat i de här områdena under långa tider, och de ska faktiskt kunna bo kvar där och försörja sig i sina traditionella näringar. Det känns som ett väldigt starkt ovanifrånperspektiv om man säger: Nu har vi bestämt att det ska vara skyddat, så nu får ni sluta med det ni håller på med och göra någonting annat.

Det handlar om att visa hur man kan göra detta på ett miljömässigt acceptabelt sätt. Det viktiga är inte verktyget, utan resultatet vi ska uppnå. Det har visat sig i det här området att man tar hänsyn. Man trålar inte på hårdbottnar och på de ställen där det finns risk att man skulle gå in i koraller, utan man trålar på mjukbottnar rakt av. Man vet vad man gör och begränsar områdena ganska mycket. Nu har man begränsat dem ännu mer.

När det gäller miljöskadliga subventioner kan jag ge ett ganska förenklat svar från Folkpartiets sida. Vi är för ekonomiska styrmedel. Men det gäller att hela tiden göra analyser för att se till att de används rätt. Det finns säkert många miljöskadliga subventioner, om vi nu ska kalla dem så, där det inte finns någon riktigt klar bild av konsekvenserna. Vi är inte främmande för att titta på detta, men det måste hela tiden vägas mot andra saker. Det är ingen fråga som vi tycker är oviktig på något sätt.

Anf. 108 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Ärade riksdagsledamöter och åhörare! Alliansregeringen byggde under mödosamma former upp en ordning för licensjakt som visat sig vara mycket viktig i de delar av Sverige där vargtrycket är särskilt högt. Den har varit en del i en bredare strategi för en levande landsbygd. Denna linje försökte alliansregeringen freda både från EU-regleringar och från olika rovdjursorganisationer. Tyvärr riskerar den rödgröna regeringen och dess oklara besked på området att riva upp ordningen och vrida tillbaka klockan.

Vi kan ta del av olika redogörelser från människor som varit ytterst nära att bli angripna av varg, senast en man från Årjäng. Staten måste sätta ned foten, kräva en harmonisering av skyddsjakten över landet och genomdriva en fortsatt licensjakt på varg för att hålla nere stammens skadeverkningar. Därför är det med tillfredsställelse jag kan konstatera att Alliansen fått till stånd ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen i den här viktiga frågan.

Herr talman! Allemansrätten och strandskyddet är något unikt för Sverige. Syftet med strandskyddet var att allmänheten skulle ha tillgång till naturupplevelser och att den biologiska mångfalden i vattennära miljöer skulle bevaras. Det generella strandskyddet börjar 100 meter från strandkanten och kan utvidgas till 300 meter. Det går att få dispens, men huvudregeln är att områden som omfattas av strandskydd inte får bli föremål för nybyggnationer.

Strandskyddslagstiftningen har fört med sig många bra saker, men den har också på vissa håll inneburit stora problem. Det finns många exempel

på glesbefolkade kommuner som upplever stora svårigheter att nå sin fulla potential just som en följd av detta strandskydd.

Jag kan av egen erfarenhet som före detta ordförande i kommunstyrelsen i Ödeshög i Östergötland intyga hur svårt, näst intill omöjligt, det var att få en detaljplan i ett sjönära läge vid Vättern. Det gick till sist, men det tog sju år av hårt och intensivt arbete. Vad vi i Ödeshög och många andra mindre kommuner ser är möjligheter att locka till boende i kust- och sjönära lägen, men tyvärr skrinläggs många planer när strandskyddsbestämmelserna omöjliggör vattennära bygglov.

Herr talman! Strandskyddet tillkom 1950, och lagstiftningen har som en följd av den ständiga kritiken förändrats flera gånger. År 2009 gjordes den senaste större revideringen. Förändringarna från 2009 innebar att möjligheterna till undantag utökades. Dels gavs kommunerna möjlighet att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, som vi kallar LIS-områden, och få dispens för byggnation där. LIS-områdena kräver dock en lång rad särskilda villkor och har i praktiken visat sig vara mycket svårarbetade. Dels pekas, utöver LIS-dispens, sex förutbestämda skäl ut som grund för dispens.

Även med lagstiftningen som den såg ut före 2009 kunde man få dispens, men många kommuner upplever att trots förändringarna är tillämpningen lika restriktiv. Det ses fortfarande som väldigt svårgjort att få en strandskyddsdispens på plats.

Riksdagen och regeringen tog till sig av kritiken om att 2009 års förändringar inte var tillräckligt långtgående. Förra våren beslutade riksdagen återigen om förändringar. Länsstyrelsen får med den nya lagstiftningen på plats möjligheten att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag om det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Det är ett mycket viktigt steg i rätt riktning.

Herr talman! Vi kan redan nu förutspå att dessa lagändringar inte kommer att vara tillräckliga. Det kommunala inflytandet över strandskyddsdispenser måste öka. Maktkoncentrationen till länsstyrelsen är inte rimlig. Inte minst bör frågan belysas ur ett demokratiskt perspektiv, där medborgarna i varje given kommun måste beredas möjlighet att påverka hur kommunen utvecklas.

Därför är det av stor vikt att riksdagen tillkännager för regeringen att strandskyddet bör göras mer ändamålsenlig i hela landet i syfte att förbättra för byggandet och boendet och för näringsverksamhet i strandlägen.
(Applåder)

Anf. 109 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Allemansrätten är vårt gemensamma kulturarv. Allemansrätten är ingen lag. Den är en sedvanerätt. Den har anor sedan medeltiden och är en omistlig del av vårt gemensamma kulturarv och något nästan unikt för Sverige. Den ger rätt till att plocka bär eller kanske tälta en natt i skogen utan att fråga markägaren om lov. Det förekommer nästan inte någon annanstans i världen.

När landet Sverige en gång koloniserades genom att människor successivt spred sig över landet var det tillgången på vilt, fiske, betesmarker och slätterängar och lättodlade åkrar som avgjorde var människorna bosatte sig. Skogen var då mer ett hinder för odling och transporter. Det var även ett faktum att där fanns ogränsningsmän och fredlösa som fann sig en fristad utanför myndigheternas räckvidd.

Redan mot slutet av medeltiden hävdade kronan äganderätten över bland annat de norrländska skogarna. Detta blev än mer uttalat under Gustav Vasas tid. I ett kungligt brev den 20 september 1542 fastslogs att: Sådana ägor som obebyggda ligga, höra Gud, Oss och Kronan till och ingen annan. Områdena skulle användas till nybyggarverksamhet och utvecklingen av järnhanteringen. Den redan befintliga befolkningen fick vackert hålla sig till det som den behövde. Gustav Vasa sa: Därmed rätter och packer ni eder efter detta.

På medeltiden var det glest mellan ställena. Allemansrätten växte fram som en sedvanerätt för lokalbefolkningen och resenärer att fritt få röra sig just i skog och mark och även kunna plocka bär och svamp i första hand för husbehov. Man kan notera att ekollon och nötter, som förr i tiden hade ett kommersiellt värde, inte ingick alls i allemansrätten.

Begreppet allemansrätt etablerades dock inte förrän i början av 1940-talet. Det var i samband med 1940 års Fritidsutredning, som bland annat syftade till att bereda tätorternas befolkning bättre möjligheter att komma ut i naturen. Samtidigt gällde det att finna lösningar för att minska motsättningarna mellan markägare och allmänheten.

Sedan 1994 finns allemansrätten inskriven i vår grundlag. Av regeringsformen framgår att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten, och av miljölagstiftningen framgår att var och en som utnyttjar allemansrätten eller vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. Allemansrättens gränser sätts av flera bestämmelser, framför allt i brottsbalken men även miljöbalken.

Herr talman! I regeringsformens kapitel om grundläggande fri- och rättigheter står att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Vilka avses då med ”alla”? Ja, formuleringen torde nog vara ganska unik. Den verkar avse alla i hela världen som vistas i Sverige.

Syftet med allemansrätten har varit att garantera vår gemensamma tillgång till naturen, inte att enskilda näringsidkare ska kunna berika sig på den. För att detta gemensamma kulturarv ska kunna leva vidare måste dessa hävdvunna rättigheter och skyldigheter respekteras. Allmänheten bör vara välkommen i markerna, men var och en måste uppträda med hänsyn till naturens krav och markägarens intresse. En allemansrätt som utövas under ansvar innebär ingen nämnvärd olägenhet för den som äger eller brukar mark.

Men när verksamheten organiseras i naturen – det kan till exempel gälla vissa former av friluftsliv – ökar risken att naturen skadas och att det uppkommer olägenheter för markägaren. Självklart ska tävlingar, till exempel orientering eller annat friluftsliv, kunna utövas i naturen. Men det

är av största vikt att dessa verksamheter bedrivs med respekt för såväl naturen som markägaren. Det ställer krav på samråd och anpassning.

När intrånget är större än vad som kan anses rymmas inom allemansrätten anser vi att det ska krävas markägarens tillstånd. I dag är det direkt stötande att en anmälan primärt görs till myndigheten utan att markägaren ens vet om att det pågår en planering för en verksamhet som berör hans mark.

Herr talman! Det är i dag enligt rättspraxis möjligt att med återopande av allemansrätten bedriva en kommersiell verksamhet under förutsättning att verksamheten inte innebär skada eller olägenhet. Vi anser av flera skäl att en sådan ordning är oacceptabel.

Det gör vi dels av principiella skäl eftersom det inte bör vara möjligt att mot en markägares vilja utnyttja hans egendom i förvärvssyfte, dels därför att markägarens möjligheter att förhindra att det uppkommer skador i dag är mycket begränsade.

Med anledning av detta anser vi i Sverigedemokraterna att det är önskvärt att en gång för alla införa en allemansrättsbalk så att både privatpersoner och företag kan ha fortsatt tillgång till naturen men också för att stärka den enskilda markägarens rättsliga ställning.

Herr talman! Jag vill också nämna problemet med de så kallade illegala tätlägren där markägare i dag kan stå inför stora kostnader för att få avhysa dessa. En ansökan till Kronofogdemyndigheten om handräckning kostar 300 kronor i ansökningsavgift plus 600 kronor per enskild person som man vill ha avhyst. Dessutom är det i dag markägarens ansvar att själv fastställa identiteten på alla ockupanter just för att kunna avhysa dem. Alla kostnader får markägaren själv betala. Utöver det tillkommer utgifter för uppstädning och återställande av marken.

I till exempel Dalarna har det förr om åren varit en del problem med illegala tätläger. Tidigare år har kronofogden krävt just personuppgifterna. Men från och med 2014 tillämpar polisen ett nytt arbetssätt och hämtar själva efter anmälan om illegala läger in personuppgifter på plats som den sedan lämnar vidare till kronofogden. På så vis kan kronofogden fastställa ett beslut om att avvisa ockupanterna från platsen. Uppenbarligen anser polisen i Dalarna att det går att göra så här inom gällande lagstiftning. Det är ett exempel värt att nämna för fler polismyndigheter.

Sverigedemokraterna anser att processen med att avhysa illegala ockupanter måste förenklas, och kostnaden för avhysningen borde rimligen belasta den som bevisligen begår olagligheten och inte den utsatte. Dessutom behöver regelverken anpassas så att polisen på markägarens begäran direkt kan avvisa dem som bryter mot allemansrätten genom till exempel illegala bosättningar.

Herr talman! Det är en sak att vandra i skog och mark, att tillsammans med familjen övernatta någon natt eller plocka bär och svamp i en begränsad omfattning. Det torde allemansrätten i dess nuvarande omfattning och Sveriges skogar tåla.

Allemansrätten ger oss också möjlighet att fritt röra oss i skog och mark. Det är en unik rättighet som innehåller en rad skyldigheter, de flesta enkla och självklara. När allemansrätten utövas under ansvar innebär den inte något problem eller någon olägenhet för den som äger eller brukar mark. Men när en kommersiell verksamhet organiseras i naturen ökar risken att den skadas och att det uppkommer olägenheter.

Vi betraktar ofta allemansrätten som en självklarhet, ja, till och med som en nationalsymbol. Men för att behålla allemansrätten, vårt gemensamma kulturarv, är det viktigt att vi tar tag i de problem som finns och faktiskt löser dem. Ty det är så vi bevarar allemansrätten på riktigt. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 7 Lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU10
Lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för
arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (prop.
2014/15:87)
föredrogs.

Anf. 110 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Det kanske kan garanteras redan i förväg att det här inte kommer att vara den vare sig hetaste eller längsta debatten i den här kammaren. Det är väl inte så konstigt i och för sig; detta är en fråga om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, i folkmun IFAU. Det hela är ganska tekniskt till sin karaktär, och det förefaller rimligt att regeringen och riksdagen skulle expediera behovet.

Vi har dock från Vänsterpartiets sida reserverat oss. Vi föreslår att propositionen ska avslås så att den nuvarande lagen ska ges en fortsatt tidsbegränsad giltighet, i det här fallet till och med 2017, och att regeringen rimligen under den tiden ser till att det görs en ny utvärdering och att man hittar vägar som tillgodoser de invändningar som har kommit.

Det har rests invändningar från såväl Statistiska centralbyrån som Datainspektionen. De har avstyrkt förslaget under remissrundan. För Vänsterpartiet är detta i första hand en fråga om att skydda den personliga integriteten. Det är principiellt problematiskt att IFAU med dagens lagstiftning, som föreslås bli permanent, ges möjlighet att även fortsättningsvis bygga upp egna samlingar av personuppgifter som redan med lagstöd bevaras hos andra myndigheter. Det är inte önskvärt ur integritetssynpunkt att statliga myndigheter bygger upp parallella samlingar med uppgifter om medborgarna.

Det finns ett bredare problem här, nämligen att integritetshänsyn allt oftare tycks utgöra något slags sista prioritet och får stryka på foten vid alla typer av målkonflikter. Det är klart att vi inte heller tycker att detta är som att massövervaka medborgare med hjälp av FRA. Det här är angelägen forskning som underlättas, men samtidigt hade det varit möjligt att anstränga sig lite mer från regeringens sida för att hantera integritetsfarhågorna. Man kan väl säga att det både är lite typiskt och lite synd att det inte görs.

Vänsterpartiet anser att såväl SCB:s som Datainspektionens invändningar är relevanta. Men dels saknar vi en utvärdering av alternativa lösningar, dels tänker vi att man bör invänta hanteringen av de förslag som har presenterats i den så kallade registerforskningsutredningen.

Därför yrkar jag avslag på propositionen och bifall till reservationen från Vänsterpartiet.

Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag vill kort bara tillrättalägga några sakliga fel i reservationen. Rätt ska vara rätt. Det är viktigt att komma ihåg att integriteten skyddas i lagen om behandling av personuppgifter. Det är inte så att integriteten lämnas oskyddad.

Det är också viktigt att komma ihåg att en utvärdering av den tidigare tidsbegränsade lagstiftningen är gjord av regeringen. Det är också viktigt att komma ihåg att om det skulle uppstå en ny situation – man har ju bland annat pekat på i reservationen att man skulle avvakta en eventuell ny situation – kan faktiskt regeringen återkomma med en ny proposition till riksdagen. Inga av argumenten mot betänkandet är egentligen sakligt korrekta. Det är viktigt att ha det i minnet.

Dessutom kan jag inte undvika att konstatera att när det gäller arbetsmarknaden och de bekymmer och problem som de människor som har drabbats av arbetslöshet råkar ut för är det helt andra frågor som vi i Socialdemokraterna driver och tar fram. Det handlar naturligtvis om den tidigare regeringens misslyckande med arbetsmarknadspolitiken, som nu måste rättas till. Det handlar om att arbetslöshetsförsäkringen inte fungerar på ett vettigt sätt, vilket drabbar de arbetslösa. Det försöker vi lägga tid och energi på.

Vi vill dessutom ha in information om arbetsmarknaden via Institutet för arbetsmarknads- och utrikespolitisk utvärdering. Det är ett hjälpmedel för regeringen och riksdagen när det gäller att fatta kloka beslut. Det är dock som sagt viktigt att komma ihåg att invändningarna i reservationen inte är sakligt korrekta.

Med anledning av det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.24 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU10 Planering och byggande

Punkt 1 (Begränsning av detaljplanekravet)

1. utskottet
2. res. 1 (KD, M, C, FP)

Votering:

177 för utskottet

122 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 37 SD, 23 MP, 20 V

För res. 1: 73 M, 1 SD, 19 C, 16 FP, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 11 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 3 FP, 3 KD

Punkt 5 (Överklaganderegler)

1. utskottet
2. res. 5 (KD, M, C, FP)

Votering:

140 för utskottet

122 för res. 5

38 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 20 V

För res. 5: 73 M, 1 SD, 19 C, 16 FP, 13 KD

Avstod: 38 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 10 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 3 FP, 3 KD

Punkt 16 (Bygglovsregler för näringsverksamhet på landsbygden m.m.)

1. utskottet
2. res. 14 (C)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 17 (Riktvärden för trafikbuller)

1. utskottet
2. res. 15 (S, MP)
3. res. 16 (SD)

Förberedande votering:

138 för res. 15

38 för res. 16

124 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:
145 för utskottet
139 för res. 15
15 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 73 M, 22 SD, 1 MP, 19 C, 17 FP, 13 KD
För res. 15: 97 S, 22 MP, 20 V
Avstod: 15 SD
Frånvarande: 16 S, 11 M, 12 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 18 (Boverkets byggregler för energihushållning)

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. 2014/15:154 yrk. 4 (V)

Votering:
263 för utskottet
20 för mot.
18 avstod
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 73 M, 40 SD, 22 MP, 1 C,
17 FP, 13 KD
För mot.: 20 V
Avstod: 18 C
Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD
Rickard Nordin (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 19 (Tillgänglighetskrav för studentbostäder)

1. utskottet
2. res. 18 (S, MP)
Votering:
162 för utskottet
140 för res. 18
47 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 73 M, 40 SD, 19 C, 17 FP, 13 KD
För res. 18: 97 S, 23 MP, 20 V
Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU10 Djurskydd

Punkt 6 (Översyn av djurskyddslagstiftningen)

1. utskottet
2. res. 4 (C, M, FP, KD)

Votering:

179 för utskottet
123 för res. 4
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 40 SD, 23 MP, 19 V

För res. 4: 73 M, 19 C, 1 V, 17 FP, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Birger Lahti (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Djurbalk m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

261 för utskottet
41 för res. 5
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 72 M, 23 MP, 19 C, 20 V, 17 FP, 13 KD

För res. 5: 1 M, 40 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Carl-Oskar Bohlin (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 11 (Krav på cirkusnäringen m.m.)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)

Votering:

261 för utskottet
39 för res. 9
1 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 20 V, 17 FP, 13 KD

För res. 9: 39 SD

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 15 (Minknäringen)

1. utskottet
2. res. 12 (V)
Votering:
282 för utskottet
20 för res. 12
47 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 73 M, 40 SD, 23 MP, 19 C, 17 FP, 13 KD
För res. 12: 20 V
Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU12 Naturvård och biologisk mångfald

Punkt 3 (Stoppregeln)

1. utskottet
2. res. 4 (V)
Votering:
280 för utskottet
21 för res. 4
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 73 M, 40 SD, 22 MP, 19 C, 17 FP, 13 KD
För res. 4: 1 MP, 20 V
Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 9 (Regional rovdjursförvaltning)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)
Votering:
242 för utskottet
40 för res. 10
19 avstod
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 73 M, 23 MP, 20 V, 17 FP, 13 KD
För res. 10: 40 SD
Avstod: 19 C
Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 15 (Artskyddsbrott)

1. utskottet

2. res. 14 (C, M, V, FP, KD)

Votering:

159 för utskottet

142 för res. 14

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 39 SD, 23 MP

För res. 14: 73 M, 19 C, 20 V, 17 FP, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 10 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 17 (Allemansrätten)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

261 för utskottet

41 för res. 16

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 72 M, 23 MP, 19 C, 20 V, 17 FP, 13 KD

För res. 16: 1 M, 40 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Punkt 21 (Vattenskyddsområden)

1. utskottet

2. res. 19 (C, M, FP, KD)

Votering:

178 för utskottet

121 för res. 19

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 40 SD, 22 MP, 20 V

För res. 19: 73 M, 19 C, 17 FP, 12 KD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 4 KD

Shadiye Heydari (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Emma Henriksson (KD) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 23 (Översyn av strandskyddet)

1. utskottet
2. res. 21 (S, MP, V)

Votering:

163 för utskottet

139 för res. 21

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 73 M, 40 SD, 19 C, 17 FP, 13 KD

För res. 21: 96 S, 23 MP, 20 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU10 Lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

282 för utskottet

20 för res.

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 40 SD, 23 MP, 19 C, 17 FP, 13 KD

För res.: 20 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 FP, 3 KD

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2014/15:116 Erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 april

2014/15:428 Besked om utredning av Arbetsförmedlingen av Roger Haddad (FP)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)
2014/15:451 Ersättning till student vid brister i utbildning
av Roger Haddad (FP)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.13.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 4 anf. 31 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 5 anf. 67 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 106 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Planering och byggande	2
Civilutskottets betänkande 2014/15:CU10	2
Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD)	2
Anf. 2 LEIF NYSMED (S)	4
Anf. 3 CAROLINE SZYBER (KD) replik	6
Anf. 4 LEIF NYSMED (S) replik	6
Anf. 5 CAROLINE SZYBER (KD) replik	7
Anf. 6 LEIF NYSMED (S) replik	7
Anf. 7 EWA THALÉN FINNÉ (M)	8
Anf. 8 LEIF NYSMED (S) replik	10
Anf. 9 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	10
Anf. 10 LEIF NYSMED (S) replik	11
Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	11
Anf. 12 ROGER HEDLUND (SD)	12
Anf. 13 EMMA HULT (MP)	14
Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD) replik	16
Anf. 15 EMMA HULT (MP) replik	16
Anf. 16 CAROLINE SZYBER (KD) replik	17
Anf. 17 EMMA HULT (MP) replik	17
Anf. 18 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	18
Anf. 19 EMMA HULT (MP) replik	18
Anf. 20 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	19
Anf. 21 EMMA HULT (MP) replik	19
Anf. 22 OLA JOHANSSON (C)	20
Anf. 23 TALMANNEN	24
Anf. 24 NINA LUNDSTRÖM (FP)	24
Anf. 25 LEIF NYSMED (S) replik	27
Anf. 26 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	27
Anf. 27 LEIF NYSMED (S) replik	28
Anf. 28 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	28
Anf. 29 NOOSHI DADGOSTAR (V)	29
Anf. 30 OLA JOHANSSON (C) replik	32
Anf. 31 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	32
Anf. 32 OLA JOHANSSON (C) replik	33
Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	33
Anf. 34 EMMA HULT (MP) replik	34
Anf. 35 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	34

Anf. 36 EMMA HULT (MP) replik	35
Anf. 37 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	35
Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	35
Anf. 39 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	36
Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	36
(Beslut fattades under § 8.).....	37

§ 5 Djurskydd

.....	37
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2014/15: MJU10	37
Anf. 41 ÅSA COENRAADS (M)	37
Anf. 42 MARTIN KINNUNEN (SD)	39
Anf. 43 ESKIL ERLANDSSON (C).....	41
Anf. 44 JENS HOLM (V)	43
Anf. 45 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	45
Anf. 46 JENS HOLM (V) replik	45
Anf. 47 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	46
Anf. 48 JENS HOLM (V) replik	46
Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP).....	47
Anf. 50 JENS HOLM (V) replik	48
Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik	49
Anf. 52 JENS HOLM (V) replik	49
Anf. 53 LARS TYSKLIND (FP) replik	50
Anf. 54 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	50
Anf. 55 JENS HOLM (V) replik	52
Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	52
Anf. 57 JENS HOLM (V) replik	52
Anf. 58 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	53
Anf. 59 ISAK FROM (S)	53
Anf. 60 LARS TYSKLIND (FP) replik	55
Anf. 61 ISAK FROM (S) replik	56
Anf. 62 LARS TYSKLIND (FP) replik	56
Anf. 63 ISAK FROM (S) replik	56
Anf. 64 CARL SCHLYTER (MP)	57
Anf. 65 JENS HOLM (V) replik	59
Anf. 66 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	60
Anf. 67 JENS HOLM (V) replik	60
Anf. 68 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	61
Anf. 69 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	61
Anf. 70 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	61
Anf. 71 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	61
Anf. 72 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	62
Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	62
Anf. 74 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	62
Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	63
Anf. 76 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	63
(Beslut fattades under § 8.).....	64

§ 6 Naturvård och biologisk mångfald	64
.....	64
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2014/15: MJU12	64
Anf. 77 JOHAN BÜSER (S)	64
Anf. 78 JOHAN HULTBERG (M)	66
Anf. 79 JOHAN BÜSER (S) replik	69
Anf. 80 JOHAN HULTBERG (M) replik	70
Anf. 81 JOHAN BÜSER (S) replik	70
Anf. 82 JOHAN HULTBERG (M) replik	71
Anf. 83 RUNAR FILPER (SD)	71
Anf. 84 JOHAN BÜSER (S) replik	73
Anf. 85 RUNAR FILPER (SD) replik	73
Anf. 86 JOHAN BÜSER (S) replik	74
Anf. 87 RUNAR FILPER (SD) replik	74
Anf. 88 STINA BERGSTRÖM (MP)	74
Anf. 89 JOHAN HULTBERG (M) replik	77
Anf. 90 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	77
Anf. 91 JOHAN HULTBERG (M) replik	78
Anf. 92 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	78
Anf. 93 LENA EK (C)	79
Anf. 94 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	82
Anf. 95 LENA EK (C) replik	82
Anf. 96 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	82
Anf. 97 LENA EK (C) replik	83
Anf. 98 JENS HOLM (V)	84
Anf. 99 LARS TYSKLIND (FP)	86
Anf. 100 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	88
Anf. 101 LARS TYSKLIND (FP) replik	88
Anf. 102 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	89
Anf. 103 LARS TYSKLIND (FP) replik	89
Anf. 104 JENS HOLM (V) replik	90
Anf. 105 LARS TYSKLIND (FP) replik	90
Anf. 106 JENS HOLM (V) replik	90
Anf. 107 LARS TYSKLIND (FP) replik	91
Anf. 108 MAGNUS OSCARSSON (KD)	91
Anf. 109 ANDERS FORSBERG (SD)	92
(Beslut fattades under § 8.)	95
§ 7 Lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	95
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15: AU10	95
Anf. 110 ALI ESBATI (V)	95
Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (S)	96
(Beslut fattades under § 8.)	96
Ajournering	96
.....	96
Återupptagna förhandlingar	96
.....	96

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	97
CU10 Planering och byggande.....	97
MJU10 Djurskydd	99
MJU12 Naturvård och biologisk mångfald	100
AU10 Lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	102
§ 9 Bordläggning	102
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor	102
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.13.	103

Tryck: Elanders, Vällingby 2015